

conclusus. ut nesciat violari.

uerbis ostendit. se qui loquenter

omni itaq; **L** **VIII** **Handb.**

signatus. sigillo toti trinita-
tis. ex quo fons uitę manat. in
cuius lumine om̃i uidentur lum̃i.

quia uicta iohannē. ipse est q
illumina om̃e hominē. ueni-
entem in hunc mundū. Cuius
p̃fectio uteri emissio. omnium
sup̃iorum cursum est paradisi-
us. De isto namq; uentris agro. pat̃
archa iſaac longe odorans aie

Lin 14

(4264)

tatem commendaret. xpi. dñe. dñe
ham inquit ego sum. Nā dñe
anteq; fierē. humanitatis ē. oreu-
tas. ego sum autē. eternitas natu-
re declarat. In qua nimirum ex-
nitate. iam se fuisse qui loquebat.
p̃ sacramentum suę incarnationis
insinuat. **Lectio sc̃i euſt̃ii** **idm̃**
H illo t̃p̃i. **M**issus est angelus **Lucā.**
gabriel ad dō in ciuitatē galilee.
cui nomen nazareth. ad uirginē

2874, 7

Rose no. 795

supereminens nouitas. quando
d^s quem ferre non potest mund⁹.
neq; uidere aliquis & uiuere
potest. sic ingressus ē hospitium
uentris. ut corporis claustra non
reteret. sicq; gestatus. ut totus
d^s in ipso eēt. & sic inde exiit.
ut ierzechiel faceret omnino claustra.
Vnde canit in canticis de ea.
Ortus conclusus. fons signatus.
emissiones tue. paradysus. Vere
ortus deliciarum. in q; consista
sunt uniuersa florum genera.
& odoramenta uirtutum. sicq;
conclusus. ut nesciat uiolari.

odor agri pleni. que benedixit
d^{ns}. quamuis putent parum in
telligentes. qđ priores scī. minus
de xpō intellexerunt mysterium
incarnationis. cum & ipsi eadem
saluati sint grā. Vnde constat tēp
non p̄iudicasse sacramētū uniti
hominis. ac dī. ita ut iam eēt in
illo p̄ unitatem p̄sonę ab initio
scđ. qui necdum erat natus de
maria uirgine. quod multis sc̄p
turarum declarat iudiciis. Vnde
d^{ns} ad iudeos. anteq; abrahāam fi
eret. inquit ego sum. Quib; itaq;
uerbis ostendit. se qui loquebantur

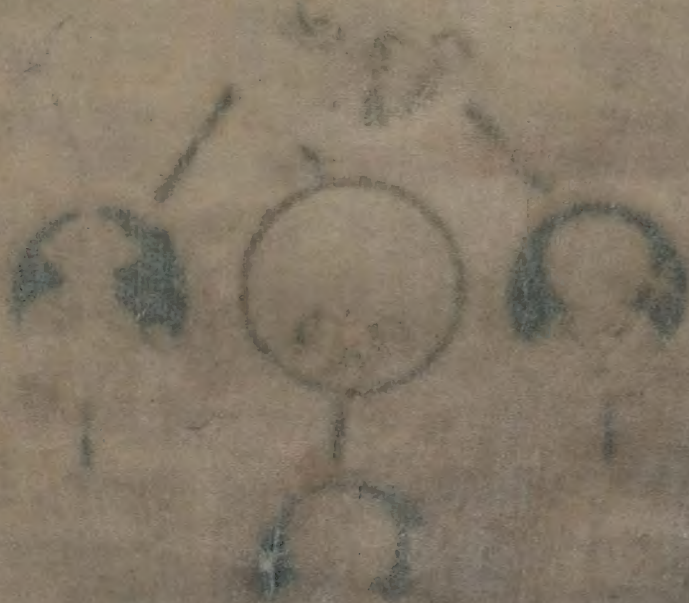
ioseph. de domo dauid. & nomen
uirginis maria. & it. **Tractatus**
sancti ambrosii epi. de ead lect

Tatent quidem diuina mys-
teria. nec facile uerba propheta-
dictum. quisq. hominum potest
scire consilium dī. Sed tamen
ex ceteris factis. atq. p̄ceptis dñi
saluatoris possumus intelligere. &
hoc propensioris fuisse consilii. qd
ea potissimū eet electa. ut dñm pa-
reret. que erat desponsata uiro.
Cur autē non anteq. desponsaret.
impleta est. Fortasse. ne diceret
quod concenat ex adulterio. Et

inuiuis asseruendam. Seruat
itaq. scē maris. sicut pudore
integra. ita opinione inuolabi-
lis uirginitas. Oportet enī scōs
& ab his testimonium habere. qui
foris sunt. Nec decuit sinistra
uirginis opinione. uiuentibus
uelamen excusationis relinquī.
qd infamata quoq. mater dñi
uideret. Quid autē iudeis. qd
herodi posset ascribi. si natum
ex adulterio uiderent p̄secuti.
Quemadmodum autē ipse dicere.
non ueni legem soluere sed ad
implere. si uideret censurē a legis

Liber monasterij bte agne burgie in laui in quo
continetur vita btyssime pmary tuncensis apstle

Ex

Berolinensi

SSERVATIVS.

SCS JONAS.

Tuouigenarū metropolis francoy tūgris *Vita. s. seruatiy. qf.* 7
 que iuxta p̄lagiū beati seruatiy coram hūis iussu dei cor-
 ruit. florentissima olim famosissimaq; fuit. spectaculumq;
 prika mundi etas quid ualuerit. Viriū enim europa fulgebat
 & affrice quatuor inter maximas. Romam. kartaginē. Numan-
 tiamq; nobilitate nominis equiperans. Siquidem ac si senna a-
 rice gygantomachie surrexisset aparentibus. altissimoy etheri
 propinquabat menū minis & domatibus. fastigiisq; nubilo
 farum. curruū quasi bellū minabatur syderibus. Romanis
 quippe. seuisq; theutonicis eque cōtūna. uiribus utrius-
 q; gentis ingrauescebat. disparesq; tam habitu & sermone.
 quam armis. moribusq; populos una in se uelut incentrum
 ac nodum europici orbis colligebat. ciuitas lumen gallie ger-
 minansq; flos germanie. Appellata porro traditur tūgīs.
 quasi tunderis. siue tu ungeris. eo quod alacere tunderet
 oceanū undis. uel quod tamquā regina pigmentosis unge-
 retur terre. pelagiq; copijs. Verum cesariani romane alti-
 tudinis & gloriacionis emulam. octauiani cesaris ad titullū
 dixere octauiam. ut tum opibus. tum nomine. romanoy
 altera mater esset. & patria. Maximū tamen illud societa-
 tis & concupilitatis extitit insigne. quod frācigenis & aluer-
 nis incolebat eximio p̄lo. qui sanguine iliaco hauri minus
 quā eneadas exortū se gloriat. de quo latini maximū auctor
 eloquij tullius. effabat inuentos fuisse. qui fratres romano-
 rum dicerent. Quante uero generositatis. quāq; amplissime
 gentilitatis educauerit ciues. babylonioy exercitiis. p̄ficariūq;
 phalangū p̄didere sagittiferi duces nauib' galliciarū finib'
 nup allap̄i totq; laboy. totq; p̄looy immanitatib' p̄ grām dī
 uir demū fracti. Qui nimirū p̄testabant se tiam herē

duram cognationi sue: cui ueteres p̄cederant tungri. requisitum uenisse. **S**icut autem ciuitas tungris. ita omnis regio tungina. incole dicebant tungri. **P**orro quid cause exegerit. q̄d qui p̄dem urbis muros allijt. nunc ocean' longe recesserit. solis ne ac siderū ardor aquas inbibendo minuat. an uentoy uis exhauriat. uel cū alias mare t̄ras operit. alias aperiat. siue matry abyssus uariabilis pro nutu dei laticem nē euomat nunc resorbeat. aut que nam alia nos latens tanti sit efficacia miraculi. seu potissimū inter alios honores ultriy ira dei reo loco maximi quoq; obsequiū propinquitatem eripuerit. perquirant quos cura nouoy semper fatigat nobis ad fidem uetustatis disiectarū ex tunc fluctib' arenarū cumulos & concauamina. littoꝝ q; p̄sci satis est adhuc edita spectare curuamina. **N**ec incertiora sunt iudicia. quā que in egypto senex saeuiss soloni quondam obrute pelago. insule prodidit signa. quod uidelicet in locis tantę submersionis. pinguiori ex fundo necdū puluerulenta ebullire cessauerat unda. **P**rodiunt & hystorie quod italę t̄macrię q; t̄ras p̄dem contiguas siculū fretum interruperit. nec latet qualiter mare rubrū demiscens hyatu horribili. instar murorum utrimq; fluctus extulerint. ut in imy ualle profundi mirabile preberet iter populo dei.

Octauiam igit' oceanū & continentis gentiosum ac prepotens emporiū pace bello q; omniū audacter eludentem uires hostiū. **o**ctauus petri apli apls. uexillo crucis armatus ex acie xpi primus adiit expugnatū. **P**reclara religionis fides. sed armis uulgalibus inusitata spes. **P**resumebat cessuros fidei uerbo. rebelles tyrannoy ferro. mansuetudine uinci. qui nequuerant terroribus molli. **P**a

5
rebat porro ei confidentiam rerū experientia. Jam namq; cū
eucharistia & ualerio magistris. triumphaliter tuus tunc tēpu
diauerat trophæis. Dum omnis ergo uirilem ciuitas reli
gionem ante salutem constituat. oaternus unio sese cunctoz
ydoloz hostem prodicit. ne non patēceret quā cupidus
pro apo mortis. omniū se odijs & gladius inbaptizatoz expo
suerit. **L**uctabatur patientia contra proteritiam. humilitas
aduersus superbiam. Sanctitas contra profanos. ratio aduer
sus insensatos. Ira ex parte furor. exusta pudor. Hunc ponti
ficum capitolij. plebis q; inuirsosa tumultatio. istinc salutis
predicatio. Illinc ad extremū tormentoz. omnis q; generis
mortum terror. istinc prodigioz signozq; celestiu splen
dor. donec pondere ueritatis. attrita est ciuitas uanitatis.
ut non ^{scilicet} receperit signa militie cristiane. sed contēgerit
quoq; cuncta signa fallacis ydolatrie. **I**nstituēbat iugum
ferre. que consueuerat inferre. **A**liuēbat sua tribuere. que
solebat rapiti gaudere. **F**acta est decimis & oblationibus
apo tributaria. que tributa prouinciarij exegerat teme
raria. **N**amq; apaucis fides. tanquā modico de fomite sein
tilla incipiens. paulatimq; ab angusto. uelut ignis in arum
omero latius latiusq; discurrens. conuoluit ad ultimū om
nes. **D**ampnatur cultus iouis. uionisq; ac ueneris. **A**stru
itur templū beatę marie perpetue uirginis. **I**mundant
delubra demonioz. **d**edicant memorie sanctoz usq; ad
numerū septuaginta duarū congregationū. **V**ic tor
igitur oaternus octauę. ut petrus romę. **D**ec ocean
primis addidit disciplinis petri. **C**ui uero non constet
quā plures p hunc ad uite uias ualuerint conuer
ti. quip mortis ianuam pridem ex defunctis ad supos pote

nat reuerti. Siquidem siue spacio sepulture paradysum & celes-
tia seu exualium quoq; calamitatu horrenda horrendeq; mor-
tis uiderit pericula. ille profecto ille nouus & insolitis sermo-
nibus post dies quadraginta. rediens adiuuos. perterrere qui-
bat impios. ac delinire pios. Neq; adeo miru equidem. quod
itinere mortis exacto postmodum non timebat intentantes
mortem. illud stupendum. hoc querendu. hoc scitu dignissimu.
an imperio petri resuscitatus a morte mori ultra debuerat.
qui semel moriendi legem exsoluerat. Verum hec inquisitionis
maioris nobis ex sola uiuentibus fide fas sit credere ad
nostre correctionis predicatione non ad plenariam illum re-
surrexisse immortalitatis transfiguratione. sed & defun-
gi. quia factum est uisto tam & si occulto iudicio credim?
oportuisse. preter dolorem tam p gram cli fieri potuisse.

Ecclie itaq; octauensis. sicut eiusdem sedis pontificum
inuenitur in ordine. uidetur in gestis idem beatus exar-
nus pontifex erat primus. tot annis feliciter regnans
in episcopali cathedra. quot diebus iacebat reconditus
in terra. Vir preciosus & omni honore dignissim. Beatus
nauius. surrexit secundus. Tercius omarcellus. Metropo-
polis condigna uirtutum moderatione. quartus succes-
sit. Quintus quinq; pollens talentis seuerius antistes
exitit. Perfectione sui ordinis sextus floruit florentius.
Loco septimo septiformi spiritu dei redemptus contra
uim demonum martem agebat omarinus. Octauo
numero omarinus. magnaliter octo beatitudinum
soliditate perfectus. Ordine nouenario ualentinus
nouen ordinis angelorum ualent amicus. Subigitur
inluntem ceterum ceteralogi seruatur seruati abea

to quidem *oaterno*. petri discipulo decimus. ab ipso autē
apō petri magistro. magister octauus. moy una cū petri
supputatione duodecimus. Nec uero refertur in me-
rito petrus in hoc pontificum karthologo missus in om-
nem terram a summo pontifice apō. *oaterno* idem in gal-
lias per apm missor. Pulchrū quippe est bonum bene
perficere. sed & pulcherrima pars operis boni est.
bonū bene percipere. *Maternus* ergo uice apostolatus
petri sicut eucharis. & ualerius. immo plus longe qm
eucharis & ualerius. in gallia functus. itemq; post
seruatus in penitentiam eiusdem gentis directus diu-
nitus. tam & si ipis & gentibus alij apli non sunt. signa
tamen aplatus eoz. turgis & columna extiterunt. uniuersiq;
apiam per quasq; uicinas id locoz. Ceterum & quatuor
probabilū species apostolatuū in his quatuor discernun-
tur. scilicet in apō. *petro*. *oaterno*. & *seruatio*. apē a patre
missus est deo non homine. *Petrus* a apō deo & homine. *Ma-
ternus* a *petro* non deo. sed homine. *Seruatus* ab angelo.
non deo neq; homine. Predicandi quippe officium quod
exercent. non ab homine. neq; per hominem. sed ab anglo
celitus accepit. Nempe beatus antecessor illius *ualerianus*
sive sancti spiritus actu pmonitus. seu quolibet ecclesi-
astice traditionis exemplo preloctus. quo uicūq; de nu-
tu iussu ue inductus. cum ad extrema uite uergeret. vacu-
um pastorem sup altare beatę *marie* feliciter fecundę
uirginis ponens. sub indissolubilis anathematis uertit
animaduersione. ne quis inde temerarius tolleret. ne
quis orbatō presulatus mercennarius immergeret. do-
nec per reuelationē ihu api communis electio ydoneū

doctorem. & episcopū animarū suarū inueniret. Qua senten-
tia cunctis contritis retroq; cedentibus uniuersis absq;
benedictione pontificali sedes octauiana merebat septē
annis. Perpendere quis negligat magnanimitatē pre-
cientis. obedientiamq; plenis. Vere digno pastore digno
populus quē tanta mora uotis expectabat & precibus.

Beatus *seruanus* armeniorū nobilissimū sanguine
NB oriundus tanta infantie primos flosculos decorauerat
abstinētia ut pene die nulla refectioem susceperet uice
secta. Mirū uidetur cum hoc sēs nicholaus infans. quarta &
septa feria seruasse predicat. ac sēm *seruanū* infantē omne
fere ferias eodem. pposito cōtinuasse. non inuiste multo magis
ipls mirabatur. Adolescens sūmde spectabilis uoluntaria pe-
NB regrinatione se contulerat iherosolimis. tota illic deuotio-
ne cordis corpus & animā deo dependens in laudū & pre-
cum hostis. Contemptor quippe trestriū affectabat yma-
ginem celestiu scilicet ipsū syon. unde noua ler euuan-
geli & eandem iherusalem ex qua in omnē terrā per aplos
exierat uerbū dñi. circueus scilicet infatigabilis. & conside-
rans quod diebus oculis ac mente insatiabilis ubi passus.
ubi sepultus. unde celos ascenderit dñs ihc. adorabat q; &
oscula dulcia figebat in locis. ubi steterunt sanctissimi
pedes illius. Cuius pbitatē uiuenis. ecclie consules. uere
cunctiq; uultus. ac modestiā animi ppendentes. presbi-
teralis ordinis eū impleuere officio. quamq; illi ab usq;
puerili eū pbitatē se pstitisset. consiliis & uite merito.
Infantia quippe illius. uerū pueritię derus fuit. Puericia
honestas digna adolescentie accessit. Adolescentia. lucidū
iuuentutis ornamentū extitit. Iuuentus. inclutē sene-

clutis magnificentia effulsi. **Q**uoniam & gratia ultra diuina huma-
nam uim reuerendis eius oculis anglici decous honorem af-
flauerat atq; iuxta sacram scripturam lux uultus eius
non cadebat in terra sed quomodo solis uubar per uirum
rutilat ita mentis bonitatis lux & claritas per illustrata exteri-
oris hominis habitudine elucebat. **Q**uod licet illi tunc ex-
terius inesset singulare decus. quanto amplius or erat gloria
illi. quod soli deo specialiori sanctitate interius. clarior ce-
teris apparuit mortalibus. **N**empe cum dominus de celo super fi-
lios hominum prospiceret. ut uideret quis intelligens ita
deum requireret. ut octauiensis ecclesie pontificatus dignus
elucesceret aptissimus in orbe terrarum hic inuentus est.
Sic denique manifesti probauit res. **N**amque illi puerioris
etatis iam dissolutus. & esse cum apostolo cupienti. longamque post sa-
croz laborz militiam. tantum tempus & onus uiuendi fessus
quasi humeris amolienti. angelus domini conspicuus in oratione
astitit. curam orbis tamquam nouo tyroni tradidit.
octauamque inli rore oceani sitam adure festinato impera-
uit. **A**t qui mediterraneis pericula maris. regnaque bar-
baroz longo tractu amploque complexu interiacetia ne for-
midauerit. occulta intrinsecus consolatione. spiritualique cordis
allocutione. sacros illi ignes noua instudia effervescenti ad-
didit spemque desideriumque in euangelio amplius perficiendi
aspirauit. **I**nsuper quoque ne nondum satis confortatus. quicquam
hesitauerit. quomodo annunciantem angelo maria uirgo
uerbum dei paritura ex spiritu sancto concepit. ita alloquente
angelo seruatus uerba lingue barbare predicaturus. ex spiritu
sancto accepit. uiditque in seruatione pene par suum apostolica dignitas.
cui spiritus sanctus in igne progauit omnium nosse gentium linguas.

Quid moram dictis. cum factis ille moras omnes abrupit.
Inco ignotas attempauit uias inlarq; solis cuiusdam aboriente
in occidentē grām lucis deportans. exultauit ut gigas ad curren-
dam uiam suam. permensq; inmensi spacio itineris anglo dñi
p̄cedente. sempq; illum custodiente. saluus octauā peruenit.
O felicem. o letabundū. o faustū diem illum. **I**n illo quippe die ca-
su conueniē. rant septuaginta duę illie congregationes in
basilicam seq. dei genitricis ~~omne~~ non casu fortasse. uerū id
ostensioē uoluntatis suę nutu dei p̄ordinante. ut obui-
am seruatio conuenirent sic illo die. Constitutio enim gene-
ralis habebatur. ius omne & negociū de sacerdoty causis age-
batur. multa; multa querebantur. octaua quid iam esset la-
bi omnia retro non corripere criminosos. non consolari desolatos.
peregrinos non recipi. humiles despici. non regi res ecclesiasticas
traditionibus quibus ceperant. consiliis quibus creuerant.
qualibus oportebat p̄sonis. qualibus locis. qualib; temporib;
quo honore. quo timore. quē ad finem rectore carerent. n̄ posse
maloy pulsam fore. nisi cum episcopi subrogatione. Dum hac
de parte talia dicuntur. atq; abunde similia dñi referuntur.
tamq̄m ubi nubilosa incaligine fulmen exp̄ssum fulgore su-
bito. mirantiū oculos p̄strinxit. eo modo insperatus repente
apparens anglis dñi. uniuersoy animos inopina formidine
cinxit. humilem seruatiū ut nup̄ ingressus humi supplex in
oratione p̄cubuerat. erexit baculū pastoralem de altari sup̄
tum porrexit. maximoq; cum stupore intuentiū ad cache-
dram pontificalem illū p̄uenit. **O**ritur pauor & silentium.
& inenarrabilis ammiratio intuentiū. **A**spicit attonitus ille
ad illū. iste ad istū. susurrat alter ad alterū. alter contra alte-
rum. quisq; ad p̄ximū. singuliq; consilunt. & referunt alte-

rutrum. Quis hic est. Quis nam est. Disparente interim an-
gelico lumine. humiliq; seruiatio cum uirga pastoralis consis-
tente in medio ecclesie parit' palam intelligentes decretum dei
applaudunt undiq; leti. Exaltat' clamor ad sidera. fit. attonite
ciuitatis in laudem dei consensus & uox una. Vocant' ad conse-
crationem uicini psilles. cogunt conciliū. hesitant suis ne
manibus consecrare audeant illum. quē manib' angelicis
tam manifeste & inusitate norant exhibitū. Ipsomet autē
deficiente illos pficere oportere. quod ab anglo pficiendum
sibi cernerent. relictū fore. humilit' adquiescunt. temporeq; con-
gruo insulati pcedunt. Proceclit & ille. Ad uirga ecclesie. pfun-
ditur unctione. Consecratus uero uirga psalmistam inuestitu
decurato. progredit' in scā scōy formosus quidem instola sua.
& gloriosus in scōy. scli. Vere ille beatus. uere a deo consecrat'
qui regia uia p ostium introiit inouile ouium. qui figura
tuoy nitorem ornantiū non ad aucupationē plebey gestā
bat oclōy. sed figuratarū expressit in seueritate uirtutum.
Commetebant' huic electo electionē quondam p signū floren-
tis uirgē aaron. memorabant exemplū thurificantis eleaza-
ri contra dathan & abiron. neminisq; confessi sunt a scō
tam glouficam electionem emucuisse p anglm de celo.

Accessit & quoddam claritatis eius insigne ac egregium
quidem. quodq; ob incredulitatem quoydam uerear dice-
re. sed quod rursus ob alioy fidem & deuotionē non ausim
preterire. ne tamqm lassatus inertia conuincar ultro inui-
dulse. matre. fama ueteris custos cui. miratrixq; semp
ipsa sui. uirum hunc descendisse signauit. ex cōsanguinitate
dñi dñoy. xpi saluatoris. Magna profecto glā. atq; ob ipsam
sui magnitudinem uir omnū credulitati accommoda. Vbi

enim ut quidam aut de magna uirtute. atq; gl'a bonoy memores
que sibi quisq; facilia facta putat. et uo animo accipit. supra ea ue-
luti ficta pro falsis ducit. Propugnatores porro tantę genealogię
inconfirmationē sciencię inferunt. de iherosolymis aduenisse. nec
dubia fides est. armenium quendam nomine alagrecū. longe
post beati iuxi obitū. qui religiose lustratis per gallias quam
plurim' scōy locis. nutu tandem dñi tumultū quoq; sancti
huius adierit. Comperiens uero quod sanctus idem ibidem
aduenia. oriundus autē fuisset ex armenia. aliquantis pmen-
te herens. demūq; nominis interpretationem non sine ammira-
tione secum intelligens. tempusq; aduentus illius diligent
perpendens. postremo confidenter in mediū assurrexit. ipsū
q; diu sibi quesitū. iux q; iam inuentū eundem esse astruxit.
cuj angls dñi olim. uelut alteri zacharię filio. non eisdem
silabis sed sensu eodem. in alia lingua nomen illud decylo
aduexerit. **N**oxq; generationē eius texere incipiens. erant
inquit. anna & hesneria duę sorores. ex quibus anna ut
notum est peperit uirginem mariam. elizabeth & frat' ei
eliud orti sunt ex hesneria. Quis ignorat unam ex his pe-
perisse. apm. saluatorem orbis terrarū. Quis itē ex altera
surrexisse eum. quo maior non surrexit inter natos mulie-
rum. Eliud autē suo tempore deinceps genuit emiv. cui post
modū beata membra peperit iuxū hunc. qui presagiente
angelico numine tali pfecto est nomine appellatus. eo quod
longū infennū ad correctionē plurimoz foret seruandus.
Audientes hec tranectenses cuncti. cunctanti testimonij
ueritatis censuerunt eadem litteris tradi. Addebat quoq;
alagrecus de loco natiuitatis eius. quod nomen opichi. phestia
nomen terrę. hebrei. nomen regionis esset persia. ut scilicet.

intelligatur phetia opidum incontinuo pfidis. & conjuncte
perfidi. ab austrū armenie situm. utriusq; gentis confouere
inse ppsos & legitima ut ibidem castrū fuis. & alia multa.
Nec incongrue pfidis uel armenie pars illa dicitur hebreā
terra ubi decem tribus filioꝝ isrl inreduci captiuitate in
habitant. quos in pfidem pfecto transtulit rex assyrioꝝ
salmanasar. Siquidem ex eisdem plurimos ad nr̃ę comproui
cialitatis iudeos huc. rursūq; de istis sepe quosdam ire illuc
ita nos compertum nouimus. ut simulē beati seruatiꝝ paren
tes illuc cōmeare potuisse absq; scrupulo crediderim. At si
mouet quospiam transmutatio nominis seruatiꝝ cur n̄ mo
uet potius. que causa uerterit aploꝝ uocabula pet̃ & pauli.
Quis rogo sanctis martyribus thebeis. secto. mauricio. gurge
rio. candido. victori. innocentio. latina nomina repperit.
Que sancēuit lex ut hominibus theutonicis nr̃a quoq; eti
te quamplurib; ad papatus romani dignitatem electis. lati
na simul imponerentur nomina. **N**onne quia cautius est.
ut scire queas quid proferas. & proferre quod scias. quam
barbaras conando uoces inrisum audientes promoueas.
Verbi gr̃a. Si ysāac ysāam. ihm uel mariam. seu pascha. seu
pasehe. romano more iudeo psonueris. iudeus cū iuramento
negabit hebreā esse uerba que dicis. **E**t uere fortitan. quia
hebreoꝝ litteras nequaquā reſonat autentica latinitas. **V**er
ba uero his expressa litteris si qua reſonare possint. horum
quoq; plurimū partē falsis accentibus falsiq; casibus. unūq;
alioꝝum errore. ignorantia confundit. ut in eo qđ hebreus
finali accentu dicit m. rīm. grecus eodem accentu meris.
latinus metho accentu pnuicians mariā. nonne palam. &
tenorem uiolat & litteras. **C**onsulti igit̃ uideb. ut in pre

tari quam falsari nomen seruati. Summo autem pconioy ei obice la-
borat fides. quo nam exemplo credi queat nepos fr̃s elizabeth.
etiā si is sero natus. tunc temporis infantulus adhuc fuerit. eiusq;
proles em̃y postmodū senissimus sobolem seruatiū genuerit.
quomodo inq̃m ille asserat̃ aduſq; ualentis aut ult̃ p̃rigisse tē-
pora int̃currentib; annis ferme. ecce lx. Verū q̃s ignorat alias
generationes p̃ tempora sera extendi. alias ueloc̃ perfici. Non-
ne goliath & fr̃s ei. filii moabitidis orphe p̃uixerunt ult̃ spaci-
um uite oberth. filij ruth. mactere fug. scilicet cū abyſar. aliſq;
seruus dauid. Anne uero alia causa q̃m dei uoluntas. rerū ordi-
nem. uel uia dictat. legesq; nature mutat. Qd si uoluntas dī
beati tempora seruati sic ordinare uoluit. q̃b ne credat̃ oberit.
Ecce t̃iectensēs toto corde genealogiam ipsā diuinit. ut relatū
est. ita ordinatā credunt. Sic autē credentes. n̄ irā sed plurima
per beati suffragia seruati celit̃ beneficia & signa p̃cipiunt.
Nequaquā ū tanta p̃ciperent. si fidei corruptione deo sanctoq;
seruatio displicerent. Non autē displicet deo. qd approbat.
Si ergo fidem t̃iectensū beneficūs deus adiuuat. nonne satis
approbat. Quid ultra. Voluntati dei quis resistet. Si marisala
d̃ccc. l̃a. viii. ^{uem} annis uiuat. si enoch longeuū adhuc & helyam
arbitriū dei uiuere s̃nit. q̃b mirū aut incredibile si seruauit
seruatiū quo aduoluit. pro correctione gentis gallicę q̃ etiā
vi. dormientes martyres a dieb; decy p̃ annos. e. xc. vi. in celo
monte seruatos p̃ idem temp̃ excitauit p̃ confirmanda ephē-
sioy fide. Ds enī nost̃ heri & hodie ipse & cotidie ipse nostris
diebus eundem se ostendit. qui p̃ priora magnalia patrib; in-
notuit. qui quoq; in seruatio quetūq; uoluit. manifestare po-
tuit. Non hoc fefellit ineffabilis sapientię henricū romani
orbis impatorē scdm̃ qui sc̃m q̃dem hunc. p̃na deuotione

10
diligens. sed genealogie predictae ratione. aut probabiliter doceri. aut
prorsus tacere cupiens. questionem inde proposuit. tam papae leonis
gloriosissimo. quam totius regni eorum conuentui uniuerso in
quadam synodo. Cumque alii primo animo argumta plurima pro
bationum assumerent. ceteri tardo ad credendum corde sicut li
bellum de natiuitate sancti ~~marci~~ ^{marci}. ita et huius scripturae genealogie.
inter apocrypha computari mallent. aderant tunc etiam ex
uoluntate dei quidam greci. laude sapientiae famosissimi.
de constantinopoli ad augustum missi. Adducuntur. inquiruntur.
nichil dubitant. quae alagrecus olim narrauerat. narrant alia
que plura super accumulant. Vincunt ueritate. immo uiri
camur. augustus inquit. cessat romana maiestas. credat clerica
lis claritas. Non homo refellat. quod deus defensit. Omnibus
illico tam deuotionibus quam certioribus effectis placuit papae.
pariter et imperatori. praemia laudum huius sancti rome inter
agiografa sollempnizari. Quod quia immatura idem mor
te augustus obiit. nobilissimus filius et nepotibus hereditaria
deuotione pagenotum reliquit. Acta sunt autem haec apud met
ropolim rhenicorum magontiam. quam prior etas appellauit mag
nantiam. Verum nos extra seriem paulisper tulit calor dicendi.
necessitasque predictae genealogiae. probabilitate astringendi. Nunc
superius ad tempora regressum beati ~~seruati~~ ^{seruati}. ex ordine quae
superfuerunt succincte comprehendimus.

Ius etenim diebus enituit. quam inerrata serie celestis decreti
archanum iohannes theologus prouiderit. Nam ut refertur in apoca
lypsi sancto referante agno primum sigillum libri prouidentiae dei
equus albus uector uictoris coroniferi. arcuque extensi signum
iudicis ferentis exiit. Secundo apertio sigillo inequo rufus appa
ret pugnator cum gladio. Tercio signaculi reclusio librarum

in equo p̄tulit nigro. Cui p̄tinus manifestatio secuta est uisionis
& ordinis. Prima enim apianismi etate sub eodē agno. & aplis eccliam
candificans pugnat ad uictoriam innocentia. erat q̄pe ecclie p̄mi
tiue tam cōmūnis substantia. qm̄ cor unū. & anima una. Ipsa
deniq; & orbē terrarū cū ap̄o. in ultimis expectat iudicatura.
Etate porro apianitatis sectā. longe. lateq; p̄ orbē uniuersum
fortissima effervescere bella martyriū. qui sublata pace scelerū.
corpora sua cunctis etiam nouorū generib; cruciatuū obicere.
purpurantisq; milicie sacro sanguine rosulentis palmis celo
intulere. Norū gloria p̄ ipsū saluatōrē. & ap̄los uel ab usq;
p̄phetis iniciata. tum tamē & bellū durus. & palmariū pulchri
us habebat. cum in contriū mutatus fēme om̄s cōiurauerat
cū rome laurenti. karthagini occubuit cypari. heremū paul
thebeus petiit. seruati quoq; non longe posteri octauā ue
nit. Ordine temporū ecclasticorū tercio. luctificē cōfessorū efflo
ruit ordo. quorū p̄stites erant quidā edocti examinis uirtutis. s;
sui tam plebiūq; facinora. iugit̄ deflentes. ad ampliorē gl̄iam
prouehant. ex humilitate squalentis penitentis. Nox cōlēqn̄
ter multiplicabat calamitates. heresiū uulnifici thabes. tam
quam huiusmodi mors inextinguibile pallido. quartā etatē p̄currens. reg
numq; antixpi comitante inferno introducens. cum arrius
orbem polluit mechitraneū. machametis sarracenos et egyp
tum. arcibucius armeniam. manichea lues affricā. aliasq; mū
tum innumere similes unctiq; pestes. ut pelam. ut donatus.
ut coluthus. ut florinus. Sed ut fit cū atre nubes sub obscura
luna celū t̄nsmeantes. una uirga unā. altera post alterā singl̄e
suis eunt cuneis. si subito flatus ab eis. eunt p̄ partes eis dimo
uerit. atq; ab occidui maris oras dispulerit. inopino itē per
partes splendore. hinc syd̄ orionis. illinc geminū dec̄ aperit

211

septentionis. totoq; celo alia. atq; alia uibrantib' radiis emicant astris.
 sic int' infernales heresiū umbras. uibrantūq; multiplice scissuras.
 diuine stelle p' spē scī afflatū in ecclesia flāmas extulere chorus. is.
 ieronim' in iudea. ambrosi' in italia. augustin' in affrica. *seruatus*
 in hungria. aliasq; similes quaquā uersū p' orbē ueritatis testes.
 ut martin' hylari'. arhanasius. ut theophil'. ut iohēs hostemius.
 Nec fuit par int' lucē & tenebras. int' orthodoxos. & hereticos. q' alii
 malignitate. ypocrisi dolisq; cōfligebāt. At orthodoxi zelo caritatis.
 ostensione ueritatis. manifestisq; uirtutib' resplendebāt.
 & ut ait salomon. contra bonū malū. cont' uitā mors. cont' iustū
 constitut peccator. Nec segne discidium dissimulatos animos comu-
 tabat. uerūq; instar buthalassicoꝝ estuū. fluminūq; impetu li-
 bero cōcurrentiū. fluct'q; fluctib' spumosis p'pellentiū. ut illos
 cecūlis areebāt. uli istos pulu' cecidit. cōficiēb. int. uos tam ubiq;
 furor. istos prouehēbat ratio.

Talib' temporib' talib'q; morib' int' p'ma fere discrimina. q' int' inclux-
 erit. q'ntūq; se publicis reb' p'stiterit. qualēq; se puatū fili *seruatus*
seruauerit. cui lingua uerbis corā p'sentauerit. Om̄s enī erāt uirtutes
 in illo. Deniq; ut de puatis p'libem' frangi dici nichil habet laudis in
 seruatio. Beneficiū uocari uel iustū. uel liberale. aut innocentē. siue
 modestū. ac similia. sūt quidē he p'elare ad morū uirtutes. sed plu-
 rimoz scōꝝ comites. p'indeq; seruatiōis excellētię. fulminei ful-
 guratione cōmuniores. Nāq; si famosam iohis linguatē extollim'
 eleymonis. qd iuxta uerbū apī. om̄i petenti se hylarit' dederit. quib'
 studis seruatiū p'stantē benignitatē cōsequem'. quā cum ineffabilem
 pene miscdū cōplectem'. quē insup iuxta exemplū diuine bonita-
 tis ult' indigentib' omib' solebat occurrere. nullisq; p'ib' euocata. n'
 querentib' egenis semet p'p'e nature beniuolentia offerre. Sic p'
 clar' ut excellent' est euangelista iohēs. cui tantā gr̄a p'rogatiua

spē sēs separauit. ut homo hebreus. ac uirginalis simplicitatis. tam in
acceso splendore thematis. tāq; dulcedine ūboy. incōparabili. eugliū.
& apocallīpsim. eplāq; suas grēco sermone consēpserit. habeat egeēgi
sorte alia paulus. p̄mus heremita. Ine occasio saltē ūbo istā macula
uerit. om̄iū cōsortia hominū euitauit. sed dissimili utusq; uirtuti
sic unū appropriabit seruari. ut ūtar ap̄loy quoy. olī in iherlīm loq̄nt
um uox. p̄ spē scī grām cunctis pplis intelligibilis erat. cū euglixaret
xpm disparis lingue gentib; tam romani qm̄ barbari sermonis son
simul ita dulcē clūideret. ex ore ipsi. ut neut p̄lo alteri lingue
resultaret barbarism. sed ex uoce simpla loquentis unū inoffenso cur
su singlis auscultantib; tamq; genitiue lingue pfluere intellectus.
Cū uero eront sc̄lari quouis negocio urgebat. int̄pretis adiutorio
urebat. uti ne uidelicet uel munū diuinū causis mundanis depeiare
tur. atq; ipse loquelis mundalib; ne cōtaminaret. **F**ulgeat ū in eter
na glā nullo minor nuptigenarū ~~iohēs~~ baptista. q̄ uino & sice
ra om̄q; imundo abstinens. locustis & melle in deserto istā agebat.
seruet tam aliqd loci in hac quoq; glā glōso seruatō q̄ parit hōy
tere om̄iū abstemiū. pret̄ sacre oblationis lib. inuentū. cotidie nāq;
religione cōmuni celebrabat sac̄menta mulierū. alteri epuli
nulla ferme die curabat gustū. Quo circa & qm̄ specie & anima.
quiddāq; incorporeū. ab uniuersis cōsiderabat. haurit mirū. si hec
illis incredibilia uident. quoy d̄s uent̄ est. Porro n̄ & hec posset. p̄fecto
credentib; om̄i possibilia n̄ essent. Nam reuera & nup̄ in germa
nie siluū monach; palā multis not̄ mantib; it. q̄ ebdomadas inte
gras in abstinencia p̄nsiens cōtinuabat. Alterū in aulōne uici
nia p̄batissimi testes assēuerāt. solo eucharistie sustentaculo. etate
ultimā egisse longiturnā. Verū seruati hōy nequaquā minor
enituit. qd̄ siue fratru spūali caritate aliquotiens exorat. seu q̄
uiouis infirmitatis causa interpellat. licet raro. tam aliquando

17
iūmū soluerit. forsan ne uel in hoc differret ap̄mis apl̄is. qui ad
infirmorū formā. receptione sua. dignari sunt. & mulierū q̄q;
hospicia. Talib' igit' cōparari. he sunt laudes **seruarii**. At ū si quis
uirtutes mox n̄ dignitate sui. s; p̄signa miraculorū malit pensi-
tam. hic talis est ac si nullā diligat habere potentiā. nisi adue-
stū nudarū licentiā fauorisq; popularis audientiā. S; esto.
Nonne ultro censēbit eximia laude. ornandos petrū & paulū
ap̄los. quorū umbra unius alteri' semicinctia. egrotis detulere
remedia. **N**ū enī uero nec in hac ratione nulla **seruatio** ser-
uabit' pars gl̄e. cui' ciborū reliquie leprosis. & uerguminis. quales
proh dolor. cateruari tunc ibant implebe. celerē emundationem
transfudere. Pedes insup & man' **seruarii**. qui tetigisset eger. pro-
tinus icolumitate resumpta exultabat alacer. Sic sic sup omne
nom̄ ad dexterā patris exultat. comparatione sua hinc dignet'.
si dici fas est dñs n̄r pius ih̄s. ad cui' sacre man' contactū. mox
& lepra. surditasq; fugerunt. mulieresq; una peccatrix maria.
altera emorroisla. pedū siue fimbrie amplexu liberatę sunt.
Qd illud. quod fluuiales gutte lotis manib' **seruarii** de-
currentes. infirmis p̄stabant sanitates. **N**ū & in hoc quicqm̄
habuit. qd dñicis opib' cōparari merito possit. Xpi nempe
diuinū corp' attingens unda iordanis. toti mundo salutem
iniciauit baptismi salutaris. uulnerato ap̄i latere decur-
rens aqua & sanguis. restaurationē orbi aduererunt uite
inuolabilis. O felix **seruarii**. o uere. terq; quāq; idest spū &
corpore beatus. q̄ quantūlibet particulari' & a longe. sancti-
tatis tam & opum ap̄i adeo ueracit'. adeoq; efficacit' potuit
imitator gūstare. **F**lucet ne quā xp̄sti imago di. anima hui'
exsplenduerit. cui' & ex corporis attachu in similitudinē corpo-
ris ap̄i sanitatū gr̄a effluxit. **I**te sunt **seruarii** laudes.

iste inq̃m uni specialiores. t̃m cunctis spectabiliores. ut non int̃
uniūsoꝝ eccl̃ie cōfessores p̃dicari. s; capiti dño p̃misq; p̃ncipibꝫ
eccl̃ie principalū uirtutū signis meruerit assimilari. cui tam
a si eque. ut cunctis sequentibꝫ ne primꝫ fieret. summis meritis
p̃eripuerit p̃ores. int̃ p̃moy t̃m uirtutes īueniri. ut beatū sic ut

At qui ne n̄ plenarie particeps fieri posset. ap̃i s̄ clarū est.
glorificationis. nisi sociꝫ fieret & passionis. ne ue nesciret homines an
scierit aduersa pati. nisi cōtigisset p̃bari. sathan antiquis ille q̃
sanctū iob a planta pedis usq; ad uerticē ulcere pessimo p̃cussit.
quiq; ap̃los ad cribrandū uelut triticū expetūit. idem ip̃e.
pristina diuitate cont̃ seruatiū octauensēs cōcitauit. **O**urmu
re q̃ppe ex det̃toribus orto. clamabant. quid sibi cū aduena igno
to. **I**llū ignorare iuridicalia terre. n̄ frequentare curias. n̄
amare gl̃as aulicas. gaudere solitudine. & silentio. res & ho
nores cūgruū ex eiꝫ inertī ocio prorsus labi retro. **F**renata q̃
sediciosi tumultꝫ eruptione. tamq̃m ad latronē irruerunt.
tota de bachatione. uirq; abstinentes uulneribꝫ p̃cul urbe
pulsū expulerunt. **O** letaliū rei obliuionū. ceca mens hominū.
huncine sede illa abiecis. cui p̃dem illū anglicis imponi ma
nibꝫ cū leticia uiditis. **T**anta ne anglis celestibꝫ patientia. ut
animis frestrilꝫ tanta furoris exarudentia. **S**ed o q̃ntē causā
uictorie. q̃ntiq; incitamentū gaudij fremitꝫ ille t̃ erat serua
ti. q̃ sereno uultu p̃sallens. & tripudians ibas a conspectu firen
tis cōciliꝫ q̃m dignꝫ habuit. et p̃ nomine ihu cōtumeliā pati.
Veruntam̃ nequaq̃m cōplacuit miseric̃ie dī. fructū laborū
sancti sui penitꝫ disposi. **E**gressi enī cū illo sunt fideles pluri
mi. cōpatientesq; canonici. iqs p̃fecto nullis potuit uincere
terror. n̄ deuoti comites innocentis pat̃s. p̃sequerentꝫ iter.
Nec ū segri uacabunt mesticie. uel luctu uano. s; uicina cur

10
cucientes castella & uicos. p̄ducabant euglin. docebant q; digno
donec traiectū eiusdē propositi causā peruentū est.

Hic inageris publici uia strata. que appellat̄ uia regia uisibatur.
mediocris basilica q̄ndā a beato mat̄no dñi huius uicinijs cōme
asset in honore dñi saluatoris petriq; ap̄loy p̄ncipis ad titulū cō
secrata. Est ū locus abortu solari iocundis mōse fluminis inunda
tionib' oblectabilis. Ab austro ruuulus montes & cita. Ab aq̄
lone ualles ac prata pulchre habens uisionis. Terrā undiq;
fructuarius. refertam copijs. Via porro regia. p. puincias & gen
tes olim ab augusto sterni uulsa. de suonu p̄lis infranco
rum euntes regnū. p. hoc traiecit traiectū. Nam hac iter est
rectū. Quo pueniente seruatio. ediculāq; p̄fata ingressa.
tū ū tam passionis ap̄i qm apli petri. omnūq; p̄oy scōy
pectus ei' memoria refudit. Cum autē scī predecessoris sui
om̄ni mores & qm̄ uultū consideraret. ex dispositione ha
bitaculi lacrimis obortis. qm̄ congrue inq̄. hec & illa cōstru
at. qm̄ cōmode ad eū p̄ls hic cōstipuit. hoc loco steterēt pedes
ei' in isto cathedra illi. hac deambulauit. istac uerbi uite
p̄nunciavit hic recubuit. hic dignas dō p̄ces effudit. Igitur
p̄inde coloci desilens. soliq; se dō ac sibi seruati cōmittens.
omnēq; t̄restis cogitationis materiā fugiens. ita demū
celo desit sp̄m. ut facta sibi iuxta basilicā cellula. pres
occursum ac discursus hominū. omnimodis uiueret solitariū.
Tamq̄ enī granū frum̄ti. ut fructū plurimū ferre posset
in angusto cellule uelut in sepulchro t̄re. ultro mortuus
mundo. & absentat' est. Verū cū ex longinqs finib' populi
cafitati illū adirent. animasq; suas illi catuati cōmitterēt.
p̄ ille solitudinē cupiens. multitudinē sustinens. lauda
bileq; bellū benigno ipectore. hinc uotūq; uoluntatis

illic cont' pugnantis pietatis ferens. tandē pietas ut uince-
ret. effecit. uniuersq; aduenientes patna indulgentia suscep-
spūalib; ac corporalib; utriusq; scilicet hominis alimētis uni-
uersos refecit. **H**uco mirificauit dñs misericordiam suā cum illo.
ut cui' animū apposito reuocaret benignitas. ei' uoti fieret
quoq; facultas. **C**ū enī totū sese in se colligens. uniceq; sim-
plicitatis amore uni dō inherere. totūq; spm illi unire cu-
piens. pdesiderio secreti silentiū xpm appellasset. repente de
celo affuit. qui assumpta hominis forma. quib'dā seniorib; in
xpi nomine cōgregatis. ac de cōmuni salute cōsultantib; incon-
clau apparuit. cur dilectū dñi in custodiendo uexari tumult-
ibus sinerent arguit. inq̄tantesq; ut arcerent inq̄ans p̄sūt.
nec ult' cōparuit. **S**trupore mox orto. nemineq; dubitante nū-
cū talē missū de alto. tam notoz qm ignotoz nullus deiceps
dilectū dñi a sopore diuine cōtemplationis excitauit. aut euigi-
lare fecit. q̄ad ipse uoluit. **V**acabat ḡ iam exoccupat' gustaba-
q; & uidebat qm dulcis esset dñs. **E**t q̄a uidenti creatore.
angusta est om̄is creatura. in eodē sincerissime cōtēplatiōis
speculo. cuncta pene p̄cognouit. que supuentura erant
penitus. penitusq; subteriacenti seculo.

Ascensiones ū altiores in corde suo seruatio disponente siq̄
q; adhuc. supi'q; de cōualle lacrimarū ascendere anhelante.
nutus dñi qui helyam israhelitis p' tennū reddidit. hē
quoq; de separationis sue restituit secreto. utpote spūa-
lem sponsū delectulo florido. **G**audiū reddidit. & lux redi-
uina discipulis. occurritq; illi uelut ex monte synai p' dies
quadraginta. dimisso moyse. ac uelut iohi de pathmo in-
sula regresso cum sua apocalypsi.

At seruati non in p̄uatiū s; & publicū q̄q; cūsarū cu-

ris. ac sollicitudine clar⁹. apocalyp⁹leos sue unū demille reuelare
discipulis dignat⁹. t⁹picatos p⁹tem ioh⁹ scorpiones. locustasq; gale
atas. p⁹du⁹ barbaricas humo⁹ phalangas. de puteo abyssi sue
pgressuras fore. orbēq; florentis p⁹cipue p⁹ gallias ecclie. nomina
timq; urbē octauū depastū ire. **I**t rumor & p⁹uor p⁹ p⁹los &
p⁹uincias. rogat⁹ sēs infranciā aduenire urbē t⁹stinā. Assensit
sēi benignitas. cōtenditq; obuiā illi omnis sacerdotalis dignitas.
totaq; regni sublimitas. **A**ppellat⁹ exponere que nouerit. Erro
tus exponit. **O**ccupat exemplo audientes horror & mentis he
bitudo. timorq; & t⁹bulatio. **I**mit⁹ consiliū. **P**lacuit supplicatioēs
dirigi romā ad principē ap⁹lo⁹. **Q**uerit⁹ legat⁹. **E**q⁹pollentuli
mū p⁹bat continuo. ut qui ad p⁹lm nunci⁹ elect⁹ fuisse a d⁹no.
idē ad ap⁹lo⁹ p⁹ncipē int⁹pellator eligeret⁹ ap⁹lo. **A**stipulant p⁹
bilitati. **A**pposunt uoce unanimi seruatiū legationi. **R**e
spondit se q⁹ potuerit egisse. **C**omodi & alii. **S**at acturū p⁹ sua
sorte. **S**upatus aut⁹ uniuersorū instantia uix tandē adq⁹uit
lenitate soluta. q⁹ng⁹ nosset imitari n⁹posse diuina decreta.
Hortabat⁹ aut⁹ iudici ieiunū. corrigi ausus idisciplinato⁹.
Actaq; est supplicatio ap⁹monib⁹ & plebib⁹ parit⁹. pueri q⁹; inge
nus. itemq; lib⁹tinis. s; & uirginib⁹ cōsecratis dō & aliis. uniu⁹so
q; in cōmune p⁹lo. **S**; neq; sic satis expeditū sibi seruatiū it⁹ astru
at. n⁹ effratā colonio⁹ pseudo p⁹uile. quē post tergū suū ecclie
nociturū timuit. ecclastica p⁹dem seueritas iudicialit⁹ dis
cussit. **I**lico p⁹cedunt uniu⁹salī p⁹ncipū decreto. uereclari⁹ ue
loces ag⁹pina. cogit⁹ cetus clericorū. & senat⁹ omiū ad synodum.
Pontifices postremo comitante singlōs ingenti mole p⁹lo⁹.
Maximū treuuro⁹. **V**alentinū arelathensū. **D**onatianū cabello
no⁹. **S**euernū senono⁹. **O**ptatū t⁹stinū. **I**esū nemetū. **V**ictor
wangionū. **V**aleriū autisiodorensis. **A**mandū argento⁹accensis.

simplicius augustidunensis iustinian' rursus. eulogi' amneanor.
vicol' remor. viaper' aurelianor. pcedunt tempore statuto ad
cōtiliū iudicantib' ibi tū quib'dā penitentia & correctionem
effrate indici non tantū oportere uirū tam clara sede subito
deponi. aliis sane spauentib' ex hac uenia nichil oriturū
infauisti. ne uti causa p̄staret' sceleris dilatandi. hos illosq; int'
mediastini sententia seruati. sensebat' huiusmodi. Videt' m'
defensio heretici. & apostate hui' effrate iniqua. siq; uelit
supare. difficilis si rogare. Cum enī aspicio agipinensē hoc opi
dum. cui' ille blasphem' suo inuoluit errore p̄p̄m. uideor
michi uidere q̄si furore basilidis. resuscitatāq; amentiam
curpocratis. Reddit' memorię mee p̄fatis apelles. intueor
mente alogios demites. Versat' m' meos ante oculos aspectus
macedonij. uelaniū q; facinus nestorij. Qualū q̄a uehemen
ter quia nec ullo modo ferenda nobis decernent' delirantia.
idcirco seueros uos n̄ inuurgia p̄bebitis. in deteriore illis effra
tam. **P**lebs ista simplex p̄lati magistri cōductū sequens nomi
ne putabit' innocens. Nos nos p̄fides merito reat' arguimur.
qui hereticos regnare in ecclia patiū. Effratā q̄ qui ap̄m
saluatōrē meū negauit esse dñm. ego nego esse posse ep̄m.
cū q̄ sepe athanasio q̄q; alexandrinio cognoscente contendi.
dūq; cōscientię pectus induratū dephendi. Cui' & penitenti
a si qua ē expectanda. poti' hanc censeo maior' exemplo int'
laicos agendam. En uīra libtas pat̄. urbesq; templa & altari
a. uasq; sacra expugnemini tandē gentib' dissipanda tēdunt'
nrām ad noxā & ad huc seure inimici ueritatis int' nos ha
bitat'. **H**abitant. immo in synodū cōtentiosi p̄perāt de so
lyl' magistrant. uincere nūus n̄ desperant. Verū etiā si mun
dus om̄s effratā defenderet. etiā mūd' om̄s saltē in hoc ue

12/5
ritati cederet. Quisq; effratre sectā non auersat. uideorū
blasphemias amplexat. Nulla mora singlis pontificib; singlas
orationes adeundē normā ordinatū dictantib; effrata exordi
nat. seuerim; in locū ei; un; plenarie catholic; a sēs exaltatur.
beato seruatio romā pfecturo. gallia p; tergū libera heresiū
relinquit. Traiectū tam ante redijt. inde methis diuertit.
Vbi ascō auctore ciuitatis eiusdē antistite suscept; honori
fice. rogatu ipsius a frīm celebratis missę sac̃mentis inbe
ati stephani pthomīs ede. lapidem altaris. erat enī spe
ctabilitatis eximie. si ruente desup; trabe dissiluerat. duc
to p; fracture margines digito. inintegritatē p̃fuit reconso
lidauit p̃stinam. Miratus est beatus auctor hospitē operis
tanti. si meritū opis sēs seruati; e contra beato ascripsit
auctori. nunc diuisa pietate traiectenses a metenses illd;
singlū suo assignant pastori. Beato aut auctore sc̃m dñi
cū tot; cleri a ppli ubrimis fletibus tandē amuris longi
psequente. seq; om̃sq; sibi a deo creditos p̃cib; illi; commut
tente. ille tandem p̃tergressus basileā t̃nsmisit alpib; salu
tat italiā. uisitat opida. illustrat castella. sanat egro
tos. emundat energuminos. paulatq; transiens. reliq; p̃
se diu opa insolita p̃dicantes. Post se inq̃m. Immo nouita
tis quoq; nuncia fama p̃currens. euntē. multiplici ru
more romuleā p̃cussit urbē. Deniq; n̄ nullis romanorū
ea uia qua sēs dñi uentur; fuerat. q̃si stella diuini fid
gous oriri p̃uisus noctis apparuerat. Q̃ signo. fama; p;
cedente. q̃s. q̃ntusq; esset qui ingrederet̃ illustraturus
ciuitatē. cognoscentes. in psalmis illū a hymnis susceperē.
obuiā p̃cedentes. os q̃q; oculos q; ac singlōs sc̃i art; artonitis
lustrabant luminib;. mirabantq; totū corp; attenuatū re

uini spūalib⁹ stupebantq; galloy. legationē mestā. legatūq; ar-
menigenā tantūq; demū nominis. ac meriti famā resonabat
quoq; diuersi sexus & etatis uox altisona. ipsas q̄q; corā applau-
dere uideres. plateas. uere hic sēs. sēs hic uere inuiscatūq;
decoris & potentie. At ille tanti pauens honoris. appetens
aut cōscientie simplicis. disciplinalit̄ omib⁹ satis retulit grās.
at sibi priate habitationis delegit hospiciū. Ante siqdē. qm̄
palatū ingredi p̄sumeret p̄ncipis ap̄loy. omniū circa iustū
ut oratoria scōy. cōtinuus uigilijs. intusq; lacrimis sup-
plex suffragia implorans singloy. ne n̄ dign⁹ iudicaret̄ attac-
tu hymnū sacroy. **N**eu quantū distat int̄ lucē & tenebras.
int̄ sapientē hunc. & m̄tes stolidas. Nos ip̄uclentes polluto
corde. atq; illotis pedib⁹ in scā scōy securo impetu quotiens
libet currunt. ille inocens post tanta merita uirtutūq; mi-
racula. longit̄ uacans penitentie. foris stabat uelut idig-
nus. unde & longe alit̄ ille meruit suscipi. qm̄ n̄ra solcant
uota respici. **E**xpectaba. t̄ aut̄ diē. qui ē. viii. h̄t ap̄t̄ diem
inqm̄ quo mysterio tam dñice icarnationis & passionis. et̄
na mundo p̄fluxer̄ pignora diuine miserationis. sperans
eo tempore p̄uī ih̄m clementiori uultu se exauditurū fore.
quo ip̄semet p̄toti mundi placulis. humanat̄ olī & cruci
fixus pat̄nas aures pontifex & hostia dignat̄ ē int̄pellare.
Nocte ḡ optata seruati⁹ antistes legationis gallice preces.
pietati saltē sup̄ne offerre p̄sumens. p̄mo cōtinuū silentio
sac̄ fluentib⁹ lacrimis ap̄loy cepit rigare limina. Deinde
crebris genuflexionib⁹ p̄cedens. manib⁹q; secreto pectus
tundens. osculaq; puluere pauimento dulcia inpm̄ens. int̄
ut luctuosus celebrare scūarū. uere & ip̄se pontifex fact⁹
inēnū. Cū ḡ fletib⁹ p̄lyis pugnans. p̄liq; peccata quo ad

16
ualuit purgans. indefenso spū. diuiti' diuiti' orationē p'tende-
ret. nimia extenuatū inedia corpusculū. ibidē sicut humi p-
cubuerat. si. auulsiimo sopore correptū est. Neq; enī sopor ille
human' fuit. uerū res accidit tā p'fanis mētib' inuiscata. qm
scī abintio seli speciali semp dignitate p'rogata. Nam quem
abrahā adratice mābre. quē iacob aduadiū iaboe. facie cōspex-
ad facie. qui moysi inuocua cōflagratione rubi. ul' semozil-
isit apparuit imonte synai. quē ysaias & micheas in folio uide-
runt. ex cello. is nō in pari p'ilegio p'sentari suo dignat' ē seruatio.

Vidit nāq; & ante altare similitudo throni aurei & sup
thronū sedens dñs ihē. Iu' adext' aspect' gl'ose mat' ei' marie
uirginis. **P**er circuitū mille milia scōy. petrū aut' & paulū ap'los
cognouit ex medio cunctoy. Quos ut cōspexit qm orare p'extol-
o galliarū intellexit. flebilisq; una ipse legationū credite uota
p'sentans. orare cepit. **T**heu. s. fere frust' dño aūsanter omnia.
Solus iaduitorū ei' p' thomartyr stephan' efficacit' puenit. ita
ut solū tam oratorū merense. martyris eidē sanguine iligne
in q' beat' auctor seq; suaq; omnia p'de beati seruatiū cōmenda-
uerat memorie. liberandū impetuit. **H**oc seruati' cernens
& exhorreicens. nichilq; ult' pui iudice leniri cōspiciens.
impetrū unū oculos defix' humites. ut iūe tung's misere-
tur expetens. **E**. ap'ls. **N**oli inq' frat' pulsare ianuā uisita-
censura iā clausā. **C**lamor enī tungrensū puenit usq; ad
celū. his q'ppe p'ter innumeras mundialis gl'ie copias specia-
li p'rogatiua misit d's ante paucos annos iherosolimitanū
quendā. quē pontificali cathedre p'uectū ope numinis
anglici suscepert. ut par erat sicut anglm dī. **P**ost adim-
plentes peccata sua. dilectū dñi abiecerūt. ei'q; doctrinam.
Que ult' spes correctionis eoy. **V**nde ira dī super eos

usq; infine puenit. ^{Animaduertens.} Animaduertens sermonē sermonē seruati
seq; causā pditionis cōquerens aduexisse tungrensib; licet
unanimit̃ demulceret eū. benigna cōpassio scōy astantum
noluit tam p impiis cōsolari quia n̄ sunt. **A**t pius petrus
alleuians illū apphensa dextra. quid me ait sanctissime ser
uati iniquetas. **M**ori pfr̄ibus & anathema fieri optas. **A**ffer
tum approbo. s; n̄ hec tam apud dñm est uicissitudo. ut impu
ter uisto. qđ perit peccator. **I**mmobile qđ decretū dī. narrare
meinto ep̄is gallie om̄ib; & auctori. **T**u aut̄ dilecta anima
nec longe. post insortē scōy colligenda. ne desolare. **V**eniq; h̄
nos uidebis. s; magnifice glorificabere uicis. **H**inc uultu & ū
bis impensius indulgens hilaritati. quenā te indigna ca
lamitas amantissime conficiat. dixit cū tui amore misera
tor. & iustus dñs hoc loco. ipse ē cū multitudine tanta an
geloy occurrere dignatus sit. **T**ibi pfecto ut optat anima tua
celestis porta erit apta. **A**t tunc qđqđ petieris. reuera impe
trabis. **U**rbs aut̄ tungris. ē sepulcrū nequaq; erit. cui doct̄
nam abiecit infelix. s; est t̄ertū. locus quē diligis. ciuitas re
gia. ecce exauditiū te noueris pro ea. sit q; tibi monumentū
& gl̄a. **V**ale itaq; ac redi dilectissime. multoq; p̄m̄io laboy
glorificande. ac circa finē mundi maxime. **H**is dictis. ne ta
men pius pontifex. qui iure legis int̄uerat. in donatus
acōspectu xp̄i dicessent. salutē animarū om̄iū tungrege
narū. conūti tū adhuc p̄uicias & penitere uolentiū
accepit. insupq; cunctis undelibet clamantib; ad se. uis dā
di solatia. tā obeuntis. q. suborientis uite. **S**ignū qđq; mirabi
le claudendi celū & apiendi potestatis acceptū. discedens
a clauigero celi. clauē diuine fabricationis in manu ger
tauit argenteā. ne inferior foret ilo. cui tabulas lapide

as in monte oli dē dederat. Igit̃ illo celestibus intento. celestis
q; intentionis occupationis diu remoto. minacit̃ equide apparet
cebant quę p̃dixerat. s; n̄ cont̃ p̃ces tam̃ ipsi adyueniente iferni
prorsus mundo clades tanta poterat.

Anno urbis cōditę. milleesimo centesimo octauo decimo iuliano 14.
augusto iā ira celesti cōsumpto. iouinianoq; repentina morte
pellidato. ualentinian̄ apud niceā insigne augustū purpurā
induit. fratremq; ualentē constantinopoli cōsōtē regni assūpsit.
H̄ porro ualentinian̄ militū prīdē fuerat tribun̄. s; a iuliano
artat̄ ad deliberationē. aut ritul apianos deserere. aut milici
a excedere militia excesserat sponte. p̄cōseruanda xpianitate.
Xpi aut̄ grā p̄cui religione reliqt̄ tribunatū. mortui mor
p̄secutoris succēssit in p̄ncipatū. Portenta de celo. penes atra
bata lana denubib; pluuię mixta descendit. apud argos
grando mirę magnitudinis non nullos hominū extinxit. trē
motu p̄tonū ozbē facto mare litus exēllit. multarūq; insu
larū. sicilięq; urbes cōcussit. habitatoresq; ruinis opp̄ssit. Valēs
heresim arrianā incidit. Batharię rex gothorū p̄secutionē in
apianos crudelissimā excitauit. Valens ut monachi militatā
edictū dedit. recusantes fustib; interire fecit. quorū plurima
pars p̄egypti deserta. & nitriā errabunda. multifariā marty
riorū uictrices palmas inuenit. Gens humorū diu in accessis
clausa montib; rabie inopina exarsit. animū uimq; omne in
opes romanas sparsit. pectus tumidi p̄dē ualentis formidine
torlit. Deniq; tritus ualidū econt̄ exercitū ualens acciuit.
Quo uicto. rursus instaurato militū numero. ducib; q; alii
misit. Hoc etiā exempto. robore toto totū imperij. urib; q; au
xiliariis. ipse sept̄ obuiā iuit. Tū huius uelut rapaces lupi
mortuū & sanguinis cupidi. spē p̄daru. animos. armaq; acu

unt. in impetū prelii. Videns ualens extimuit. constitit. sententiā
q; flet. fecit poposcit. tiam gothorū absq; thuto huius p̄mo
p̄misit talisq; consilio. romanorū hostes huios. cont̄ hostes ro
manorū gothos astute deuicit. quos a. p̄m hunc furor antiq̄s
sedib' exterruit. ultraq; danubiū expulit. s; eosdē ualens absq;
ullo federis pacto. p̄fugos insipient' excepit. Gothi deinde ob
auariciā ualens afflicti fame. uicto ualens exercitu. sese
p̄thracias diffidere. Vabachantib' ḡ a opp̄santib' inde huius.
inde gothis. romani timor orbis. expectatio. spectaculumq;
ingens erat ap̄ians. ut ne essent due gentes immanissime. q̄
rum tam durā eruptionē presc̄pissent olim p̄ph̄e. temptarūtq;
non nulli p̄ gog. & magog. enigmatice gothos. & maiores go
this huios it̄p̄tari. Plurima quoq; horribilia tā de his. qm̄
de mandgetis. aliarūq; borealiū immanitariū mōstris fama
retulit. ut carnib' humanis uelē. ut coydu interdu quibus
ueherent equorū cruore potari. aliaq; similia. que. qd̄ expedir
p̄sequi. Seru' igit̄ dñi seruati. licet mentē eius nequaq; magni
tudo reuelationū extolleret. ne n̄ tam post dñice uisionis hono
rem. petanex; colloctionis dulcedinē qd̄dā amaritudinis sen
tiret. uti pleni' boni maliq; dinoscentiā sciret. quom̄ paulus
post tēū celi paradisiq; dī conspectū. damascenorū metu demiss'
est in sporta p̄ murū. ita inq̄m seruus dñi seruatus. uir. dum
romulidarū municipia exerat. cū late uagantes hunorū
incidit phalangas. Capitur. discutitur. trahitur. uinculis
mancipat'. Sed enī his qui lumine cēlico pastores bethlee
miticos olim circūfissit. quiq; numine anglico ap̄los clauis
decarcerē p̄dixit. idē in una noctū inmethio hostiū in
tenebris seruato seruatio. insignē iubaris de cēlo idulsiit.
Rem custodes castrorū cōsp̄erere. quedāq; his a diuine

18
dignitatis p[er]sone incōsolationē uinculati apparere. Aurora
oritur. auigilib[us] res cognita p[er]ditur. captiuus poscit. producit p[er]
ullo. contra; illū multi multa p[er]funt. Sed ut dissolueret dñs con-
ciliū uanitatis. quēadmodū incōcione iudeorū in similitudi-
nem angli uultus stephani p[er]thomartyris emicuit. haurit ser-
mum multū humorū. facies seruatiāna. solis uultus resplenduit.
Visidentib[us] p[er]inde sententiis. partū unū seruandū denuo
tradidere seruatiū. ceteri aliis alio p[er]gentaculoz disp[er]gunt
desiderio. Postq[ue] exempta fames epulīs. m[er]sq[ue] remote. rur-
sus expectaculo captiuū poposcere. **A**būt nunci[us] & redit.
signūq[ue] mirabile dictū retulit. illū scilicet campo sopore
sopitū iacere. aquilāq[ue] grandē pone assidentē. alē unius
teguine umbrā dormienti parere. altera ueluti flabello
aurā ciere. **R**uunt barbari certatim accurrentes. extimuerūq[ue]
parit uidentes. **F**acto ministerio aquila repetit etheris alta.
seruatim accurrentiū strepitu. sompno excit[us]. in medio sistitur.
Qui gen[us] unde domo. quā exerceat artē. quā colat religionē
exquirat. **V**m celi tantū se adorare p[er]fiter[is]. Barbari dī celi metū.
uersi in admirationē. omēs petiere benedictionē. uereq[ue] concla-
marunt illū dñm esse dōy. qui ut sol diei & ut luna nocti.
sic die noctuq[ue] decori esset obsequentib[us] sibi. **P**riniceps ipse ho-
stū cum scō secretū optasse colloquū. fideiq[ue] ab eo p[re]cepisse
fertur sacramentū. **L**ibertati quoq[ue] illū honorifice reddidit.
ut apli petri uerbū compleret dicentis. magnifice glorifica-
beris meis. **I**git[ur] italia iam alpibus quoq[ue] retro relictis. elisacie
tandē fines attingit uicināq[ue] sangionū usq[ue] p[er]transiens.
sic forte lassus itinere senex siciens cōsedat. Neq[ue] ū puteus.
neq[ue] aliq[ui]s erat ap[er]t[us] fluui[us]. **A**d illū g[er]mentē rediit. cui[us] de-
latere olī aqua redemptionis humane p[er]fluit. detritam

leuauit crucis in modū terrā signauit. statim uictoris ante pedes
gurgite pleno fons emanauit. qui saluari gustu egris quoq;
remedia. deinde n̄ paucis apportauit. Quorū de grege uidua
ui febrū acerbissime afflicta bibit febres reliquit agros suos
seruatio addixit. Sola p̄mū id exemplū p̄tulit. sed finitimis
quidā ipsius ilico id secut. p̄dia q̄q; sua scō dei donauit. Deinde
alia sunt aplurimis plurima simul oblata munera. fons
autē ut aiunt. hodieq; potationi salubris. tā pecudū quam
hominū. p̄feno suaue olens germinat cūminū. Appropinquas
wormace. suscipit magnifice abeato amando urbis eīdem
p̄sule. **I**bidē quoq; abeato auctore merense epō wormaciam
uiq; obuiā p̄amoris nūmū pignore illi occurrente int̄pellat.
ut metis denuo desiderat uisitātū uenire dignet. Sponondit.
sed ire coloniā agipinā prius disposuit. Quo pueniens. sed ip̄i
deuote se circūdantis reculans multitudinē. hospiciū sibi ex
muros delegit ibidē. Cui sc̄s seuē in sedulus serā usq; in octē sub
sequens. dū postea more suo monasteria singtā p̄allendo iustratu
rus dicecessisset. ut p̄allendū rursum ad hospiciū uiri dī. cū q̄ illi
cor unū & anima una sint. pedes oculosq; reflect. signūq; mirabi
le decella orantis ~~seruati~~ colūpnā ignis ad celū extollī p̄ferit.
Pro cui miraculi uisione. p̄q; melodie celestis qm̄ ibidē postea in
beati t̄nsitu martini exauduit cōmemoratione. demceps id lo
ci ecclesiā edificauit. cōsecratq; portā celi appellauit. At ~~seruati~~
sc̄i q̄q; maximū treuorū urbis ep̄i colloq; n̄ se subducens. cō
festi cunctis penitentia euanglizanda it̄ ingiū est. metu de
ducens. ubi firmos illū p̄stolabant cōsules. nobilitatisq; om̄s
duces. Verū ille p̄mo īgressu ordine recto p̄ferens humanis di
uina. multat iūciat est m̄ysteria. s̄ ut agendū ei facies uelut
ignis species radiante uisa ē. Oactato tanta gl̄a sacrificio. tandē

19
edicioꝝ locatur cōsistorio. cū ingenti luctu. qđ cognouerāt expec
tanti retulit p̃lo. **A**c ita ī thypore graui cōsternunt om̃s. singloꝝ
q; audientū tinniebāt aures. Quib; ille scōꝝ paciētiā p̃dicant. q̃sq;
data benedictione coegit ad p̃ria. exhortant tam assiduū deū
p̃cib; pulsari. ut calamitas sup̃uentura cunctis. mitior sup̃ue
ueniret supplicib; singlis. aut īminens piculū. ut humilib; uotis
differret aliquitū. Verū & octauianoy maiores natu. maiores
q; gradu. ubi ad offēsi pat̃s cōspectū t̃rore coacti. occurrerant
sed qm̃ flecterent ad misericordiam. quē nunq; uacūū misericōdia of
fenderant. Prostratas deniq; pedib; p̃ces cū lacrimis dep̃mentes.
heu tua inqunt fides scā. rociensq; dulcit̃ osculata nob; dextera.
Quom̃ pastor bone oues deseruisti. quarū celit̃ ab angelo re
gimen suscepisti. Quidā ante hac. fatem̃ enī erroris tēpestare
abrepti deseruerūt. nē om̃s ex animo retū simit̃. ut redeant
ad cathedrā expetunt. Neq; ū credere quā in p̃uiso errore.
tantū nos t̃ ferre dolorē. Nunc ū quo faciē auertis. Quicq̃m
ne dulce nr̃oy si te pat̃ erit. Requirit te uirginū sc̃imonialium
pubicicia. inuitat monachoy mēsticia. deflent tua cura pupuli.
& uiduꝝ. nunc alimonie egentes. q̃bus tunicas tu faciebas & ues
tes. **U**teri ne tende irā. Talib; ille flexus. tūgrū cū eis p̃fectus
est mestus. fima continuo ciet. plebē undiq; cōfluentē. stetitq;
obuius uenienti ordine longo int̃elx̃ grex. quē talib; pastor
p̃uis affatus est. Semel d̃s loquit̃ dilectissimū. & secto idipsū non
reperit. quia n̄ est ut homo. ut mutari possit. Ipse enī ieiunā
gelio ait. Celū & t̃ra t̃nibunt. ūba aut̃ mea n̄ t̃nibunt. **S**i
uys aut̃ disciplinatus. om̃is aduersitas ferendo est superanda.
Turres tūgricas singlis reb; p̃uatis iure pat̃e p̃posuisti. res
p̃uatas nequaq; p̃ceptis d̃i posthabuisti. nē turruū tūgricay
rerūq; p̃uatarū destructio. nū p̃ponendū probabit deo.

Tam si dolere uos equū est, p̄ tantoꝝ exscindenda muroꝝ altitu-
dine. multo magis fas est gaudere uos pro omniū uirū q̄ diligi-
tur dñm. cōcessa m̄ ammarū et̄na beatitudine. **Hoc** dicentē der-
terā ex̄tendebat nam clauū celestis artificis argenteā p̄t apli
quondā mirabile donū dextra gerebat hoc aut iudicio tuncq̄
p̄ clauigerū celi m̄ exhibito. noueris me hū iamū celi posse
claudere. q̄s pastoralis uirga p̄ anglm̄ olī m̄ tradita nequeri
em̄dare. itē hū posse referare. qui uel adhuc p̄cepta nr̄a sta-
tuerūt affectare. Interī uniuersos cōspiciens in ap̄o cordetenus
sibi collaborantes. a n̄c aut ante cetera opam do. ne scā nr̄a si-
mul nobis eripiant cū urbis ex̄ichio. Quod cōsiliū meū ur̄e
pietati si placet agnoscere. ne queso fessi patris faciē uelitis
obpugando cōfundere. Quā aduocē ab uniuersis est uico cōcla-
marum. Nil ultra t̄ pat̄ restat laborandū. nisi qd̄ uelis. ut
urbem tantū. Ad que intulit ille actiū uolo corpora inq̄ens
scōꝝ a uasa scā. hinc ut t̄nsferant̄ traiectū. qd̄ p̄fugis octauie
postmodū reputabit̄ insolatu p̄fectū. His poratis. n̄ sermone
responsū est. s̄ lacrimis equalit̄q; p̄turbatis om̄ib; cuiuslib; sex?
uel etatis. sublatu est ad astra clamor flebilis. index extreme
desperationis. **Hic** dū in cardine res uaculat. festinant̄ scōꝝ in-
uentum. nauti. marcelli. oretropoli. seuerini. florenti. martini
organum. ciuitatis eiusdē ep̄oꝝ. reliq̄as tolli impat. unaq;
cū alioꝝ in numero numero scōꝝ d̄iunq; ministerij uasis a
crucib; simulq; sepulture sue necessaria tollens usib; gracer-
bat̄ urbis. gulantūq; post eū multitudinis. lamentabilis
egrediebatur tumultus. Quis questus illi d̄ict. quis lacrimas
fando explicet. aut possit equare dictis dolores. **Pontificem**
suū unice spei residuū se uidit octaua deferentē. ultimaq;
desperatione sacra simul om̄ia secū efferentē. malletq; pars

ipsi cum non uenisset quæ sic cõsperat abire. Sequebat̃ aut̃ ac p̃cur
 rebat circũdabatq; pastore p̃num cõcursum uniuersorũ cuius frust̃
 manũ supplices ad sidera extendentũ. humiq; corpora p̃sternẽ
 tum. pedesq; abeuntis irretire oculis gestientũ. Hac depar
 te imper̃ patriũ. scissa p̃torta pectora p̃cui nentũ. illa plan
 ctus matris capilloꝝ nuie puluere fedantũ. illincq; inde
 tantũ strepitũ paup̃m. utincq; infirmantũ obiectio æ
 lepsorũ. Sēs aut̃ curã suã. languidos scilicet intuens. ultroq;
 seipsũ inlacrimas & singultus cõmouens. singlis manũ imposuit
 uniuersosq; p̃ter paucos diuina p̃destinatione postea t̃iecto
 ad exequias ip̃s̃ curandos. sanitati restituit. Illo talib; occupa
 to. atq; alijs circũundiq; strepitu uario. dũ hic digne gr̃as
 agentũ. illic uoces ammirantũ. istic fletus & dolor ululantĩ
 unũ discrepanti uarietate sonorũ p̃miserunt. subito uoces ex
 audiri desup̃ celo ymnizantũ. T̃icq; p̃hilũ it̃. sc̃ãz q; in
 nerareliquariũ. a porta tungrensi. adusq; portã traieci.
 dulcis armonie cõcentib; comitantũ. Int̃eundũ quoq;
 cũ locus apparuisset amenũ. ibi festis regetũ residentibus.
 uisa est puluinaris instar. tellus intumuisse. sc̃õq; sup̃ selluro.
 sese insuggestũ gaudent̃ extulisse. prisc̃q; ueritatis tumultũ
 testis adhuc usq; capiti reclinando idoneus ibidẽ usridescit.
 Tũ sēs oues circumfusar cõsolant̃ allocut̃. en ait. quomodo
 florida post hiemẽ orit̃ uerna temperies. sic post seuiam
 mortis ouet̃ beatis et̃na requies. Susceptus eximlaudissimẽ
 inurbẽ regiã. basilicãq; ingressus egregiã impar̃ i medio
 fieri criptam. Illic uniuersum eccl̃ie octauianẽ t̃stituit thes
 aurũ. suũq; int̃collocat sarcofagũ. quodq; sup̃uenit inst̃rere
 dogmatib; ip̃s̃ aduenatq; tungrensiũ. non desijt. adusq; fe
 licẽ diẽ illũ. quo ingiuit ex his calamitatib; ad beatarum

sedes animarū. conciliūq; īmortalū.

Die illo p̄sp̄m sc̄m diuinū p̄cognito. lentā quoq; febrē presensit
triduo. p̄indeq; cetū plebis. & senatu uniūso in eadem sacro cō
gregato. myst̄ia corā celebrant; s; angl̄s diuini aspectus
a dextris assistit altaris. utq; finē certū uite libilis. ita gaudiū
ei cōfirmant uite īsolubilis. At heros uite incōparabilis. par
ticipatione dñica. colloctioneq; cōfortat anglica. cōmonent
plebē preceptoy celestū. erūpnarūq; terrestriū. sermones et
orationes nonā usq; diei p̄t̄ in horā. Nec deficiebat p̄t̄s
heliseo affectu. p̄tolans enī euntū. sicuti q̄ndā sequebatur ille.
helye ut uideret ascensū. Nona ḡ hora diei. circa ḡ & cruci
appensus sp̄m in manu pat̄is olī cōmendauerat filiū dī. o fortuna
tum senē. & in hac quoq; gl̄a seruū dño suo n̄ dissimulem.
Nona inḡ. hora caput inclinauit. atq; imman' tuas pater
sp̄m meū cōmendo. ait. Sic uirta morē cōsili facie uers'
orientē. luminib' corporis reuerent' cooptis. oculos mentis tē
reuera ad dñm illustri' apuit. cōmendans obitū ultimum a iho
na dño. ecclesiasticas de q̄s timebat oues. ac pedē sup̄bie. ne
anime sue occideret. auti poscens. Ecce ḡ splendor de celo ni
mius sup̄illuxit. uitaq; inocens. simul cū ipso splendore ad
patrē luminis p̄rexit. Tercio idē mai eruit hominē. int̄q;
manū disciploy. corp' reliq̄t exanime. Recognoscit' aū hic
dies q̄nq̄gesim' a die dñice incarnationis. & passionis
q̄n ē. ~~un. kl. ap̄l.~~ notat'q; numer' hie dierū ferax idul
gentie ac remissionis. feraxq; decalogi legalis. gr̄eq; sp̄ualis.
Quo enī die p̄mus adā cōdit'. p̄ peccatū paradysi gauclūs
excidit. inḡ gens isrl̄tica. p̄ agni sanguinē tenebras ca
nopycas exiuit. inḡ p̄modū p̄emptis p̄ anglm̄ assyriū li
berat' est ezechias de manu semacherib eodē die. Secund'

27
adā apē mundū annūciat intū: pāmusq; paradyſū eodē
die reclusit. **Seruati** ū exū qnāgenarū ſācramenti ea die
ſclaria egrediens. paradyſū intū: qua moyſes cū omī multi
tudine filioy iſrl' deuertice ardentis ad celū uſq; ſynai uo
cem dñi loquentis exnube audiuit. qua uē p' in cenaculo
ſpē sēs igneis liguis ſup diſcyplos apparuit. Ignis etenī diu
nus qui p'dicaturis aplis decēdo ſupuenit dū obeuntē ſeruati
um decelis obui' ſuſcepit. p'fecto unūſā que ut ſeruarent
aploz pectora accendit. ſeruallē ardentē **ſeruati**. digne q; adim
plellē ostendit. Spacio namq; horaz trū ſic ſilgur idē uidē
pmanſit ignis diuini ſplendor. ac ſicuti chaos mundū pter
mut. in xpi pāſſione. ita & nimia claritatis choruſcatio in
ſeruati ſuphabundauit dormitione. inſuetūq; totā illuſtis
baſilicā. ueluti ſublimis ictu ſtupentia mīrantū concuſſit
corda. **Exadūſo** q; doctoris extincti corp' lacte ac nūue can
did'. cunctiſq; florib' emicuit roſilenti'. Anglicis inſup p'to
ſpectante multūq; ammirante. ſericiū q'dā allatū manib'
ſup uenerabile poſitū eſt corp'. Nec deſuit baſimutic' odor.
omī rhinnamaris cōfectione ſuauior. Quis non gauderet.
Q's n' fleret. Q's n' multo magis ad ſinglā ſuperet. cū inſup
ex ethere ſiſſū palā audite ſunt uoces icelo canentium.
Quib' in alto exultant uibulantib'. ne n' reſponderet ex terre
nis gūtatib' reſultantū ſuccent'. tamq; ex paradyſi fonte
demānantib' ſimitatib' exanūmi ex corpore cetis uiuū. ſurdū
ſimdebāt audire. leproſi mteſcebant. egroti cōualeſcebant.
claudi exiliert. muti locuti ſt. quicq; tūngrenſē ad portam
debiles reſedere. ad ſim' t'iectenſē occurrentes. ſoſpitate me
ruere. omīſq; ad ſydera parit' clō laudes dedere. Ampli' q;
ampli' q; p'toz milib' cōfluentib' luctū & laudes exequiarū

septē celebrauere diebus. octaua demū in basilica in aggere publico
ab eato q̄ndā martino constructa. uenerande īpendia sepulture
sollemniter exacta sūt. coopante signis & uirtutib' illo. cui regnū
& impū sine fine p̄mana. infeta scōz. añ. *Explicit uita. sc̄i*
seruati. Incipiunt pauca de miraculis eiusdem.

Translati ad sup̄os seruati op̄a postuma enarrari postulat
ordo. s; inductionis aliq̄ uerū exemplo. Ferunt septentio
nalis sub uerticis plaga. p̄petuis n̄uib'. & glacie p̄durata. in
ultimo cluio positos deuexi mundi p̄p̄os. *ar.* dies sine nocti
bus ante solsticiū estuiū. q̄ndeciq; rursus post solsticiū
sine noctib' cōtinuos habere. totidēq; noctes brumali solstici
o cōtinuas. ut sine dieb' pagere. nunt sole īabsentabili illis
p̄p̄inq̄ntē. nē australis zone ad climata p̄fuit exochis euagante.
Nos q̄ p̄p̄os recedentē anob' diē mense unio toti' noctis spaci
o nulla difficultas p̄hibet cernere. cūq; penes nos sagittariū ca
pricorniq; sydera. nocte mecha. medio fere celo considerant.
cumq; penes nos aurora q̄scens. curr̄q; soluti & sopita lux poe
tice canit illis obliqua xodiaci deflexio. subtrahit it̄ solis me
cha ex nocte spectabile p̄stat. donec n̄ro subclimate t̄nsforma
tionē alterius diei renascens aurora. nobis q̄q; pullis tenebris
referat. Itaq; qui scōz monumētis allidunt. recedentes acō
muni cōuersione sacris animas sub ipsa mortis nocte
lucidos beate uitę cursū pagere cōspiciunt. dū ibi ad de
functorū cineres uiuū īclamitant. & exaudunt. demones
quali tenebre pellunt. p̄fida plurima uiuū a defunctis
cōferunt. cūq; penes p̄tuos nulla sup̄nu cura funeris reti
net. cūq; ad nichilata uita & sp̄e euinefactus plangit. illic
tamq̄ subtra n̄ deserens ossa cernit sp̄uū p̄sentia. donec in
uniūsalī resurrectione resurgant cū spiritibus ossa.

22
Unde ~~seruati~~ p̄sulis qui uite meritū insignē dixerūt. insigni
nusq; uita letū nesciri n̄ suum. desepulchro quoq; suo ut po
tius de cēlo q̄nta opus sit succincte enumerabim. ne quis
mortuū illū credat. quē semp̄ uiuis tam p̄sentē miraculis
choruscantib; aspectat. cui quoq; p̄phetie nichil intrā cecidit
s; dicta ut facta ipsi. eq̄polent ubiq; dñi mirificauit

Post renouari deniq; dñica passione sēli. lustra ferme. lxx.
uallens impator egressus anthiochia. cū cont̄ gothos acie
instruxisset. p̄mo impetu hostiū p̄urbatē romanoy turbe
nudatos inpeinctu pedes fudit. interiē. Ipsū impatorē
impiū sagitta sauciū. fugaci eq̄ ablatū. iactantē utriq; caput
palescensq; nigro fedantē cruore corpus. i. uilissimā tandem
cauā ministri ei occultandū deportauere. s; gothos sup̄ruenti
bus flāmis ignominiose cremat̄ est. Igne uero gothoy recte
perit dō undice. q̄s ipse q̄ndā ap̄ianā perentes religionē. here
seos arriane p̄cussērat igne. militib; q; utē sēlarib; uite se dese
rentibus interit. q̄ milites ap̄i monachos olī ne sēlarib; armis
renunciaret. p̄hibuit. At cont̄ gratian̄. ualentianū fr̄s. ua
lentis fili. a beato ambrosio correct. ope illico diuina subn̄tus.
gentes illas scythicas cunctis reē maiorib; formidatas. magno q;
etiā alexandro deuotatas. uidelicet gothos. taufilosq; om̄iq; p̄uci
e atrociores hunos. p̄durosq; et̄ni martis alanos subuigant.
traciāq; daciāq; liberauit. felix si ei in om̄ib; cōsilia quesisset. cui
in celo doctrina imbutus ē. At ubi cū hattrarico gothoy rege
fedus infautū inuit. hunosq; alanosq; ingenti redemptos
aura nimie familiaritatis acquit. cont̄ diuina e. humana
tura. ap̄ianis amicitias barbaroy. romanis familiaritates ex
ney p̄tulit. Q̄d a merito mox supplicio luit. siquidē dur
romani exercitus nomine marini abifensis oratiano legio

nibus susceptus. gratianū impatoriē lugduno interfecit. frēmq;
eius valentinianū iuniorē italia expulit. Verū ipse quoq;
insipientē non nulla statuta. maiorum inuertit. depollescit
gothorum terra dare tributa hunos cenit. Quā obinuriā p
motus cont se huius. ille relictis galliā romā accelerare p
uit. s; occurrentib; et theodosio orientis impatore. valentin
ianoq; gratiani germano apud aq̄leā exempt; est. Deinde
post aliqua ne tamq. sopit; quiesceret hunorum furor. defun
cto honorio **i**ohes tyrannidē exerceens. hunos auxilio accitit
s; eosdē etiā valentiniano fauens inhibuit. Verū bonifacio
memulationē etiā magistro militū facto. uict; ac pulsus
etiā pannoniā hunosq; dūcit. hunorumq; p̄sidio pristina
dignitatē mortuo bonifacio recepit. deinde patriatū
tempore oportuno p̄meruit. **P**rolapsis q̄ interī atramitu
beati **seruati**. annis plus minus. septuaginta. q̄s cōfugientib;
ad sepulchrū illi dñs cōcessisse credit; indulcias p̄penitentia.
cū corda filiorū hominū magis magisq; replerēt om̄i flagitio.
quia n̄ cito fiebat cōfictio. dudū abeato seruatio p̄dicta
hunorum libere postremo erupit seueria. **V**alentiniano quippe
iuniorē occidentis. **m**artianoq; impatore orientis. attila
pannoniā. clatiāq; regnans. macedoniāq; ac misia & achaiā
atq; utrasq; thracias immanit; uastans. uir; dirū diu confortū
animo. eructuabat tempore nacto arma amens domi.
militiq; q; fremebat. arma sola mortēq; sitiebat. solus atro
eius ipectore seuebat. amor ferri. & scelerata iſania belli.
Frēm bledā absq; respectu nature intēmit. ei; sibi milites
adegit. hardaricū gepidarū regē famosissimū subiecit. **W**ala
marūq; gothorum regnatore nobilissimū p̄domuit. utq; mar
comannos. sueuos. aualos. p̄terea erulos. turgilinges. & rugio;

aliasq; barbarosq; boree nationes innumeras cū regib; & urbib;
datione sua inuoluit. Attali tū ū ueluti rupis loris equus
effrenis libero iam incēpo ludens flāmarūq; ac torrentis ūtar.
obina queq; subruens. q̄s memoret q̄ntas nē hic. nē illic irruens
p gallias dederit strages. uineq; dñi sabaoth ferusq; subuer
terit menia & urbes. **D**ant p̄terite cladis inditū ciuitates lin
gonis & treueris. si maxime tu prohdolor tungris. tu q̄ndā
illa glōsa in regnis. iēhta insupbia. quā subūtit deus sicut sodo
mam & gomorrā. **D**iuisit aut dñs int̄ tranectū & tūgrī. sicut
int̄ hebreos & egyp̄cios olī. ut longo licet tempore obseſſa tun
grī ne unus quidē hostiū. p̄amā. s; longo tam p̄amā int̄ual
lo tranectū. deuenerit. aut tranectū salte p̄uderit. **E**ndabant
dura sub obsidione mūeri ciues. metuq; fameq; miserabiliter
tabescentes. parsq; representationē optabant seruatiū p̄sulis. pars
noī inculabant dampnosē urbis. q̄ sinistro p̄mū homine
dicta foret tūgrī. quasi tu ungeris. eo q̄d idē dicerentur
ungri. uel ungarū. qui & hūi. **C**aptis demū & occisīs more
gladij hominib; subſedit tūgrī. instar deserte babilonis.
corū & ericius. oriebant q; in domib; eius spine & urticae. & pa
lurus inminutionib; eius. **N**on ibi posuit iam mercator
tentoria. s; cubauit ibi lama. & bestie requiescebant. **I**ca. **E**t re
plete sunt domi eorū draconib; & pilosi saltabant ibi. & respō
debant ulule in domib; eius. & sirene uelutib; uoluptatis.
& extensa est sup eam mēſura ut reſtigaret in nichilū. & deſo
laretur in ſcla ſclorū. **H**uni ū non diſpari rabie inſacē uigilia
paſche urbem meſis circūdedere. **S**; dū cont̄ firmitatem
muroy. nil proficerent. fatigatiq; demū inanes reſcederēt
neſarie ſcelera plebis. p̄mulgata ſunt murū ſolidiſſimi
ultero corruerunt. hoſtes reuerſa ſpe introierūt ciues in

ore gladij perierunt. **S**olum pthomartyrus stephani oratorum
periculis supstitit ulesu. cui celestib' quida desup in armis splendi
dissimus attans. tela pcul hostiu repulit & flamas. **I**n portis re
mensu ipse sathan sese ostendit ductore barbaroy. Prostratus
est etia illic scissim' nucius p'sul cu eutropia uirgine uniusq;
plebe. **V**entu est trecas. pugnabat ad portas. **D**esup beat' ponti
fer **lupus** hostem ult' compellans. quina tu es inqt qui tras
demoluris nras. gentemq; pturbas. **C**ui rex sceleru exagitat
furijs ego sum. ait attila flagellu dei. **Q**uo contra humilis
antistes grauit' ingemiscens. & ego inqt sum lup' heu uasta
tor gregis dei. clignusq; numu flagello dei. **M**oxq; ab hanc
uocē ut ingrederet' iussit portas patefieri. **M**iro miraculo
inimici diuinit' cecitate pculi tnsierunt a porta ad porta
pauitate media tu nemine uidentes. tu nemine ledentes.
Quod visonu qd urbis leucor. ac simulu p'suris ^{immorat} locor.
Truculentior qm uenerat ab etio attila rediens. ualidiorq;
rursus ex patria exercitu delegens. aquileia triennali bello
cepit. patania deiecit uenetiariu op'isit urbes. uincencia &
uerona. ac pgamū. atq; mediolanū. ticinū q; ac ciuitates
parit' obtinuit emelie. **P**ostremo u' munci' padu influit. cō
ciliu habiturus mantue resedit. roma quippe adire cupi
dus uerū ne indignatione petri apli. cito p' moreretur.
Exemplo alarici gothor regis trit'. **D**um g' ceu leo uoce
horrendū urrugiens. direq; caude tergū uerbere cedēs.
animos recidua inaudacia attolleret. pigraq; inuira me
bra ferocibus cōsilijs incitaret. papa leo supplex occurrit.
pacē petijt. pacēq; grā dī uictor obtinuit. **A**mmirantib'
promde ac p'cunctantib' amicis attile qua de causa tant'
rex inermē senē tam humilit' obaudisset. uidi inquit

uirū longe angustioris forme cominū euaginato ense attulisse:
presentiq; minuantē exitū. n̄ ad om̄ia contēsisse. Martiano
interea impatori orientis. p̄sonnū arc' attile fract' apparuit
Continuo p̄s om̄is iterū attile p̄phetizauit. Quod & mox
rerū exitus p̄bauit. Attila enī pannoniā repetens. valentinia
no impatori occidentis impauit honorā sororē cū debita reg
ni parte sibi ut mitteret. nec p̄sumpsit īpator contēdicere
ne barbaros rursus inuas cōcitaret. Talib' ū attila. dū uanita
tibus & uoluptatib' tempus insumeret. grā dī sanguinis e
ruptione dormiens suffocat' est. respirationq; mundus tanta

Tandem urici galliarūq; p̄fugi. Subar' peste.
& speluncis & montib' quib' delituerant p̄ducti. agros late
uastatos. uillas cernentes pessindatas. nulla iam monasteria.
urbū munimina nulla. factaq; cubilia bestiarū. nidosaq; uolu
erū. habitacula prius hominū. tū saltē euacuati digno p̄penden
tes p̄ph̄e seruati uaticiniū. ammirabant' extanta clade. ulesā
meritis eius sup̄stare. t̄iectū. catuatiq; illi' frequentantes se
pulchriū. petierūt p̄dite europē restorationē. cuius mereri
nequuerant cōuersationē. Illa tempore uarietate in beati iu
ri festiuitate. ap̄to desuper celo adu'sq; tumultū scī p̄tectum.
in basilicam fulgurantis ignis columpnā. ā uespa usq; in auro
ram uidere demissam. & qui de longinq; aduenerant & indi
gene quiq; aderant. Noctem illā insomne totā in ymnū & cōfes
sionib' laudis. uociferationib' exagebant. flagitantes p̄ eum
terrestribus p̄pitiari dñm. cui meritis patefactū conspexissent
celū. S; & sanitati grā. p̄ plebē spargebat' dñsa. Aduersus hec
spēs qui rem scī iob p̄didit om̄ne. a regione deserti die quadam
irruit. eiusdēq; tectū basilice grau' ruina subruit. Coadunabā
tur porro ecōtra quiq; fideles. cooprire sacras edes. S; ad effectum

nullus paup̄ affectū. ut nobilitaret philosophia ap̄iana. quod
dixerat humana. celo tegit̄ qui n̄ habet urnā. Deniq; ymbribus &
grandinibus quotieslibet ingruentib; nix quoq; in una noctū
adusq; soliditatē pedū descendente duoy. aut triū. nec una gutta
nec fauille quidē intra instar om̄ū que ceciderant potuit sc̄i
ptingere sepulchrū. adeo ut coopre iam illud ciues non attēp
tarent quo tant p̄sentiam miraculi p̄telarent

Rursus in una noctū dū laudes canonici matutinas celebratu
ri cōsurgerent īsimul. sac̄ p̄sulis monumētū nouo muri artisti
cū pallio inuenerūt cooptū. Consiliū q̄dam sit. q̄s illud ostijs
clausis attulerit. fatent̄ ignorantia custodes. reuolunt̄ muni
te diligent̄ fenestre & fores. Curiose palpat̄. orto mane ad lu
cem solis portat̄. toto intuitu cōuertat̄. nec q̄d aliud q̄ palliū
considerat̄. Exemplo itaq; templi mormorei clemētis marty
ris rubraq; pallioli. diuinit̄ exhibiti. in altari garganici mō
tis creditū est. anglicis manib; allatū. q̄d nullū attulisse mor
talū est approbatū. Talibus cōsequēt̄ reb; & rumorib; uniuers
sus occidens seruatiānis deuoti. applaudebat fauorū.

Habito interea aurelie cōcilio magnatū de restitutione reg
ni & eccliarū maxima incidit querimonia de tugri. quom̄
tamq̄. una hora funditus interierit. dicebantq; uero cordis
ex dolore. **V**e ue ciuitas illa magna que amicta erat byssi
no. & purpura & cocco. & deaurata auro & lapide precioso. &
margaritis. quomodo destitute sunt tante diuitie. & om̄s
gubernator & naute mittentes puluerē sup̄ capita sua
clamabant fientes & dicentes. **V**e ciuitas illa magna in
qua diuites facti sunt om̄s qui habebant naues in mari
dep̄cio eius. q̄m̄ una hora uenit iudiciū ei' & desolata est.
ita ut mare q̄q; tamq̄. fugiens retrorsū abierit. nec ad eam

25
ultra reuersi ac. Omnes quoque canonici & monachi & religiosi u-
no dudum consilio citati retrogressi uerunt nec nomen episcopale in
ibi quisque subire presumserat ex quo seruati puls inde recesser-
unt. Conuenit ergo principibus & uir uirte uenerabilis agriculus.
agrii diuiciu excoliturus eligit consecratusque prius iuxta magnam
mem seruati sedem tecto habere dirigit. quoniam quidem tunc
dignitate pontificali semper indigna fecerat ex quo demens
illu abiecit. que singulari quidam miraculo uisibiliter per angelum
ibi accepit. Annuntiatus est uerbum hoc tecto. placuit plebi se-
natusque uniuerso. Gaudens electus domini suscepit inque basilica
seruatiane memorie digno successorum cathedra digna consti-
tuitur. Huic alias inter gratias concessum est restaurare templi tee-
tum. uentorum prede uolentia delectum. quod nemo restaurare
poterat ante eum. Successerunt enim de quibus suo ordine uisum
instar dauid cum urso in manu diabolo pugnatum. designatorum
que addelestem palmam consors designatus. atque in confirmationem
predestinationis uere resignatus. Supplex etiam deo supplicans.
Inquirens quoque faciem domini querulus. Colico de hunc nomine
bonam manu preferens eucherius. Falceque acuta demessuro mes-
sem humanam angulo segetem electionis parans falco. Bone por-
ro uolatoris gratie nomine. emulatoque operatione eucharis.
Ponitur uero uiciorum domitianus. Loco autem duodecimo abeato
seruatio monasterii per solam euangelicam caritatis monadem omnium
gratiarum possessione plenius suffultus. Hic tam geniture que morum
pelurus nobilitate. ut amplificaret dei scintillam. templum
aliud atque amplius construxit. eoque singulare ad memoriam
beati membra seruati digna reuerentia constituit miraque
modo decorauit. ac septima id uini dedicauit. dum alia
meritis eorum condigna ex quibus adhuc remanet unum sancti theoto

cos maria tuū. Deonantiū dem uisitaturus castrū hereditarie suū.
implicando cōmū conspicans uillā situ montū. aquarūq; cur-
sibus iocundā. uocabulū quesiuit legia audiuit. Quā bene inqt
legia. ut elegerit eam dñs ad seruaturū diuine cōgruā pūlegia.
Ox tpeclario descendit. locū orationis designauit cōstructā
domū in honore cosine & damiani martirū dño consecrauit.
quā pmodū sēs martir lamberus suo sac sanguine nobilitaū.
Pontifex ū monuph deonanto rediens. omniū p̄diorū suorum
beatū seruatiū sēp̄it herede. cui deuotionis ad nō plenariā
recepit mercedem. Qd sic etiā sensibiliter p̄latū est. Cū defun-
ctū exinde quendā p̄ncipē ut sēpeliret. rogatu amicorū p̄fi-
cisceret. grandē offendit siluā. ritu qndā paganorū idolatrie
cōsecrata. cū subito exaudiri fremit equorū. rugitus leonum.
impatientesq; urarū ur̄i. suesq; setigeri & ululantes lupi.
uocū q̄ uariarū uelut excōpugnantia reptiliū. ac uolantiū.
om̄igenorūq; animantiū discrepantie. clamor ū pueri ex me-
dio euulantis. currete currete. uiuate uiuate. Obstupuit an-
tistes. unūq; ipsi comites. steterūt q; come. & uox faucibus
hesit. Hic splendiū uultū apparent epō uiuenis. cōfortare iqt
& noli formidare. Anima defuncti p̄ncipis. aspruū tenetur
malignis. que n̄ oculis liberet. ad ifernalia claustra mox abeūde
rapiet. Urbē q̄ repete. obsecrationes hoc tēlūo & ieiunia cū om̄i
p̄tō cōstant impende. p̄ rediens si nichil horū audieris. exau-
ditas p̄ces tuas noueris. Pauis paruit pactaq; supplicatione
reclūt. S̄nem uirtutū. lignū crucis manu p̄tulit silen-
tium. indicio siluarū libatā animā intellexit. iāq; securus
ad sepulturā corporis p̄rexit. Iste q; p̄ her multū melioratus.
breui p̄ ad ethera est assumpt. & in medio ecclie. cui n̄ min.
al. duos p̄fectorat annos. honorifice cōmendat est t̄re. Assumpt

est etiā post eū in cathedrā ei cūduſſus. **H**ic miſſus dūm uisus
multis p̄uangelm̄ p̄fuit. in uia maris gentilib'. **R**uinās quoq;
tingricis miſeratus. palatūq; octauianū. murq; uastitatem.
ac curruū ſpeculat'. ſuſpirando. p̄cipue ū templi. & ſcūarij loca.
edificatq; beati ſeruarij ſpacia. ſentib' & felicib' repleta cōſpiciat.
equidē ad lacrimas uſq; indoluit. ac deſuſ obtutib' in cāpoſ ubi
tingris olim fuit. opata inq̄t. o ſcōy dom'. o cunctimode
pulchritudinis octauia ſpeculū. & iclita bello memia tūg'
um. **U**bi nē romanoy pares. ubi glā ingens octauianoy.
Heu que te digna reuſet cōſolatio delectā culmine tanto.
urbs lum' tianoy. decus romanū. colum' gallicū. cacum' ger
manicū. ſpecum' babylonicū. toti' orbis inſigne fabricarum.
Cū patrū interit' amplitudo nrōy. potentia ingens. & no
men nobiliſſimū. **O**s om̄ia heu ſceleratiſſimoy. tranſtulit
induitias humoy. **H**uiſmodi uoce ac dolore ſpē ſubito no
uā ſibi ſtatuit. reſ imenſo ſtatura labore placuit. ſtudu
it om̄e cōpoſuit. adductis colonis tēptare uires i'reſtaurando
uoluit. ſ; p̄digio lupoy ueſp̄tinoy. t̄reg; motu. ac muna
ei fulmine d̄s audacē p̄terrūt. opq; tingricū repente cep
tū. repente defecit. **I**lli tñ tibi ac pauenti p̄modū cōſolato
rie dictū eſt p̄ ſomnū. Pax t̄. noli timere. dñs tecū. **A**tq;
breui p̄t. ita ipſe q; in bona ſpē aſſumpt' eſt ad dñm. & uix
ta antecellorē ſuū. digne ſepult' eſt. **A**c de hiſ hacten' nē de
beati t̄uſlatione **ſeruarij** pauca p̄ſtringemus.

Karolo magno monarchiā regni gulernante. ſaracenoy
phalanges innumere francoy timinos p̄ uisere. **K**aroluſ ag
noſcent. urāq; attollent. p̄numio zelo ſclerit' hoſtē finibus
deſtrudendi. heu n̄ ſuſtinuit temp' legiones ſuoy cōgregan
di. **P**aucis ū q̄s ducebat. ūbiſ & exemplo icludit audaciā. paſſiq;

culta hostilia lustrans irrupentibus; aditum attemptans. nunc
cruentabat. nec cruentabat. sed non prevaluit quia nimis impar
congressio fuit. Paulatim vero militum suorum milibus instar numerus
de alpibus gurgitibusque de nubibus labentibus per turmas et cuneos
suos confluentibus inuocato christi auxilio resonantibusque tubis
plurimum rursus commisit. hostiumque cuneos ad noctem usque palantes
pugnantesque cecidit. nec tamen prevaluit. numerus enim adversariorum
adhuc amplior fuit. Prebebat vero vesper. illaque nocte casuum
humanorum spectaculum miserabile. spectabant singuli tristes
occisorum sociorum aceruos. coram oculis intabescerent fidentes. bestiasque
commilitonum cadauera crudelit' depascentes. sanguineoque stil-
lantes rose arbores quibus viscera heroum suis unguibus supuere-
rant alites spectabant inquam istas. instabantque talia oculis humen-
tibus asperantes. Nocte inclinata nobilium mentes iuuenium
cum sidera celi prope diem labi conspicerent. flexoque aeturi temo-
ne proinquant rursus belli dubias vires paucere. idem tamen ducis vir-
tute christique nomine attenderent. ultimum iterum optare certamen.
instruxeruntque barbari exaduerso nichilominus acie. Ferrum denuo
umbrę letali consertit. plurima mortis imago uertit. impator
alacere lacessentes puudit. lectasque res legiones immisit. ces-
santes increpabat. alacres proprio ex merito laudabat. ac ne
suprema virtus mutaret animum orabat. Quies ut creditur anglici
desuper exaula dei animaque felices sanctorum cum christo iam regnantium. hec
detuentes ab arce celi iras miserabantur inanes. uanosque tumul-
tus. totaque tantosque miseris mortalibus esse labores. Taliter dum uiculi-
tudine funesta inter acies cadentium. capita rapti utriusque carpe-
ret dira mortis alea. partem alterutram penitus assumptura. tandem
deo christianos protegente. fortitudo gentium instar fummi dispersa est.
Tum etiam fortissimi barbarorum. qui resederunt eo usque in castris.

ut suos tēga clantes cernunt. occurrunt. decernunt. s; nichilo
min' corruunt. equos p̄tati pedib' intereunt. Actū est in die
festiuitatis beati ~~simonis~~ ^{indubitiq;} tam uictori karolo.
quā cunctis q̄ opē ei mane specialit' inuocauerant. meritis
ipsi' indultā sibi ea die uictoriā. Itur parisi' placuit trium
phatori cunctisq; p̄ncipib' sc̄m hunc sollempni' exaltari m̄ris.
cui' tot ac tanta uigil' opa clarescerent de celis. **M**ittit' tunc
etū p̄sul willigisus. ut siqua essent dilapsa in templo memo
rie ac uenerationis ill' restauraret. siqua min' p̄fecta consū
maret. qd' a diligent' p̄eundē p̄sulē adīpletū est. **T**erit enim
etiā sup' uiri sc̄i sepulchrū cyboriū. auro & gēmis istar spe
culi lucidum mū. **E**idē aut' willigisō uenerabili uyro nocte q̄
dam suauī sopore sopito uir uenerandus astitit. sc̄m dñi de
tellure leuari uisit. incōgruū dicens latere sub modio. qui
celū terrāq; sc̄itatis illustraret. ^{radio} **I**n medio **V**isionē habito sedis eidē
tunc ep̄o indicat. ille adhuc ulterī uoluntatē dñi querendā
iudicat. **Q**uo referā semel tēluana. sc̄toq; ieiunia consulta.
responsa. timores. spes. tot lacrimas. tot p̄ces. **I**n uento subtra
neo demū secretario. apparuit loc' om̄i iocunditate plenus.
& ecce sedilia incircuitu. inq̄b' om̄e decus & thesaurus eccl̄ie
tūngrensū. **I**n altiori gēlu reliq̄e sc̄oꝝ. in medio preciosi
marmoris cōsp̄erere sarcofagū. inq̄ sc̄m dñi credebant cōdi
tum. **T**ollunt' interī quē inueniunt'. luctuq; myrto cū ue
nerabili gaudio ante altare ponunt'. **N**ecdū enī p̄sumi fas
erat. ut q̄cūq; sup' altare poneret'. p̄ter sacrificiū. quia m̄sa est
dñi exercitū. **A**mmirabant' aut' ill' om̄ia. qd' sacre uestes
nil lesionis. aut nidoꝝ ex tanti temporis situ habuerant.
Sarcofago aut' apto. nec sc̄i corpore repto. ululat' & despatio.
timor & hebitudo cunctos occupat. q̄a furti sublatū formi

dabant. **P**agis non illa uigilijs diesq; ieiunjs. Nocte sequenti
circa galli cantu. cum cetera poms tras animalia somno curas
laxauerant. traiechigere consiliu summis de reb' uersabant.
superiorisq; oratorij monumentu uisitant. inqd tam illu a sco
monulpho translatu coten ignorabant. **A**pto secleni maxima
cu reuerentia monumto tante subito fragrantie suauitas
effusa e. ut omni pignitoy redolentias incoparabili superaret.
Expandunt man ad celu. multiplicant uota ad dm. **A**pparet
corpus sacru. lineis a sericis inuolutu. **Q**uibus dimotis. cruce
aurea ipsi de pectore leuant. desubcapite auri purissimi mo
nile. inquo deligno erat crucis chrice. **A**dentris uirga pasto
ralem. **A**lio delatere. tradita illi qnd rome abeato petro ar
gentea munifici opis clauie. **C**aptas q; electro lucidissimas. ex
utq; latere p plurimas. **Q**uod pontificale memore uestimentu.
nulla qd corruptione lesim. **T**ollunt a quoddam sericu indie
depositionis et manib' angloy astantib' mille fidelib' cristi
allatu. supq; illu diligentissime locatu. **A** facie eius cum
abducunt sudariu. tamq. irradiatu a sole meridiano. totu
resplendunt scuaru. **P**auor dico ingens ac stupor singloy q;
partus gelid' cucurrit cruor. **G**enib' corruunt. pectora tun
dunt. lacrimas fundunt. ipsentq; clamorib' locu. **V**uus ne
pater. **N**ec defunct' eras. **A**ut si te sacer finis abstulerat.
uera ne resurrectionis glam apportas. **P**osthec diligenti
gramme intuentes. manq; applicare cupientes. istar can
dentis ferri. prunariuq; ardentu tnsfigurata mbra con
templati sunt. **R**ursum hebitudo. rursum despatio. s; arrep
to qspia psalterio. exclamauit usu pmit' plato. **E**xurge qre
obdormis dne. **E**xurge a ne repellas infine. **Q**uia uocem
psequenti' ceteris cepit iubar ad tolerabilitatem minus.

tandemq; leuatur. & in loculo interius argenteo. foris deaurato lo-
catur. Interi sicut cynamomū & balsamū aromatizans. dedit il-
le odoris. sanitatūq; diuisū fragrantias. Clausis dū forib' hec
aguntur interi. pauendi miraculi splendor templū circūfulsit
exteri. trorerq; gaudiūq; ingens infudit intuentib'. **Caroli**
annue memoria horū sollemnū. vi. id' unū mensis. **suma**
rerū karolū attigit. karolus inpendio hilaratus. secuturus
uerū paschalis festiuitatē agere. flecto decreuit. Actūq; est
& in sacratissime noctis uigilijs. que tam semp' floret gaudio
preteritę xpi resurrectionis. q̄ expectatione futuri ut cre-
ditur. eadem nocte iudicij. in legendū lectiones. due in
p'spectu omniū sinatę sūt ante altare mulieres. gybbosa alte-
ra. altera contēta. & paralytica q̄ in hospitali domo una. isup-
q; energumū duab' catenis horrendū antea uinct'. **Co** p' stupe-
re q̄ plures nobiliū soluto cingulo sese diuino ibidē manci-
pauere ministerio. **Vū** ū sepe multū tempus isumeret
imperator. de tanti uiri gaudenter loquens. uel audiens laudi-
bus. liber q̄ miraculorū ei' corā est allat'. cunctisq; miraculo ha-
bitus. **Uiten'** tempora decorauerūt pontifices traiectensii.
quorū in cundissū & libtū. dulci decachordo uirtutum.
post septena etherei splendoris sydera. scilicet perpetuū.
euergiliū. iohē. amandū. nemacū. **theodardū. fauennidū.**
octonaria p'fectione sēs ipollēt **lambtus.** a patre scō ser-
uato. p' septenariū ter ductū uicesimū p'mus. ut pote sep-
tiformis spē claritate insūmę t'nitatis cōfessionē redimit'.
Q' solus dū merito insigniori exomib' martyrio meruit
coronari. **Sēs** q̄ pat' seruati tamq̄ filio dilecto thesauri-
zans. episcopale sedē ad eū cōcessit i legiā t'nsmutari. qm
legiā posteri dicere leodiū. postq̄ ibi nobilē p'tumphū

sacro sanguine tingui contigit eundē martīrē. uere leonē diuī.
Post ū glōrī decessionē karoli. gens danoy armis potens &
animis. lothariā pulsit. templūq; tīectense famosū opib;
inuasit. **S**; tanq; turbine ab introitu inhibiti utroq; erlate
re scalis fastigia ascenderunt. lino. stipula. fōntis ignē con
cunt. **S**; plures eoy retorquente se. flamma cōbusti sūt. plures
herentib; indissolubilit̃ ad regulas manib; ridiculū mōstrū
pependerunt. **Q**'s n̄ intelligat. quā gratificū miseris inco
lis p̄buerit dependendo spectaculū. **P**ostremo insē recte
untes. uotaq; uouentes. dī clemētia. scīq; p̄sulis indulgen
Stia *seruati* laxati sunt.

Lothario francoy regi festiuitatē natalis dñici colonię
agenti. henricū saxonū dux. n̄ impari militū glā occurrit
suspican^{rib; q;} q; dolū utroq; exercitu. ut se humiliant dux.
nepos q̄ppe regis fuit. gladiū q; illi t̄beato sollempnit̃ atq;
portauit. Adimpleta sollempnitate. datisq; inuicē mune
ribus. usq; fluuiū osnā. abeuntē regē comitans. dux regū
uenit gladiū filiūq; uti otto clipeū. Quoy rex delinūt ob
sequio. dedit eis q̄qd osne. renoq; intīacet ībeneficio. gau
debant q; francigenę. qd̄ subdidisset se nobilissim̄ ex roma
noy parte. Henricū dux sacmēto sibi milites tīecto cō
federans. namq; locui is tē dandi iuris om̄ib; erat. ipsā qm̄
accepat arege. p̄uinciā regis ex nomine denominauit lo
thariā. **P**empro aut̄ a francigenis lothario. audiuit hen
ricus. uehemensq; eis factus inuicē. uolent̄ lothariā t̄nsti
ut in sortē romanā. Perpendens ū aduota cedere sibi res
ex beati *seruati* pat̄cinio. cui se cōmendabat sedulo. stolā
eius & baculū in saxonā t̄nstulit. atq; ibi sup fluuium
bodā. monasteriū. feminarūq; regulā sc̄imoniāliū. appa

29
rati magno in ipsi⁹ memoria^m statuit. Proceclentib⁹ antequam
anteriq[;] p^{er}spicis rex factus est: suo tempore postea feliciter de
functus: in p^{re}dicta est basilica honorifice sepultus.

Ottone uero filio ei⁹ rege electo. surrexit uirtute patra quasi leo
decubitu suo. roma^m uenit: repugnantem subegit: ordinari se im
peratorem exegit: decusq[;] nominis tanti a francigenis in theuto
nicos p^{ri}mus magnanimus ^{et insuper} subegit. Verum romulidis eius⁹ duces
theutonicos uel^{ut} honori aduudicantib⁹. ipsiq[;] p^{re}cipue henricade.
namq[;] alii dec^{us} art^{is} egregium forme. flosq[;] uiuente. he^{re} felicitas
p^{ro}hor^{um}. amplitudoq[;] op^{er}um. illi⁹ iocunditas sermonis. alacritasq[;]
in armis. et clavis dextera factus. demum parit^{er} eius in omib⁹ consen
sere deliberationi. Cessert^{unt} igit^{ur} omnia paci. et p^{er}petuari. Mater
p^{ro}inde ipsi⁹ augusti. considerans ex beati seruati⁹ ueneratione
se. soboleq[;] suam arcem uiris coequalium. et colum^{en} humanum. q^{ui} cun
cta p^{ro}mittit excesse. augmentum indefectum sollicitauit p^{ro}ce. ut cau
sa cult^{us} nominis dei amplandi. adu^{er}sitanda^m iniqua^m constructa^m
sei basilica. deferrentur uenerabiles eiusdem sei reliquie. Ora
uit. impetrat. neq[;] enim fas erat ei ab augusto deq^{ue} negari. Ad
ductat aut^{em} tantę uenerationis reliq^{ui}as. p^{ri}us regis rex the.
mille signor^{um} honorificauit uirtutib⁹. p^{ro}sonabatq[;] laus. atq^{ue} sona
uigit inuicib⁹ cunctis audientib⁹. Dicentib⁹ obinde p^{ri}ma
leticia saxonib⁹. anim^{us} in deuotionis p^{ro}fidia timendum nescim^{us}.
et seruati⁹ anobis n^{on} dimittim^{us}. infinita desperatio. et calami
tas accreuit t^{ri}ectensib⁹. crescebatq[;] indies p^{re}sentis tempus.
Tum tempore statuto accolis t^{ri}e ad festiuitate^m comen
tib⁹. et nimis uicenti⁹ securitati epulisq[;] liuantib⁹. cu^m p^{er}
diem sollempne lusu^m et poculis fatigati. nocte sequenti
hucilmsburgenses decubirent. grauisimo sopore sepulti.
clam exploratores t^{ri}ectigenarum dilecti. ecclesiam oblata opor

tumitate ingressi. archā sacē cineris de altari corripserunt. funes campanarū absciderunt. ualuas claudunt. abseclunt. abeunt. euadunt. Orto diluculo saxones euigilant. dāpno q; suo cōpto. frustra demū. q̄ fugientes occupent. ordinant. **U**ltra q̄ fidē. & uota saxonū pignore sacētissimo ad sedem p̄stinā coopatione diuina relato. cōclamantib; obuiā omib; benedictus q̄ uenit in nomine dñi. tanta sanitatū largitas puenit. ut mult' loqueret'. ydropic' insalutē siccaretur. demoniac' mundaret'. fur' audiret. cec' uisū reciperet. reuerberaret q; uox astra. dicentū. uenit d's in castra. Septimo idus unū ingrediente illo flectente templū. luminaria parietū. & coronarū. immanib; quoq; altantū candelę diuinitus mira lenitate succendunt'. Ascenso pulpito qui simul uenerant. q̄nta fecisset illis d's in uia. p̄gens eos insequentib; ab hostib; p̄nubis colūpnā enarrabant. & expansis in celi manib; aiebant. **N**ōne dixisti dñe in misericordia ip̄lo quē elegisti. nōne & portasti sc̄m tuū dñe in fortitudine tua ad habitaculū sc̄m tuū. Ascenderunt saxones & irati sunt. dolores obtinuerūt habitatores uocę. **T**e cōturbati sūt p̄ncipes aulici. cōsiliarios auguste obtinuit tremor. obriguerūt om̄s sc̄monialū illarū amice & affines facti sunt immobiles quasi lapis. donec p̄transirent legati tui. quos ad reuelationē sacram direxisti.

Post obitū deinceps ottonis iunioris. filij illi ottonis qui pugnauit in calabria cū grecis. ante successum electionē p̄ncipis. cōfusū est regnū nimis. hac erroris uicinia. q̄dā potentū. haur p̄cul a castro cōfluentie sitū. suę p̄petati uen dicunt beati seruati p̄clū. Traiectenses allato patroni sui feretro. tamq̄ bellatore fortissimo. rerū potiri cepunt.

Protrahi ab iniuasore qui eiecerent eos directi sunt. Ope uero domini
 seruati quod aduersari illis percluserat reclusum paruit ipsique
 omnesque sceleris coplices ultio terribilis occupauit. Inter
 epularum iraque delicias comminantes et insistentes suffocauit
 eos sathana et suas. **A**ui uidentes ammirati sunt. con-
 turbati horrore sunt et commoti sunt. tremor apprehendit eis.
 Petenti tum uiribus obinde confluentibus. ut illo sacer de
 porta. m. q. retur loculus gratia benedictionis. multa inter
 milia plebis eorum cutellum depositis in campo crucibus
 et occurrentium scorum capfulis. feretrum sacri pignoris a capite
 in aere se ult leuauit atque ad montem meridianum. in quo
 incertum cui beati memoria colitur. tercio quasi salutans incli-
 nauit. salutans inquam. inclinauit. siue etiam recessit iam enim
 de ualefacere se consorti suo sanctus dominus sic demonstrauit.

Culusanorum imperato alio die pueri tempore autumnali
 uinea beati seruati noctu interfecerunt. botros furaturi.
 Cathedra autem cultum. aliter atque habebat botrum. ille uias car-
 pebat. pars canibus imponebat. cum subito senior apparens
 sole splendidior. ut quod ait pueri uastare uineam meam
 incurstantis. Quis ego si non etas infirmior flecteret. uerum
 tam uos hic expectabitis parentes. **H**is dictis abscessit.
 illorum uero corpora gelidus torpor oppellit. utque singulorum uariis
 gestibus conspexerat membra. sic dirigere paruit. instar uxor
 loth. uelut in spea simulacrum. **O**ro lucifero assus parentibus
 quaquerfui requirunt. uix tandem aliquando tante afflictio
 nis monstro interati repunt. singulorum gestus causam
 cur uenissent. predebant. ipsi porro quod uidissent. uel quid
 dictum eis fuisset. referebant. **E**t uulgi mox clamores. quis
 matrem expectat angores. Prothunt consilia doloresque;

usq; ad uesperū. seroq; salte supplicib' uotis impetrata beati
seruari indulgentia. pueri in resoluuntur exultantiū
uociferationes rusticanorū in excessu audiunt. Apphen
sa deinde quilibet comparis sin dextra. tectū deo grates
relaturi. uotūū iter inibant. Tali custo mo. dia bone
custos denocē. bone inquā custos denocē. b' obu. te. sup
plices tuos seruati omib' horū a monit' cō. anitat. fone.

Giselbertus dux lotharie. ortonis maioris tē. sic.
gener. tectū a sacero impatore petijt. a. acce. ut pit.
locaq; habitationē diligens. seruatiāne spaciū memorie.
regūq; palatiū cingere muro instituit. At beat' in una
noctūū seruati apparet illi. cur fundamentū aliud posue
rit. pter qm qd a se positū fūisset inqsiuit. Quē agnoscens
dux ex ymagine ipsi' paurū exīta in scārio respondit.
Aliud esse positū dñe. neq; noui. neq; uidi. Cui scs. quod
dextera inq. altissimi fundauit. n' peccatis iradicantib'
duru n' poterit. s; stabile ac solidū pmanebit in eternum.
His blandis dictis uisit desistere ceptis. nimirū ut cōpro
baret dñs. se ipsū esse murū loci illi. ad similitudinē urbis.
cui' lux dñs. a cui' lucerna est agn'. Vxor autē eiusdē ducis
sericiū quoddā pmirande pciolitat' de scī erario cum
curiosa thesaurū templi cōtemplaret. clam tulit. mu
lieriq; lenitate rustolembū ad sui corporis modū inde sibi
fieri uisit. Quo insolent' induta. eiusdē pat' seruati in
festiuitate oculos uulgi occupatura. mane pcessit ad basi
licam. pprie cōspicuitat' lasciuū enitens uubar. dū aure
a redimicula. gemmasq; plucidas rutilans uerberaret
aurora. ut mīstariū porro agenda. insuggestu suo disso
lute sopor irrepserit. a subito insolitū exclamans. parce.

parce dñe seruati parce ancille tue pat̃. opat̃ inclute dixit.

Tercio intalia erupit uerba. coram multitudine uniuersa.
Ingenti excitato strepitu. accurrens de throno suo dur. rog-
tat sup hoc euentu. **A**t illa. ut ueni dñe inqt. infelix
ut sedi ut me semis soporauit sopor. uidi dñm seruatiũ
aureo in throno residentẽ ante altare hoc sc̃m. cura q;
conuentũ uiroy uenerabiliũ. Cui cũ pedib' cupere pro-
stre sterna. quidã horrend' capulis me cõprehensã crude-
liter auit. latusq; meũ. humerosq; fuste pcutiens. nisi
oculus pat̃ ipse s̃s dexterã pacis extendisset. animã de hoc
corpusculo meã eiecisset. **A**bstrahenda q; uestimenta mea
nudã exponere me uoluit. q̃a proh pudor. sericũ hoc inuiste
de thesauris oculis meis abstuli demens. que ñ extimui ex-
tendere manũ in ap̃m dñi. **O**bstipuerũt om̃s. occultoy cog-
itoy dñm benedicentes. **V**ir porro erubescens ad modũ
p̃cõrectalis culpa. beato seruatio in recõciliationẽ magnifica
corã om̃ib' obtulit munera. **S**ic censura sc̃i. regis prolis petu-
lantia rep̃ssit. mox referã qd etiã defamiliaric' posteri' fece-
Tempore amrati impatoris. infamilia **S**ir
hoiens. quã olĩ sc̃o dñi rex obtulerat cendebat. uiuent
erat spurũ. a quo p̃nculoy p̃cipite suo ad altare nũmu-
loy exigebat census. **A**t quiu liberioris illũ ap̃agine stir-
pis elatũ. quatin' inferioroy p̃pinq̃oy exemplo debita
reclderet. nulla cõtione cuiũ ñ aliqua racione uiri-
dicialiũ. nõ cõfessione parentũ. nec dilect' edomare
quisq; ualuit sermonib' p̃suasionũ. **D**emũ incontenten-
do p̃tesis om̃ib' iurant amens. q̃ndũ suis cõsisteret
pedibus. hac se repugnantia haur unq. desistere pe-
nitur. **R**es differt̃ uicrastiũ. **I**nfelix nocte illa para

lysi depascit pectus. sole diem reuehente umdicta celestis impla-
cito nunciat. filius confusionis immedii apportat. integra
supficie tali usq; ad plantas ad inflexibilitate induruisse pro-
bantur. gressq; ab uniuersis deo. & ab ipso tu salte recognoscente
se misero. uota frequentant beato seruatio. nec tam ulla
prorsus subsecuta est incommutatis recuperatio. **I**ustificata g

Hemine sedis romanoy impator **S**lectu dabit auditus.
august. tam animo uirtutu q; pondere magn. q. corporalis
decore pccitatis archius. beati seruati ut ipsemet referre
erat solitus. opem sepe numero pace. ac bello. exptus. pimum.
aut int pmos erga dñi. hunc patnu sibi deligent. mona-
steriu goslarianu suo uultu constructu. cu inhonore aploy
symonis & iude. tu & beati seruati. dedicatu iri uoluit. que
tam & si duodenaria aplatus dignitate. n tam inferoy opm
insignitate nouit. Cui deuotionis amplificanda ad gloriam.
post legatione una & altera ipsemet p pat eide reliquijs tra-
iectu uenit. tandemq; impetto qd desiderauerat. goslariam
tripudians remeant. **I**nhonore g ipsi. caput aureu fabre
fieri decreuit. qd usui delectabile. cunctis. memoria sci
arcti plebeus mrib' impiterit. **I**acit aurū in igne. egressum
exolit ad ungue. p'sentatu impatori displicuit. qm quidem
gemme. que octoy ferebat effigiem. haur prus idifferens
parilitas cōsimilauit. **M**agnanimitate regia. regali ira car-
ceri artifices. ut impostores mancipauit. p umdicta quippe.
qui haur queq; uuentu inerrabili parte malleatorum.
qua se queq; effigari posse. aut nosse iactauerant. Porro ne
tanti regis tanta deuotio sanguine cōtaminaret innoxio.
prius eade nocte sellatus. inusu illi cōmni amittit clauis.

q; uinctos educi postulauit. Deniq; omnium que illi in honore
uel amore impator' ubicumq; fecerat. benigne cōscium. & memorie
se demonstrant. insup cōsideras ne inq; filii mi filium faciem
quā diligis. **N**onne que tuo nō sese offert animo. eadem
facies. eodē modo est exposita in auro. Ita nō fec' qm d's uoluit.
man' artificū opus disposuit. **C**apgefact'. exhilaratusq; au-
gustus opus. opificesq; uellit p'sentari. malentib' aurificib'.
omnia tunc picula quā opus ipsū. iratāq; impatoris faciem.
conspicari. Verū ab eo ultronea sunt indulgentia dignati.
Siquidē indisparē similitudinē p'bant impator. & aurei ca-
pitis & p'sone p'usū se alloquentis. ex ordine amicis uisione
exposuit. omniūq; parit' ex ore. gl'a dō p'sonuit. Celebre mox in
aula regia foroq; perebuit. impatorē henricū beati uisita-
tione seruatiū dignatū. Ipso deniq; regalit' patriū descen-
dente. uniuersaq; diu'si sexus. & etatis plebe. ad basilicā festi-
nant' occurrente. aurea effigies maximo cleri militūq;
cū tripudio. p'man' cesareas deo sup altare cū donis & uo-
tis mille mullemis oblata est. **C**ausa g' edictū ab augusto
henrico. ut seruatiāne uenerationis religio summa de-
uotione p' secula seculorū haberet' in goslariensi emporio.

Non longo post tempore rota festiuitatis eidē scī annuā
aduolente noctē. quadraginta utrē rei tenebant' in carce-
re. quib' nulla p'mariū intercessio. nulla gazalis redemptio
impunitatē p'ualuerat obtinere. **C**ustos ergastuli cōfluen-
tib' catuari. catuariq; ad diem ^{festū} ipsū. custodiā nō in callide
multiplicauit uincularis. s; non ē sapientia. non est
prudencia. nō est cōsiliū cont' dñm. Vū namq; meliū
uer' pegisset nox. quidā in tenebris astitit. sole ruti-
lantior. & aut nexis. Pax uobis. **I**mpitatusq; omīs opido

exire domusq; prias reuere. Illi exacerbat memoria exilij. in
fortuniq; sui. non est auunt. domus nobis dñe intoto orbe.
sed sumus itēlices aduenē. uariaq; infandū acuib' op' ill
criminatione. **H**ac deniq; nocte. que p'cunisdā seruati
iuri ut dicit scissimi honore sollempnizat. nobis singula
riter neci destinatis. custodia solito multiplici ingiatur.
plausis. cantusq; per nex sempagani q; selauis plongat.
nobis abdicatis. lux uite breuiatur. **E**t ipse. **M**e inquit ille
pro sue sollempnitatis honore misit ad uos. ut soluti a
uinculis. recedatis cū gaudio. nam & amicus uui est
impator. **D**um trepidant. dū sperant. dū morantur.
dū mirant. uultuq; loquentis notant. si post i palatio
forsan illū agnoscere queant. ex oculis ille stupetūi reces
sit. simulq; paulo post tenebris t're discussis. auricomis
aurora ignib' p'cessit. sparsisq; illustrata p' ethera flāmis.
rebus formas ingessit. **E**nū enim in augmentū miracu
li. augustus inter post uigilias matutinas p' foribus cō
sederat. palatij. idemq; ipse n̄ dissimili scs scemate. duo
decim unienib' diuina uultuū uenustate. floridus pone
comitantib' apparent. tamq. ex longinquis nunci noui qd
afferens. post salutationē oportet te inq' impator di
lecti tui seruati hodie impueris q's carceri adduxisti.
meminisse quom̄ & paucos ante dies ex eadē ampnā
tione quib'dā intuentu illi indulgisti grām. haut
ingre augustus nom̄ seruatiāni exaudiens. s; qmā se
talib' cōpelleret. oculos attollens. comitūq; illi rosulenti
decus decoris cōtemplari aggaudens. una ut sensū
ammomat. certi nichil intuit agnouit. **R**epente q'pe
uisio illoz. ex oculis omniū disparuit. **Q**uerit a singtis

frustra p singulos. qui genus. unde domo. quib' cū accense-
runt. quib' cū steterint. quo ue inmonito deuenierint. cū re-
pente magnū carceris anhelus impatoris psteruit pedib'.
palmisq; prensus. pareat exclamabat. seruo suo imperator
inuete oclis tuis. fariq; psumat audientie tue famul' tuus.
Circutatis iattentionē cunctis. uisus fari gūlante ait tanta
multitudine ademporū heri sollicitū suspect'. ne q's erga
incarceratos fraudē moliet'. aut uim. claustra equidem.
custodesq; multiplicauit. **H**odie ū dū redij. uigiles uniuersos.
nescio quo abūso munimine mēnsibili decubantia gūter
soporatos offendi forib'q; aptis. quos uespe cōpeditos relique-
ram. ibant soluti. **E**t uidi sensu perij. enseq; arrepto. meli'
nichil quā manu p'pria mortē m' festinā parere. crechi
di. **S**i eq' pperant' unius reoy. p'siliens. ne te aut p'clideris
amens. allim' enī absq; regni omis. **R**ogitabā quidnā mon-
strū fuerit. q' tales ausus indū mei regis regno p'sumpserit.
Referebāt illi' uisitacione similitudinis se solutos letari.
cui' tu auguste adsimilitudinē caput aureū posueris in al-
tari. **A**uditur clement' his. gauiso q; augusto. gaudiū exhibe-
batur omib'. augustalib'q; insignib' ipso p'cedente ad basilicā
ante int'itū templi p'sentari rei referebant queq; uiderant.
queq; sibi acciderant. int'eductiq; scūario. manu cesarea
donant' sēo seruatio. **P**opulus ilico p'leticia uoces uacat
ad fyclera. ipsos crederet montes. ipsas carmina dicere siluas.
ipsa resonare memū recta. sēs uere sēs uere seruatiū ille.
Impar' quoq; gloriosissima agnes. palmas reuerent' expan-
dens. sū aut p'p'ero felixq; nob'. congregatoz q; ad tuas laudes
ipsoz p'uis faueas uotis. **I**nsup & pontificiū sententia. cleri-
coz p'cessionē. cū crucib' & uexillis sollempnit' ordinata ser-

uariante reliquæ p uicū trices item p uicū domatib' hen-
rico uisente infigurū grā benedictionis deportabant totiq;
prouincie corla in uenerationis pactū cōfortabant.

Cum porro sileam que nam henrico augusto seruatiang di-
lectionis causa existerit prima. Primo impij sui anno reg-
ni sui forte consiliis residens flecto. basilicā a duodecim
epīs instar aploꝝ duodecim. dedicari statuit duodecim
aris. Mysteriū porro mysteria singlis ad aram suo officio con-
secratā celebrantibus epīs. cantū omnē ab omnib' uniuersali-
ter iussit cantari. Quod oblectamentū ingenij. uiuaculis. ad-
huc regis ingenti fauore exulit. curialis turba. potissimū ū
qui de italia uenerant & burgundia. Poscente quoq; rege
corā allatus est miracloꝝ beati seruati liber. quē anteqm
aperet. ultro cōpellant p̄mates. Memini me puerū pro
imperialis famigij. sorte sollicitū. anxius ultra morē aliquando
curis intente animū. Tum noctu sēs hic seruatiū mesto
michi patna indulgentia consolans astitit. impij q; cer-
titudinē. dignasq; impatore uirtutes ex dei decreto
spondit. cui nē pmissa equidē put uoluit ueris deus
rebus exsoluit. Quis nam ū tantarū sponsor esset grāriū per-
cunctanti. & nom. & locū suę michi habitationis ostendit
inquo ei in pote scīssimo imitatori & heredi scōꝝ. hodie
coram omnium nrm̄ oclis adimpleuit d's quod olī abrahę
pmiserat. benedicens benedicam t. & multiplicabo te.
qui & ipse sacerdos est ueternū. scđm̄ orchnē melchisedech.
Talibus libri sigilla dictis apuit. magnūq; seruatiā no-
minis etnāliter se amatoꝝ & p̄conē asseruit. uerbisq; fac-
ta cōpensans felicit' ab illo reclamari pmeruit. Nū enī et
hoc referam quod in scđm̄ hunc idem augustus etiam pec-

canis non sustinuit penas.

Agrof quippe quosdam seruatiame possessionis adiacētes
castro iuliaco cuidam colomensi perenti cōcessit. ignarus
tamen prorsus quod fratruū traiectensiuū p̄bende intēenti
fuerunt. Sed non seruatiū in postor procax fefellit. Vñ nem-
pe p̄dū p̄dictū cum cōuge atq; amicis adisset. epulisq; lectis
simul cōmuniū instruxit int̄ bibendū & iudendū saltationes
q; ultronū & crepitū tympanoz. tinnitūq; erotaloz. unica ipsi
filia necdū uyro cognita delicijs mollis pducit. n̄ uenior he-
rocladis filia putaret. p̄dū regia demānu susceptū illi
omniū assidentū assensū futuā indorē tribuit. Reonerat
denuo mensa sine mensura post p̄ualens uynū utū est
clormitū. Necio aut̄ decursu horrozū nocturnū instar p̄-
mogenit^{roy} egypti. proly uirgo ifelix & indebita seruatiū
heres. suffocante sathana exammata est. Accessit ancilla
accendit lucernā audierat enī quasi p̄ somniū morientis
querelam. Ut iam extinctā conspexit. tribuit infrendens.
domū clamorū impleuit. Accurrit lacerus pat̄. irrugit
tota familia parit. cū complexa sue corp̄ miserabile nate.
celestes omnes atq; astra uocat crudelia mat̄. S; extrema
gaudioz cōuiuij uelocit̄ etiā inuicē funere mat̄ luctus
occupauit. Latuit tantis p̄digijs. tanti pat̄ auctor facinoris.
causaq; sin sibi ipse doloris. Tectū ad scī dī sepulchrū confu-
gere uoluit. uerū int̄re basilicā haur quaquā potuit.
Confusus desperauit. desperans rethit. S; p̄dictū ad p̄dum
minime puenit. Spū enī nequā exagitante de curru suo
cecidit. & int̄ sibileuantū manū clientū emorients defe-
cit. Timorē ne ac uenerationē seruatiame nominis siml
inulit exereuissē quisq; hestauit. Nullus amicoz quos

Iste ano
obijt a
dm 1. 17

uocauerat. p̄fatos ultra contingere agros audelut. Augustus
ipse suū errorē ut cognouit exhorruit. sceleresq; legatos
ut quod consilia impiorū abstulerant. dignis cū munerib;
Credideret misit. Veniā quoq; pro ignorantia orauit. oran-
tibusq; pro se unanimi t̄iectensib; piculū euitauit. Plus
tanti de quib; uiri laq̄r anfilei. Indicere stricti ar̄ est.

Eiusdem adhuc augusti tempore incampetribus
subsidentis uicinie francoꝝ antiquit̄ eccl̄iola beati ser-
uati cōstructa fuerat memorie. rari tam̄ accessus. qm̄q; dē
e utrūne cōfecta fuisset. necne postumi nota obliuionis
dubiū habuere. Verū qm̄ semel in anno scilicet indie ser-
uatiane festiuitatis. ut frequentaret̄. ruricole moris ha-
buerant. dū aliquando mulieres eodē m̄ illuc post ce-
teros int̄ missarū agenda. uestes totas. & capita maniq;
cōspersē cruore sup̄ueniebant. Causā tanti monstri re-
quisitę responderunt. alijs eccl̄iam accurrentib;. heu im-
portunū se ministeriū ope text̄no exercuisse. singulaq;
sue subito fila tele. tale portentū stultasse. festinato mi-
tatur. tela adgeritur. sanguinis feracissima cernit̄. dato
p̄cio mulierib;. emit̄. ante hostiū eccl̄ie suspendit̄. dies
illa feriarū sp̄nsis tū deniq; honoranda. q̄t̄ annus censet̄.
Altera die sanguis effluere desit. tela tam̄ ibidē clui p̄-
pendit. nec de cōfectione basilicę illi ulla deiceps
dibutatio extitit. qm̄ ita fuerit ut eam ips̄ ante annu-
e licet āceps excoluerit. Triste nom̄ est iudiciū fontib;
filiū montib;. tempestas ratib;. contemptoribus suis
seruari. s; si ex opposito quoq; seruati. tuo letus lecto-
ri. tuo p̄sul p̄com. singulorū scilicet hominū. more
dei respondens uotis & cogitationi.

Sublato immortales ad sedes henrico. sedō romani orbis au-
gusto. ipsiusq; filio henrico tū rege. quarto. post autē tūo
impatore. pulā omīs tūe manu eulogita gestante. anno sēs
agrippinensū p̄sul. idemq; inclitissimū regni consul. paritq;
pontifex treuorū eberhardus. cum duce lotharioꝝ cōde.
frido. cūq; ainrico comite palatino. conuenere castro. in re-
ni litore andronico. grā roborandi impij eiusdē heinrici.
iuuenilis dū adhuc ingenij. Exursabat obuiam illi beati
seruarij familia partes illas inhabitans. quā palatini
miles quidā quē aduocatū acceperat. uiolentē opprēsserat.
pro rerū suarū ereptione intrepellans. At supbū militē his
sup nascentem. ampliora q; ac noua delatoribus suis. post
discessionē p̄ncipū supplicia p̄cait minitanti. concilio ad
uehebat. instratus ostro. picto q; tapeti sonipes. monilibus
fronti pectoriq; p̄minentib; lasciuens. filuūq; duris sub
dentibus aurū mandens. ipse parit ceruice. ungulisq; ne
consisteret pugnans. insidentisq; dñi omnimodā insolenti
am assimilans. Int autē bestias. que p̄matū comitari solet
potentias. ursus forte tenebat secus uiam. Qui ruptis re-
pente loris. dirū frendens. proteruū irruit in equitem.
ac uiscerū uacuatū. impetu rapido humi deiecit mouen-
tem. purpureū uix uigorē ore uomentē. parq; leonis.
qui p̄phete olim cecidit. nec de cadauere comedit. ac si
nichil ursus nisi nouū necare. insontesq; uisceri uoluerit
mira cum lenitate confestum sinū ad magistrū recludit. Agno-
uere magnates. & expauere agnoscentes. Seruatiana ū fami-
lia salutatis potentatib; tripudians repectauit. ad sua. Meri-
tamne requiē deinceps n̄ optineret. Tante ne seueritas
uindictē n̄ omīs deinde aduocatos p̄terreret. Ne primū

Iste āno
obit a
dm l. A.

quidem extincti successorē. At qui si n̄ piguit improbos seruatiū
laccessire nec seruatiū quidem improbos punire.

Eadem siquidem familia defensorē apalatino petijt. nuuene
q; nobile admodū accepit. **H**ic p̄mo strenuū. postremo item
tyrannū agebat. & ut ait nescio q̄s. p̄ma leo. postrema dra
co. media ipsa chimera. **R**ursus dolores. rursus clamores.
Exacto temno. p̄ncipib; denuo colloquū inuentib; castro
andromeco. familia erumpnosa nichilomin; occursans. pela
mitabat de oppidre suo. **N**eglecta s; enī ab aulicis. eo quod
gentilib; ac prouincialib; consiliū ageret denegocis. in lit
torea reni deambulabat titis harena. **I**nterī nuuenis idē
naugio portū allabens. conspectisq; tutelarijs suis. non
falsam querelę suspiciōē capiens. sup̄sumansq; ac uerba
submordens quinquam ait sunt isti. **Q**uenam tanta
illis curiam causā uisendi. **A**n nr̄o sup̄ nomine ut
principes querelis fatigent. **Q**ue tam insolens stolidos
de seruatio suo sup̄bia effert. **N**umq̄d n̄ seruatiū homo
nim. quid n̄ homines & nos. **V**acant uacant nonne rec
te libertatē sibi arrogant. **F**ax aliud si uixero. **T**alia
uictans impetu icos facto. eo quē ascenderat sompecte.
quospiā ipsorū p̄terere belu. ut calcib; uoluit. s; ius to
dei iudicio preoccupat; interitu p̄prio infelix ip̄semet
retrosum corruit. celestesq; curā habere t̄restrū casū ne

Huric; quoq; palatin; & marchio **S** fario docuit
italie. duxq; lotharie **G**odefrid; qui pauper unq; afflic
tabant iudicib; iudicijs cedere ultib;. **A**lter namq; p̄ter
alia facinora sua cont̄ sc̄m pontificē coloniensū ammonē
bella sciens. inq; monte sugebigeo castrū hostile cōstituēs.
ultione diuina in rep̄bū sensū tradit. mathudā cōrectalē

nobilissimam inleto conuugalitatis securi excerebrauit. de-
sertusq; amulitibus & coactus ab amicis accepta consura mo-
nasteriū intrauit. Godefridus uero nec p̄sais laomedontiadon
nec micenariū laudibus in arte bellica post habendus
dum exercitiū ducit in uitalia insana sibi nocte q̄dā
p̄spexit uisionē. Hoc enim ille postea monachis quibū
illi deinceps Godefrido ipsius nunciatiū filio. Godefridus
unior nr̄atū non nullis. illi nobis. nos opostem uobis.
Videbat enī sibi beatū seruatiū uidere. perlesq; comitē
tem illi uiuenē. gladiū utq; parte acutū. dextra uibrā-
tem. Cui cū seruatiū digito ducē designans diceret. irru-
e in hunc ferale. qui p̄ plurimā partib' nr̄is intulit clade.
uiuenis irruit. uisceraq; illi capuloten' ense imerso tñū
berant. Vix p̄ topore debachans. intēptū se clamita-
bat. exgefactusq; p̄inde totius mori dissenteria cruo-
re fluente decubabat. fleuit audita uisione coniunx illi.
beatē durissima. p̄inque mortis cōiugis int̄pres non uana.
Consiliū queritur a medicis. diffidentes illi artib' suis.
suadent in lothariā remeare. si forte naturali cibo &
aere periculū queat euadere. Rediit artatusq; an-
gustus. monachi quoq; habitū petiit. eaq; sc̄lre penitēs
obit intra. qua maxime facinorib' ante dñm offenderat.
Tutus uindex seruati' scelerū. percipite auribus an
fuerit consolator merentiuoy.

In uirilinburgensis ut fama fert sc̄monialis femina.
fina' methensū adducta. indeq; seducta. tempe-
bientali. die sabbati. uix dū aliq̄ sup̄stite particula
crepusculi uestigium. t̄iecto ante ostiū basilice beati ē
seruatiū relicta. Clauso enī templi ostio. his q̄ adduxerāt

eam uirū agenda res erat inforo. nec sine dolo. **M**ulier
dū stans. iterū iterūq; pforib' pulsans. multūq; uocife-
rans. post uberes quoq; lacrimas. ianuā que obserata p-
dem fuit. patefieri uidit. **I**lla cui nullū adesse uisibiliū
uel aduenisse cōstabat. gressū ulterī maturabat. Itaq;
criptā occidentalē intrans. eodē modo clausā s; dūy-
nit' reserata. secretarij beati seruatiū tñsiuit ianuā.
Ibi pstrata impēs. somno felici soporata est. **N**am scs
iū palā asitit. omīsq; illi seductoy regnas reserauit.
Int' hec ecclie custos portā aptā offendens. femināq;
in secretario reperiens. stupore. metuq; mutuo comp-
hensus est. **M**ulier ut sensit. ne turberis dnē pater
infir. seruatiq; cuncta ei. queq; ptulerat. queq; parari
sibi pēdicerat. itinauit mala. **C**um talia memorans.
apo qui se ita pēclis locis firmū induxerat. ut petriū
a uinculis olim. ferreā p portā eduxerat. opido flens.
referret gr̃es. supuenire deforo iuuenes. ut uet oculus
urgentes. **R**enuit illa. **R**ecogitabat causā. **R**etulit tradi-
tionis stig. fraudisq; illoy hystoriā. **R**eq̃rebāt sagacissime.
quom nōset. **R**espondit ibidē apparuisse sibi. ut res erat
senē. cui' decoy a gr̃e. nil unq. conspexisset simile. causā
sui itineris quesitē. cūq; nō habere inq̃t. quid respōdere.
cor ur̃m m̃ exposuit. ac ne ultra sequeretur int̃minauit.
Confusi nimū pestilentes illi. a queq; attulerat illa tol-
lentes. recesserūt festini. **A**t fr̃s ecclie om̃imoda cōdlatiōe
trepidā refouebāt. usq; q̃ noti ei' legatione suscepta. redu-
xerunt eā ad loca ap̃ria. laudib' cōdignis illi' extolentes
magnalia. q̃ t̃mra p famulū sinū seruatiū exerceat mira-
cula. **A**d eo aut. p̃piti' alienigenis cōducit ne int̃fer. qualis

nam fuerit pater **seruatus** traectigenis.

In huius patris loco uidelicet traecto. in quo sanctissimi eius
illi generalē expectat resurrectionē. cōtigit quoddā mirabile.
non utiq; pro magnitudine sui adeo mirandū quā p
ipsius patris dilectione. cunctis uenerandū fidelib; erat enī
ex canonicis ei quidā ut agunt satis religiosus. Lectioni &
orationi assidue uacans. Sams bonoy colloqis fruy adama
bat. Choy pmodulo suo frequentabat. frequentare & gau
debat. Honorē dī patrisq; sui beati seruati totis uisceri
bus diligebat. & unū qd est benedictionis qd salutis grāe
semp intendebat. Passionis dñice mysteria frequentare
cotidie n̄ cessabat. inq; se quā maxime. quā deuote.
quā abnoxi sollicitū. & supplicē rationabiliter. acceptabi
literq; exhibebat. Et qā omī in loco. & tempore. benedicere
deū. & faciē eius semp inq̄rere satagebat. dñs ih̄c. pui
q; pat̄ ei grā uicē rependentes. omī in loco & tempe
se reuera diligentē diligebant. & fidelē fidelit̄ conser
uabant. At salutis humane adūsari inuidit ei diabo
lus. & puerū quendā adeo usq; seduxit. ut omī fere die
per fenestrā intr̄et domū ei. & querūq; inuenisset. max
imeq; comedenda ei merdie diriperet. Quadā ū die
dū more solito intr̄isset. & quod inuenit collegisset. at
q; exire uellet. ī fenestra adhererat. & q̄si laqueo suspen
sus. usq; ad mortē laborabat. finita missa que interī
in comune fiebat. exiit fr̄ ille domū uenit. & uidens
illū ingemuit. mirat̄ uehement̄ quia de tantillo dñs
curā agebat. Conuulsus cōtinuo ad illū donauit que pec
cauerat. & egressus ē quasi nichil passus fuisset. Et omīa
benedict̄ dñs q̄ in omī loco. ī omī tēpe. semp t̄lidit ī nos.

Lerat idem frat quodā tempore stabulaus. ubi sēs
nemachus confessor gloriosus requiescit. ei in festiuitate. ut
in processione illi & cōfluentiū. qđ p̄ se n̄ poterat cōsequi merere-
tur. uix scilicet p̄sentis & et̄n̄e et̄na remedia. Deuotio q̄
dem bona & sc̄a. Unde bonū qđ n̄ estimabat abundantī &
cicī accipe meruit. ex eisdē pat̄s gr̄a. Nam uotis p̄ deuotiōe
oblatis dū rediit. in una uillarū inq̄acentiū ex itinere fa-
tigatus. p̄ noctē requiuit. Conuenerūt interī uicini spoliare
eum. Precesserūt aut̄ insilua que erat n̄ modica iuuā. p̄
quā illi t̄nseundi erat. ponere insidias. S; prius custos
iust̄ d̄s. & prius aduocat̄ seruati. malū a seruo suo hoc m̄
miscerēt aūterit. Orto mane. surrexit t̄iectensū ille. &
nichil suspect̄ maloy. que nec erāt. dō om̄ia aduersa a-
uertente. cepto itinere abiit. recto t̄m̄te p̄ media siluā
t̄nsiit. nichil mali occursus habuit. Stabāt speculatores
& p̄dones a t̄go. & latere t̄nseuntis. & eū nō uidebant.
obūbrante nimirū p̄ grām nube. que hebreos egyptiis
occultauit indie. Ita illi frust̄ fatigari recesserūt. & co-
gente iusto iudice dō qui dixit. nichil occultū qđ n̄ re-
uelet̄. confusione suā. idem ipsi qui p̄ulerūt. statim ubiq;
predicantes. tacere nequiuērunt.

Idem alio uē tempore. uē sibi meditabat̄ ad urbē hely-
am. Interī nocte aliq̄ religioso duct̄ more. n̄ min̄ aūt &
solicit̄ p̄ laboris suscipiendi metu. ut amore. maturi so-
luto relicto stratu. cū in c̄pta sc̄i ad ostiū cōstitisset sc̄uarū.
subito ianuā uidit aperiri. potentia iuuibili. haur my-
rum extimuit. cōtra l̄m̄ humi p̄cidit. ora lacrimis simplex
t̄mpit. exaudiuit q; uocē alloquentis se fili ingredi.
At cū nequaq; p̄sumpsisset ingredi. eisdē se denuo au-
dit iuari.

diut. eisdemq; uerbis rursus designari. Tandē surrexit. li-
men t̄nsendit. n̄ tam pectib⁹. uerū genib⁹. Incredibili qm̄
breui. cuncta pene supuentura sibi cognouit. **N**ulla
quippe ducendi mora est. ubi sp̄s s̄s doctor adest. **T**rex
se atq; exijt. statiq; ianuā post se claudi sensit. **H**ac igit̄
sp̄s cōfortatus indnō. ad tantā necessaria uia cici para-
uit. **O**mib⁹ ū paratis. & p̄ misericordiam dī cepto iā itine-
re. uenit rauenā. nauigio p̄mare deinde anconam.
posthec p̄mā ciuitatē grecorū durach. Porro aderat.
nec longē hinc fluui⁹ quidā magn⁹ & fortis. & hic t̄nsitus.
Transire sane minime cū ualerent. quia nautis nulla.
nec uadū quī ostenderet. exiit uestibus dederunt se in
fluuiū. **T**raiectensis ū inuitore solus. **V**sus enī natan-
di minq; habuit. **Q**uid tam ageret. **R**ogabat. nichil
proficiebat. **P**romittebat aurum. argentū quantū uel-
lent. nichil proficiebat. **U**t saltē traheret p̄ funē. nec
hoc eq̄dē. **T**andē respiciens in celū ingemuit. & effuso n̄
modico lacrimarū ymbre. in auxiliū inuocat celestia. &
potentissimū suū fidelē seruatiū. **N**ec mora. exiit tra-
didit se periculo. & nesciens q̄li uidisset somniū. transi-
uit fluuiū. **P** om̄ia benedictus d̄s. qui in minimis
opatur glōsūs. **P**ecedens ad mare uenit. dato precio
nauī intrauit. **C**um aut̄ p̄spere flante uento. it̄ ageret
in om̄i gaudio. contigit eum quadā nocte magis solito
gruari somno. & semidormiens recognouit eandem
uocē patroni sui tamq̄ precinentē sibi. **E**ras egredi emi-
na. & d̄ns erit uobiscum. **C**onstantes estote uidebitis
auxiliū d̄ni sup̄ uos. **O**dane facto. nautis ire deterectan-
tibus quocūq; peregrinis pepigerant. p̄gnis mesticia

grauis est orta. Insuper quodā peregrinorū defuncto. pro sub-
stantia illi aucta est dissensio. Ex nautis ergo fere quadrim-
gentis. pcescere maiores ipsorū sedeci. rebus uiolēt abusim.
S; ecce malus media. nam tres in nauū erāt contituo icta
in partes dissiliuit. innumeras. Auctor sceleris eodem uculo
fulminis interijt. socrus ei in mari decidit. ceteri pars cru-
ra. & brachia. pars pectora & capita. reliqui uentrē & tibias.
igne sulphureo adusti. vir semisui spirabant. triste uacentes.
uitandū q; uidentur. At tū illorū uestes eorū apparebant. miro
modo miraculi. quēadmodū spū est de exercitu semmache-
rib. qm subitus glā eius succensa astitit. qsi combustio ignis.
Ita pstantiores sedeci. dies illa cōpescuit. Post noctis inter-
curriculū. residui atroci inferre vim peregrinus cōspirauit.
Verū eadē hora quā p̄die. talis oborta tempestas est. ut nū-
pius arbit̄ celorū fletib; p̄gnoy pepulset. residui nauis
nefaris cū nautis penitus contriti. ictib; fluminis iterisset.
Concessa demū pace q̄uerēt nautę. qm aut̄ fideles. litus opta-
tum cōtingentes. it̄ suū ibant gaudentes. t̄etigena p̄cere-
ris amirante quanto p̄ncipat̄ honore patron̄ suus dō accessis-
set. qui tempestatū quoq; ac fulminū potens existeret.

Idem aliqui puer flandico clerico comite romā ibat. Quibus
elegantissime ueniens forme cōiunct. in uia t̄etigenam
ex nomine salutat. Resalutat̄ ut equū fuit. q̄ uocabulum
tūū inq̄r tū p̄dicit. ut ex hinc usq; romā me pascas tibi
indicit. Nec tū nescim̄ in op̄nā. at tū assentire placito. n̄
deceat de celis cōsolatio. Neglent̄ ppriā ille paup̄ratē. suscep̄
alacer supplicē. s; p̄sp̄ritatis affluentia egerunt it̄ ut hec
quidā eorū discalciati incederent. ne ad lapidē quidē of-
fenderent pedē. Nonne redibitū uidebitur in hoc uetus

exempli filij thoby. quē angls dñi transduxit inragel me-
doz ciuitatē. Romuleis porro approximans tūmus. admontē
usq; iūrmat⁹ est traiectensis. atq; sic uixdū spirans. uimento
admontē delatus ē gaudiū. Dū doloris aut nullū fabueret
misticū. nullū esset h sepulture cōsiliū. comite salutis anglo
demū recepit sensū. unicaq; intentione dñm suū inuocans
seruatiū. eodē momti puncto. integra se letabat sospitare
potitiū. ambulans. & exiliens. & laudans altissimū.

Num & illud referet quod dū aliquādo p̄benda canonicis tra-
iectigenis n̄ preberet. diuinus detrectabant p̄ritu istude-
re cerimonis. p̄dict⁹ q; puer incandē murmuracionē abduce-
bat ab illis. s; ad eor suū rediit. ehoz petiit. cūq; aliq̄ timore
sinyo tactis missā maiore expleuit. domū uenit. sup libellū
suū nūmū quasi diurni laboris p̄ciū quē nullus hominū
posuerat. iuenit. quo etiā confesti inforū misso piscis p̄mo-
dicus uenit. q̄ ipsemer tam puero. septēq; aliis eduo exande
comedentib; suffecit. forsitam si eiusmodi deuotionis. quinq;
milia hominū afflissent. omib; eodē m̄ uolente seruatio. piscis

Quo aut & hoc qd idem scitulum suffecisset.
rursus aliqn puer romā iens. dū quodā in castello coenass;
uinū. & cetera necessaria p̄ncio. alijs alias. atq; alias res &
sententias uirentib; uertebat enofori fundus. effusoq; p̄inde
q̄ntū fuerat int. intuentes cū dolore cōplodebant manus.
Puer ū dñi non imemor seruati. si que forte remansissent
guttule p̄pinari fecit. & p̄pinantib; grā dī non defecit. &
bibentib; ex eodē uasculo usq; ad mediu ferme noctis uiginti
hominib; uinū suffecit. Credisne min⁹ fuisse miraculū. dedit
se uinū ex nichilo. quā ex flum ali fecisse ruo. s; que p̄ se-
met manestas mutauit ex ruo. p̄ seruatiū aut ex nichilo.

Veneratis ū aptōz liminib⁹. argentīnā repātantes attingere
urbē. inde it̄ herbipolim dicens. Erat porro temp⁹ pluuiale.
ibatq; p̄ siluā in aqua. p̄ duo fere miliaria. Cūq; celū undiq; &
undiq; gurgites & silus. nūq̄ ū apparerent uille. t̄iectinus
ingemuit. seruati nōm ingeminauit. sursum respexit. mirabi
le dictu pueros comin⁹ in arbore duos q̄si trinos considere
nudos cōspexit. Cū huius horrore. tollebantq; come. Verebat⁹
siq̄dem. ne illusio nereidū esset. aut amadriadū. s; salutat⁹
ab eis amantissime. rerū suarū oblit⁹. humani curiositate in
genij quesuit. quidnā fuerit. uel illo unde ^{ad} uenerit. Illi
nichil ad hec. s; concordī ore. torrens alunt ante uos decur
uehemens. cui⁹ de abyssō exundat. & hoc coopiens campos.
in quo fatigamini equor. Capauit canonic⁹ nimis. uoluit q;
reueri retro suffusus lacrimis. At illi. ne desolare inquit fili.
uenim⁹ q̄ppe te consolari. p̄sagebantq; simul n̄ nulla. que super
uentura forent illi. Postq̄. ab eis relinq̄t. torrentis ipsius ad sinū
p̄tendendo p̄tingit. Illic ū ubi p̄cipitati torrentis sonit⁹ hor
rens audit⁹. ūtarq; rapidissimi fluminis imper⁹. ruentis decur
sus aque cōspicit. fiducia om̄is exempta decidisset. n̄ seruati
ni nominis memoria succurrisset. **H**ic t̄iectensis clientē suū cō
fortans. crucisq; signo. seq; uimentūq; armans. duo descende
bant impelaq̄. s; alit̄ natans. & opido clamitans. uix euasit ad
litus. canonici aut̄ nec pedē. nec ulla in parte uestē. cōtami
nauit fluminis imperus. **N**aut eq̄dē dubiū. si perles intisset.
quin ritu pet̄ sup̄ dorsū aque siccō uestigio pambulasset. q̄ndo

Iquidē nec uimentū ei liq̄do elem̄to quīt desiderē.
Illud q̄ illud. quā unicū. q̄m humanū. q̄m dulce. q̄m iocundū
fuit. q̄d eidem puero finib⁹ italicis reuertenti. senex diuine
uenustatis. nec ullo in intra metas censend⁹ mundane mor

talitatis. in alodio beati seruati apparuit. quantāq; cōtentionē
warner? comes. & thebald? atq; alij aquenses p̄minis eīdem alodio.
cū trauctimis habuerint. & qm̄ in aque iudicio ueritatē rei
probauerint. & sortes beato seruatio semel iterūq; imp̄laris
ceciderint. & qm̄ insup illi scelus suū p̄urio cōfirmassent.
q̄ntasq; iam p̄inde penas. ali? mortis. ali? captionis. ali? rei fa-
miliaris dispendio fuissent. indicauit. **E**t quib? thebald? etiā
post fun? int? mortales apparuit. & q̄a in beati seruatiū pecca-
uerit. miserabili penitencia querimonias fudit. **S**ic eat ar-
bit? om̄iū d̄s. quoties pietasq; fidesq; destruit. finē euilib?
bellis tua iustis īferat dextera totius. **V**erū quid n̄ morta-
lia pectora cogis. anni sacra fames?

Brabando cundā henrico comiti nichilomin? res canonico-
rum t̄iectensū puadenti. s̄s dñi p̄uissū ut cessaret. semel
iterūq; idunt. postremo q̄a stult? non corrigebat? uerbis. uer-
bū uerordē affluit. **Q**uod cū erubesceret ille confiteri
acerbissimo langore meruit urgeri. **D**emū amicis aperuit
uisiones correptionis. **C**ontriti hortabant? q̄q̄o male usur-
patū fuisset reddi. **N**ullo illud protelante de crastino in crasti-
num. fideles ei? abierūt in p̄dū. & ad discretionē t̄imnoy fuerūt
palū. **A**ltera die reppererūt eietū. **F**ixerūt rursus die sc̄lā.
itēq; nichilomin? & t̄cia. nec cōsistere potuit in t̄ra. **N**imis
q̄ppe in hereditatē dñi p̄gressi fuerant. **C**ontinuo autem
uissū p̄ncipis acerrimas interi? uitę angustias subeuntis
om̄s uicini cōuenere limib? l̄rē finire. cū repente ho-
mo ueluti casu ignot? supueniens ex longinquo. consciū
se esse ueritatis dixit. palū suo pro arbitratiū fuit. nemo
cōuocatoz cont̄dix. controuersia cessauit. comes cōualuit.

Sed n̄ auaricię auceps. mammona sollicitare

rursus alios cessauit. Veni q; ceu lupo ad uerebrā anhelan-
tibus bifalcis. cū decussus uulnerat ac subfugit alt. accur-
rere sauciand' non timuit alt. ita p' tot actanta p'sentie
beati seruatiū suoy uidecentis inuarias in chicia. otto comes
possessiones ipsimet scī mīr' uastauit. tūm uuenū pat's
q; ipsoy pedes atrox amputauit. similia seruatiāna pul-
sis pectorib' complosusq; manib' suspirauit. si qua esset in celo
potestas. iudiciū sup his postulauit. Nec excurant dñs
hostes ottonis sup eū. factaq; est inenit ditione celes usq;
ad mille animas hominū. nec fuit numer' argenti & au-
ri & uestiū. & animalū. & mētiū. que p'da cōsumpsit & uis
flāmarū. Preterea ignis inuisibilis pedes manusq; ottonis
instar filicis in cōflatorio rubentis exurens torrebat. otto u-
lulatū diri cruciat' die noctuq; pmebat. donec saltē tra-
iectū deduct'. pro nūria satis fecit & munera obtulit. in-
cessionē pro se canonicoy impetrū. sanitate recepta gau-
dens atq; pauens ad propria remeauit.

Plura similia similib' addere. n̄ hōreo memorare. quomodo
ep̄c rhenici thecti. Willelm' res beati seruatiū tamq. locū me-
lioratur' sibi cōmitti a rege cōcupierit. fraudulentiq; obti-
nuerit. moxq; humbertū loci ppositū cōlūpnauerit. illo re
cōtenderit. s; crudeli puent' morte n̄ puenerit.

Ioum q̄ntas dederint ruinas. ferro. tore. ac rapina deer-
nentes palatū comes herimann'. & namuensis adelb'us
ceteriq; p̄ncipes lotharie. p' castro thaleheim. s; p' uatatem
operis formidantes explanare supsedent. q̄ntas q. mortuum
penas dederint. q̄nt' in cōmūltu motus tanti familiā ser-
uatiāna quassauerit. Quoy p̄mi interierit. herimann' cui
hereditariū idem erat thaleheim. & hemmo duotor mili

111
tie. deindeq; emans. deinceps alij. quorū hystorias ult' p'mit-
Quis te porro p'tereat. cui p'sumptionis causa s' tim.
etiā alia emicuerē miracula. comes flammigoy. Gerarde il-
lustrissime. supbiensq; p'ceritatis gigante. Tu quoq; tu
seruatianę. ditionis eccliam in uico ettha. inq; t' oelo usur-
pans. n' eqdē usurpuisses. supplicia duriora subisses. **N**am
proinde godefrido loci p'posito. aquis g'ni regias int'pellante
aures. eo quod cunctę possessionis beati seruatię res. ex q' nom
episcopale leodio t'nslatū est. semp' inmanib' regū liberi iu-
ris constitissent. postq; ex ore impatoris & p'moy p'missa cau-
sa est sententię censorū. quidā senex iuridicali scientia. di-
q; timore pollens. ab exordio corā p'matib' hystoriā edisserēs
reteruit. qualit' assilbert' dux olim lotharie. instinctu coniu-
gis sue. Gerberie sororis uidelicet ottonis uiniors. ab eodē
impatore ottone. deseuierit. armaq; puendicando sibi reg-
no cōmouens. a militib' regis pemptus interierit. q'literq;
p'fata Gerberia corpus t'ucto regali magnificētia sepelierit.
amneq; illi p' recōciliatione. beato seruatio p'dictā ecclia
tradiderit. assensere censes eccliam iuri seruatiāno p'ri-
us aduicantes. sic tam' ut p'dictā traditionē sac'mento
confirmarent ex more septē nobiles. **D**ata his die. aquis g'ni.
ubi enī cepat negociū uentilari. illic oportebat & t'mina-
ri. traiectenses dñi sui seruatię secū feretrū descendere
deposcentes. in multis apparuerūt plebiū milib'. militūq;
armis fulgentibus. canonicis parit' uelut ante archam
federalis dñi laudes p'inentib'. Int' it' agendū mulier
debilis apportabat infella. quę mulier fuit insup et
ceca. **U**bi turbā sensit. illuc se cōuertit. supplex humi
corruit. corp' p'prium mirata porrexit. incolumis resur-

rexit. Eadem hora cecus natus. accepit infans infantulus. loque-
batur mutus. erigebat coniectus. alique; sanitates innumere
prestabant. donec gnu palatui pueriret. At qui aquensium ubi
perebunt intra tabernacula qm ses dñi uentur est. i castra
proh. cui memoret lingua. inqnta pcesserint obuia gla. in tym-
pano & choro. in cordis & organo. in cymbalis bene sonantibus.
scaurū congregationū & plebū undiq; cōfluentium. Facto
aduota negocio. dū non ipari gla referret ad domū ipam.
puer claudus psilij saluus. mulier cōtracta stetit sup pe-
des suos. & ambulabat erecta. At cōtumax gerardus estu
februū tactus. seq; omīq; nobiles psupbia iusto supplicio dig-
nos cōfessus est. Legatos tūctū dixerit. gutta aque petijt.
que scī pars ab ossē supfusa defluerit. petijt. accepit. gusta-
uit. piculū euasit. Ac de huiusmodi quidē haec ten. uti pate-
at. qnta seueritate uerax seruati adūsar sibi adūsantib?
neu lateat cōuerso m. quā presto pscntia placabilis serua-
tū semp sit sibi supplicantib?. adhuc pauca desola seruati
elemētia supaccumulabim. Dulcis enī speciositas oculis.
aurib? melodia delectabilis. miseris misēdia seruatiū sua
sectantib? pascina. Quamuis insup ille n̄ solū opituletur
supplicantib?. si crebro succurrat n̄ etiā inuocatus.

Aduena qdam tūcti nomine dauid uetānū uerabat frenesi &
hoc indiel? recolendę passionis dñi. Cur memorē fremitus
ac discursus clamores. uulnera ut cedes. qntūq; inenies
debachatus sit. cū illi quē legio demonū intrauerat. non
impar furij. in ipsos etiā excubie sacri templi canonicos
frequentē efferratus irruerit. Atq; intantū eadē ut in
sacratissima nocte paschalis uigilis fores basilice post com-
pletoriū irrupit. ac sac? baptismatis latice sese amens p

fuderit. Tiectus tandem ante ualuas ecclie. iuncto tumultu
abat furore. Incoueniendo autē p̄tōs cū canonicis inuini
ut imatutinis laudarent dñm. gñdis erat timor ne repen
te clamorū incurſaret. diuine q; religioni aggregatorū
oclos atq; intentiones inſtrependo cōtaminaret. Verū grā ce
lestis p̄ordinauerat aliū. Nunciabat enī p̄forib; quieto iace
re ſopore. ſopitus. Inſemet q; paulo poſt ſani capitis expul
ſus. ubi nam tanto tempore fuerit mirabat uehementē.
Reſtitus porro de habituſq; ſue qualitate. hac inq; noc
te media. ſenex ſplendidior aſtris. hac egrediens ecclia. cōpre
henſum me deorſū in terra poſuit. ſeq; crucis ſignaculo ſingu
la membra mea ſignauit & dixit. Age grās beato ſeruatio
ſui mi qm̄ p̄ illū te dñs uite reſtituit. Putas ne gaudiū
erat recordantib; qualē uidiffent eū heri & nudi tertiū.

Aliud eloquar ſimile hinc.

Ex langobardia tiectū uenit. qui ſepe ſe in fluijū moſā
cerebroſus. uel in alia p̄cipitia periturū detulit. inſtar pu
eri. quē pat̄ in euanglio ſepe in ignē. ſepe in aquā. a de
mone angariatū aſſeruit. ſi p̄ grām dñi q̄ſpiā ſemp ex
p̄lo ſuccurrens. exceptū apiculo repulit. Nemine tam
cuius tiectinoq; leſit. licet leodio paulo ante puerū occide
rit. Quadā ergo die dñi extrema ueluti morte depiret
beati domū ſeruati. nescit quo ſenſu raptus. repente irru
it. corā altari corruit. obdormiuit. euigilans ſan̄ exiit.
Deniq; deinde duos ibidē p̄ annos cum eductis ſeruijs
poſtea patriā infeliciter reuiſit. ū p̄ſtinā p̄tin' pene
iſſimilitate periturū incidit. tamq; qui ardentis ſodomę
flāmus ereptus. iſortuna curioſitate reſpexerit. Ergo
neq; ſaluſ uiuantē. neq; comutabant remedia guſ

tantē. neq; uota uouentē. neq; loca scōy circueuntem.
Vetrū cognati & affines. ū prius cōualuerit recensentes.
cū lothariis redeuntib' apłoy de limnib' firentē ch
rexert traiectū. beati seruati ad monumentū puenit.
sanctatē ilico recepit. dō grās egit. patriā illē n̄ repetv.

Paup paralyticus ad beati uiri memoriam

ſcēla delatus. extra eccliam iacebat. ppetua fere annu
bieme. penitq; forſan aſpitate algoul' extinet' interiffet
niſi bonę recordationis canonic' albert' hoſpicio ſuo eun
dem qſi lazarū paſſans abramides. ſinu ſuo ſepe ūierif
ſet. Labentib' ita horis ac dieb' patientia uni' cōpaſſio exer
cebat' alteri. donec eſtuo tēpore beati reuoluebat' ſeruati
feſtiuitas. i qua paralytico pfecta ſoſpitas. canonicō pfecta
pbata eſt cōpaſſionis caritas. utriuſq; pondus & labo
rem. ſeruatiāna ſuſtulit ſanctitas.

Venerat & dōd' n̄ nullus ibidē ex cognatione notus.

Hic ut orationes ſuas offerret dō ptenſus. p' horas
canonicas i ecclia remanſit frequent'. Quē manſionarij
uelut occupatū uana ypocriſi multociens eiecerunt
cū cōtumelia. Propulſus extra limna n̄ numq. ibidem
pnoctabat. omīa patient' ferens incōmoda urebat &
nim eū acerbior uis doloris in anima. Cui humilita
tē qm̄ reſpexit dñs. cū die quadā ſeruatiāni uiuocaſſet
nom̄ in medio exſigie ante crucē ſcām pſtrat'. ruptis
uenis ex eo cruor copioſus effluat. Iue gemitū horrendi
elamoris ex uno pectore pduit. Obſtupuere pſentes.
accurrere abſentes. quidnā acciderit pquirentes. Imo

Patuit ſalus ſalutari clero. & omī plebs ut uelit dedit
Porro iſdē indieb' angliā ſ laudē deo.

cū pluribus adibat. quidā flandrus. Naues uiginti octo.
simul īfluxere oceano Quarto id detēb's. ceciderunt carba-
la uentis. Que ū fides uentis? Primo introitu equali con-
fulgebant carcera. pēssū. instarq; parilis auerū ignozq;
uolantū ordinis. nutescentib' leta serie resplenduerūt egra
uelis Circa horā diei tētam tempestas oceanū conq'sabat
asprima. diuersq; flabroz īpetu. p' diu'sa turbato iac ta-
bantur. plausu. Nubiū inhorruit nox atra. insonuere
tonitruū. fulminauere. nucantib' ignib' ethera. Tur' eis.
arctois. aquilo. inferebantur a plagis creberq; p'cellis af-
fricis. imos a profundo euoluebat fluctus. intumescē-
bantq; usq; ad celos. & reuoluebant subtraneas usq; ad spe-
cus. Vatumplō frigore soluebant' membra nauitariū. inse-
quebat' q; clamor pauitantiū. stridorq; ridentū. uorie-
runtq; uiri uota scīs omīb' in celū actis. manib'q; sub-
pinatis ad dñm. quiq; patnos gentis sue inuocantes
ob īminens exicū. solus aut' flandrus solū unice in
clamitabat p'sū cōseruatione seruatiū. Jam rates
alias ruptis uelis. ruptisq; remis. adūsas in proras
procelle ferebāt. turbinesq; latere obūso exceptas cir-
cūagebant. alias p'rupti aquarū montes rapido ūtice
subruentes uorabant. Cerneret istinc tumulis eleua-
tam fluctib' int' sydera carinā pendere. istinc commi-
unda int' fluct' dehiscēte nauticis calamitatib' trā
apparere. Neq; ū iam iuneris. aut patē superat mise-
riū memoria. neq; spes uitę ulla. sola mortis expectatio.
p'pitarūq; ruinarū intuit'. ferali tedio exules. īspu-
mantis elemēti cōficebat abyssō. Traditū est īpericulo
tali paruitulos ī sinu matris dū mortē intuent'. esse

extinctos. matresq; ipsas exanimatos paruulos amplexas.
ante ruinā metu obrigescendo emortuas. animasq; pau-
tantū ueluti mortuis tempus p̄fugiendo egilās. ne se
quasi cū corporib' ab hante carib' cōspicerent absorbe-
ri. Tante sunt elationes maris. tanti horrores marine
p̄cellositatis. gurgitosoz uoluminū sonit. tamq; mirabi-
lis in altis dñs. s; repente tantoz ex medio motuū. tamq;
manu hominis latori attēta est que flandriū contine-
bat ratis. omib'q; reliq's fluminū. pelegi. q; furori relict'.
qual' inimica uicit hiems. riuusq; fatuscentes. lausq;
laterū cōpaginib'. om's letiferū inbibert ymbre. absor-
bebanturq; inuasti equoz p̄funditate. Quid referam ar-
ma & tabillas uarias quoq; gazas. & uestes raros q; uiroz
frustra spumoso ingurgite nantes. Quid qd sepe ferunt se
m̄ homines q; pisces sempisces q; homines srenas tempesta-
tem nautis p̄emuisse q̄ntūq; humane habuerāt forme
undis ultra euudasse. mortuosq; passi fluitantes uiros.
ulnis subleuatos ad cōspectū nauigantiū sustentasse. celūq;
p̄intūq; dulcis querele altissimis uocib' personuisse.
Cum immo illud nequaq; sup̄mendū. quod hī qui
rate una naufragū euadere potuerūt. p̄sonā dñi
seruatū apparuisse sibi lugubres narrarūt. atq; indi-
casse cuncta que decreta diuinū ceteris deinde ac-
ciderūt. postq; scilicet ipsi tanta de uoragine mirabili-
ter se ereptos ammirati & cōgratulati sunt. Ob qm
rem y festini sepulchrū ei' adeuntes erūpnē saluari-
onisq; sue hystoriā publice retulerūt. uota sua soluen-
tes. & laudē dño annuntiantes. stupente maximo
flandro. cū inexcogitabili gaudio. qd tā cito fere ser-

uariū in articulo piculi pēib; celo deuocasset. quā si apē
dñs in nauu dormiens excitatus aduēptis ad maris uento
rumq; increpationem euigilasset.

Niles quidam gentilitate braband. genere ingenuus
ingenuū mali ac prauū corporis uasti ac ualidi fasq; nefas
q; omē parū pēdebat. sacrūq; pēanūq; nichil int̄ habe
bat. modestis tamē ac mutib; atrocior im̄nebat. Quo iūna
diei ferociente im̄edio ppli agguata sup eū est. manū dñi.
multisq; intuentib; repentina ruina occidit mortuus.
S tūpor ne timorq; n̄ merito ap̄henderint p̄sentes. Vela
tus p̄inde ab amicis domū. die altera efferebat ad sepe
liendū. Int̄ agendū aut̄ dū longilatero extenso. & obrectus
asportaret feretro. iopinatū spectaculū mortuus p̄buit.
membra cōmouit. manib; opūta diuoluit. gestarorū me
dio cōsedit. ambūticulūq; uultu oclōs circūflectit. tur
bam comitantē stupens ipse aspexit. Quid cōtinuo nō
pauoris. qd n̄ admirationis. Pars cursim indiūsa festina
bat fugere. pars fronte crucis signo munire. alij horroz
frigore genua lapsare. pauci fide solida comit̄ astare. In
uero hi qd on̄ quadringulū humeris sustulerāt. ceu igne
imprudēt̄ attacto. uel dracone int̄ herbas repente cal
cato. ut moueri sup uerticē cadauer mortuū cerne
bant. capti pauore pēnāngues expulsiere. exclamauere.
desult̄ dissilire. pēul fuga pulsū. uix demū pedes t̄re
re. tantq; ad nouitatē portenti exanimes eminus
admirant̄. Is porro q̄ reuertit̄. ut singlā p̄spicit.
ut queq; agebant̄ int̄ellent. cōplicitis incōdilos digitis.
pectus tutuchit. gūq; suspirio igemuit. Deinde i pe
des suos attollit. p̄gredit̄. loquit̄. Quos p̄uor pepule

rat. calor curiositatis reuocat. medii gyro circūdant. cōstipant.
an uere obisset. ubi num fuisset. q̄cqm̄ ne uidisset. agitant.
Hic demū cōsistente spū. ut p̄mū aut heri oculis ac pectore
noctē acerbā subui. uti corpusculū hoc uelut ergastulū
exui. ac membra uelut uestimenta exui. neq; sp̄m nudū atq;
imū repente uidi. tū demū infelix demoni. ica fraude me
deceptū intelligebā. cum cuncta facinora sēro recognoui q̄
fecerā. neq; me dextera lance momentū meritorū. ad sedes
q̄ cōcilia. isontū animay p̄uā iustoy trātulit. s; ad loca
tormentoy demonib; impellentib; uia peccatorū me rapuit.
Quā genera. q̄s horrores. q̄s immanitates referat. aut credat
supplicioy illi s̄ctis. imitesq; uicissitudines flammay
sulphuruomay. & durū algous. Post cruciat; innumeros.
doloresq; istādos. rursus attollebat; in aera. ostendiq; illic
incendia. ipsū potestatis aeris phouenda. Ignū illoy
rogo maximo iponebar. adurebar. cōsumebat; īcinere ac
puluerē ulq; . ut eq̄dē reuera m̄ uidebat; . comminuebat;
Hoc pludio penay īternaliū. ueluti gr̄is exagitat; sum.
tū postremo p̄ alteri mali p̄ncipio. pauendū ap̄i ad t̄bu
nal examinandū t̄hebar. **H**eu īfeliciū sorte miserā. q̄ dulcis
āi demerent; grām. S; qd̄ aut; hec ego uob; neq; q̄. uel
multis forsitan nocitā reuoluo. Q̄d ue moror. Cur n̄
aliqd̄ poti; quoy temp; idiget molior. Lum̄ celeste.
uitāq; animay. cōscioyq; rerū illay. anglos iuro. uerem
me incredibilib; dictis ueritati fidē derogare. uob; q;
in n̄cōfiteendo īfidelitatis noxā accumulare. neminē
ū inexplū hui; sc̄li. ul; p̄ioy gaudia. ul; miseroz pia
cula. posse ad purū pensare. Tū ū astantes ardentius
inflāmant;. singlā obnoxie suscitant;. spondēt cre

dentis deuotionē. consiliorisq; participationē. Prosequit
secū ipse paucis. ac tremulo dñi corde ielamitans. Produce
bar. accusabar. discutebar. nichilomin' cōuincebar. cōdēp
nabar. erubescabar. Prestolabant' parati ante portā inuultu
rū specie demones. reū rapturi ad ieros iherio. **V**idi de
feci. ultima desperatione anxius heli. illi' necessitas arti
culi mediturienda icessant' omī homini. **E**xigebat' pro
minutissimis cogitationū. a. liboy. minut' rationē. qui
grandia expurgare facinora neq; posse. Infumū tarta
reū spes omīs euaniuss. n. pme. tū ule singularis pie
tatis. a. meriti sēs seruati' iudicantis dñi pedes appetiss.
obtinuit q; in uitā n. spūale illā. s. corporale illā. neq; p
delectamto diei lōgitudinē. s. ppenitencia tantū annos
septem. Ad me quoq; cōuersus. cōsolare iā fili inquit
illiq; angustie semp ut memor esse induit. qd' meo ex
corde pceptū. neq; lanceay depellat unq. ferrea seges.
neq; piloy uulnifici ymbres. n. limati legionū cōgre
dientū enses. obuia queq; imortē metentes. n. terror
fulminis. n. omīa subruent ignis. nulli amores. nulli
dolores. nulle mortes. neq; omī morte tribuliores. tēpes
tuosi maris horrores. **D**eniq; igenti fama bonitatis. sēs
ipse sacf igentior actis. manū salutiferā extendit. meq;
tenuē fere faullā origit. mox duras estuantis adhucdū
in me icendij reliqas sacf attract' extinguit. a. cicantes obdu
at. icolumēq; me spm igentib; gelida morte membris
restituit. **Q**uē ego qntomagis tante benignitatis ac po
tēstatis itellen. tanto miū equū est illi' nrō expectore
uileū aboleri. s; illū colere. s; illū uenerari. sed illius
semp uoluntatē iēctari. **D**ucite rumores alios ex alijs

ego calamitatis tartarea p̄sto sum testis. quē tā & si natura
fuit ifelicē. haur q̄nq̄. tam ult ueritas arguet mendacē. **h**o
rē q̄dem labunt̄. 7 dies. 7 m̄ses. 7 anni. in inducijs breuiant̄ ter
ribile ad tribunal repedandi. fecit tam iā cor meū saluatio
nis magna spes simulq; beati pat̄ni mei seruit̄i aspectus.
incussit ardore illi me ut nom̄ diligere sic & monumētū
inuicere. Talia effat̄ ut duxit t̄iectū. plurimiq; audientū
um. haur dulcissimi deuotiōe comitari s̄t. Ibi multifariā dō.
auxiliū q; c̄lestib; gr̄as referens. atq; alia quāq; uersū orato
ria scōz. penitentię fruct̄ parturiendo circuiens. post
hyemes q̄tuor. & cres hilaris decubuit. ut q; puras men
tes semp amant sc̄i. long iā illi q̄scientie s̄s fide uisior
seruit̄i apparuit. illeq; relabente inq̄tuor unde cōcreue
rat elem̄ta corpe. sc̄a iā anima. atq; ad sūme t̄nitatis ima
ginē reformata. cū seruit̄io q̄ p̄eo t̄ras p̄at̄nater
adierat. ad cōgregationes iustoz t̄pudiant̄ abibat.
In litore rhēni in monte. haur longe coloniensū ab
urbe. manebat q̄dam p̄br̄ magnę uite. & sc̄issime.
Hic solit̄ erat singulis fere noctib; uigilare impsal
mis. ceterisq; diuinis laudib;. Diuasio passionis dñice
mysteria celebrare. celebrando seipsū offerre hostiam
uiuā & uerā altissimo. Hinc sane p̄p̄to longe lateq;
in regione illa posito placuit. placuit uere & maio
ribus cunctis. n̄ m̄n̄ clericis atq; laicis. **I**n monte
dū erat. diuinis omnino uacabat. At cū descenderet
om̄ib; cōdescendebat infirmis & debilib; memor dñi
cē cōsuetudinis. quz ne laborarent inualidi & inbe
ciles semp infima peribat. Hic paupes reficiebat. hic
infirmos uisitabat. Hec faciendo. om̄ia fact̄ ē om̄ib;.

Preterea ecclesiarum sanctorum memorias quod eorum semper frequen-
tabat. et maxime beati seruati intraiectione. Quadam
uero die dum more solito ascenderet in montem. graui-
ter infirmari cepit. Conuocatis primis amicis et cog-
natis. omnia quae habebat. propria manu tribuebat.
Celestia amare. terrestria concutere hortabatur. cum su-
bito personam domini seruati adesse letabatur. et in hac
primipens uerba ait. Congaudete in fratre dilectissimo.
quia quod semper optauimus iam uideo. Et conuersus ad eum.
omnibus audientibus. accipe inquit patris seruati spiritum meum.
Et eadem hora. obdormiuit in domino. Tunc omnes qui aderant
glorificauerunt dominum. et beatum seruatum. uere scientes
quia saluatus est per euum.

Elle dicunt inlotharia oppidum quoddam. oppidum quidem
nobile et regale. quia regia ples beata Gertrudis.
et praesentia sui sanctissimi corporis ornat et nobilitat.
meritis quod et precibus gloriosissimis conseruat. dum quod per
miseriam conseruabit in eternum. Huic uero in eodem oppido
feminarum congregatio. nobilitate generis. probitate
morum. et omni genere uirtutum. magnarum atque pla-
bilium. Inter quas una aparentibus. dicta oda. huma-
na diuinaque pollens sapientia. Non erat illi similis
in ieiuniis. in orationibus. et uigiliis. Amabant illam.
honorabant illam. ut matrem. ut sororem. et filiam.
Hec sane habebat fratrem. uenientem quidem. sed. heu
nullius probitatis. nullius pietatis et honestatis.
De qualibus per prophetam dominus. non dimidiabunt inquit
dies suos. Unde contigit eum intra flores ad-
olescentie. uixisse abuisse uniuersam terram. Licet

5
enim omni cognationi meror. luctus atq. dolor. sorori
tam maior. utpote n̄ ignoranti quia uita psalmista
pluit sup peccatores liqueos. ignis. sulphur. & sp̄s p.
cellariū. pars calicis eoz. Ideo p peccatis ei' nunquam
flere cessauit. orare nunquā desit. Quap̄t factū est.
q̄ eidem sorori sue dñs n̄ ignorante. semuigilanti
quaddā nocte apparuit. Quē illa diligentī intuens. ait
frat̄ m̄s. an alienus. frat̄ inq̄ tuus. soror dilectissima.
At illa. Quid ē frat̄. Bene inquit ille. Atq. illa. Qm̄
inq̄ bene. Si rite recordor frat̄. numquam bene.
Beatus inq̄ seruati' obtinuit. Illa respondit. Quare
ille. frat̄ ait. Quia iam t̄cio discalcia' & cilicio idu-
tus. ad sepulchrū eius ueni. & pro modislo meo eum
honorau. Non solum me. s. quotq̄ ueniunt consola-
tur gēna leticia. Consolatur uere consolat'. sicut ei p
misit romē in concilio scōz. dñs n̄r ih̄c xpc. Hoc
perfecto donū misericōdie sue tungrentes p̄mitus. ma-
gis aut inanimab. pceperunt. Hoc totus etiā mun-
dus & ego dissimulis om̄ib. audi quēd soror quod
dicam. audi ut sp̄s tua firma sit in eo. inuabile
quiddam. & uix credibile. Postquā hominem exui.
proh dolor! depur. utis demonib. sum. In medio eoz
quasi ouicula in medio lupoz trāhebar. lacerabar.
sulphure & pice apostatarū uice angloz urebar.
Vrebar ferre. incineres & p̄stuerem. Et ecce cū
impetu int̄ multa milia. ante cuiusdā menia
cuiusdā ferebar. Abintus petebant auxilia.
quia nulla poterant foris habere p̄sicia.
Imminebant & ibi sp̄s maligni. Unde

47
luctus. plactus. & clamor uehementissim. Post multum
temporis. apuunt porte ciuitatis. Igressis continuo
quidam statura pcerus. nymu decorus. cui facies
ut radius solis resplendunt nobis. & uocant nomina
tum omis qui ad sepulchrū eius uenerant trectum.
cum omni mansuetudine introduxit. Alij ū cum
uellent irrumpe. clausa est porta. Nos autē ad
nuru iudicis in respectu glorie sue. ubi angli. ubi
archangli. omnisq. chorus celestiu gaudet & exul
tat sine intermissione pro seruatio beato **seruatio**
adiuuante sumus positi. nullius felicitatis ex
tes. nulli grē. Que g felicitas soror incircumscriptū
dei uultum contemplari. eius in qua inque desiderat
angli pspicere. & in quo letantur omnes sanctorū anime.
Hic forsan & uere agnouerat qui dicebat. quod oclis
non uidit. & auris non auduit. & in cor hominis
non ascendit. quod iparant d's his q diligunt eum.
Hoc adquerendu non incōgrue apl's hortatur. cui
tūmo qod non sint condigne passionēs hui' tempis.
ad futurā gl'm que reuelabitur in nobis. **Hoc** igit
bonum cū plus ceteris inquirere ⁊ habere labo
raret beatus **seruati**. meruit dona potiora dño
donante ut uidet hodie accipe. Respondit soror
eius. Si ita est ut dicis. quid necesse fuit iterum
uenire ad misērias & calamitates hui' sēli. & cenu
lentā uisitare patam? Ut dicam tibi an. qā citius
trāsibis a corpore. & nisi pēū difficile aut nunqm
quod queris inuenies. Porro euigilans soror fur
rent grās egit. & sicut certior de uisione. ita

certius opabat^r de omib^{us}. cum t^{er}cio benignissimi pat^{ris}
de sepulchro rediens. gaudens & exultans statuto tē
pore transiit ē corpore. relinquens omib^{us} certā spē.
& fiduciam magnā in eo. Omnia n^{on} ineffabilis grā
saluatoris. quia licet chaos magnū int^{er} uiuos &
mortuos firmatū sit. anime tam bonor^{um} uisitant
suos. consolant^{ur} suos. in benedictionē eius p^{er}petuā.
ut & ipse dñs ihc beato martino adhuc cathi
cumino apparuit inconuentu anglo^{rum}. rep^{re}sentans
ei uestem quā priore die paup^{er}i dederat. **A**lia alijs.
perib^{us} unicum saluatorem n^{ost}rum.

Operep^{er}ciū est ophilox^{us}. nom^{en} scⁱ hui^{us} multipliciter
ppalare. qui reuera ab eo de quo psalmista canit.
deus m^{us} misēdia mea. mundo libenti ē destinatus
lanua m^{un}die. In eodē cap^{itulo} de quo sup^{er}ius sermo.
int^{er} puellaz gregē mulier mulieri sup^{er}iori equoca
erat. que nobilis nobilem m^{un}do nepotē habebat.
Vivebat idem scⁱlarū more. qui p^{er}fecto nichil peri
culi putant stipendijs suis uiuere. sua omnibus
mochs retinere. iras. inimicias p^{ro}p^{ri}as habere. qui
nesciunt illud ap^{osto}li p^{ro}pendere. mund^{us} transit & eius
concupiscentie. **H**ic quidam tempestate annuatim
redeunte natali gl^{orio}si p^{re}sulis ~~seruati~~ discalciatus &
in laneis pedes trasectum adit. fidele p^{ar}temū scⁱ
huius fidelit^{er} implorauit. imploratū sibi p^{ro}meruit.
ut insequentib^{us}. parebit. **I**nde regressus. octauo die
ab inimicis ^{nep^{er}is} comprehendit^{ur}. & occidit^{ur}. **E**t ū cui^{us} sup^{er}
meminim^{us} soror^{is} es. afflicta^{ba}t supplicia pro salute
anime. elemosinis attentius insitebat. uigilias plus

solito ducebat. & cū earemus pie consolationis uitam
insueuissēt. cōmendabilem. in conspectu diuinitatis
etne amphiabat. Infra dies tēta obitus illi hec
agebantur. Cum una noctū seminuigilanti in p̄sibz
iuuenis apparuit. & requisitus qualiter esset ei. int̄
cum electis an reprobis sorte accepisset. bene inquit
dulcis amica. ne formides. Deitā quo affligit dolor
& tristitia atq. suspiriū. fidelium quoq. anime felici
iocunditate letantur. accepi. sinistra que maiorum
exerceat penas & ad impiū tartara mittit euasi. An
te octauā diem qua morte multatus sum. p̄ ser
uati limina adieram. cui fidele. patremū qd fidele
imploraueram. felicit̄ egius sum potent̄ posse in diste
ti exanimis uiam. dum debitū supplicii auerit. im
petrans in indebitā misericordiam. Satisfecit audienti cū
uerbis leticie loquentis leta effigies. & certior facta
quā inq̄ dignitate pollet seruati. ille int̄ celest̄
res? At ille. Seruatus inq̄ de quo fidele requiris?
seruator est curie celestis. In hec ultima uerba lo
quentis. uisio finita est hec audientis.

Henrichus leodiensū epe. impetravit ab impatore
henricho. qdā seruatiāne possessionis p̄dū. quia
fere. tēta pars possessionū eiusdē. beati seruati re
gibus deputat̄. ita tam ut nonas & decimas gromi
bus ipse sēs acciperet. Hoc igit̄ epe impetratū. eundā
epi sui uasallo. lambro de foron infodū concessit.
hūc exheredato legitimo possessore. uidelicet pio
seruato. tenuit illud quandū uiuit. lō mortuo.
a comite louaniensi p̄uasū. & eundā militi eustacio.

predictū concessum est p̄dum. Interim traiectenses
canonici possessionē suā dñi multis pelamationib;
repetebant. sed n̄ erat qui audiret aut iudicaret.
Piacuit tandem beato seruatio ut sibi ipse
aduocat⁹ existeret. Cuidam q̄ heremite p̄uissū apparui
it. et p̄dicti eustacii auunculo deminuari uisibet. qd̄
eodē anno t̄mū uite habitur⁹ eet. Qd̄ et factū est.
Nullo itaq. mortuo. Peundē eustacii heremitā cōmina
tur. qd̄ p̄t̄ sup̄dictā possessionē. ipso anno mortis sub
iur⁹ eet sententiā. Credidit ille in morte auunculi
ueritatē nunciantis xp̄us. tandemq. penitens sibi qd̄
bene consulens. p̄i confessoris sepulchrū nudis adit pe
dib;. culpā fateretur. nec solū qd̄ exagebat reddidit.
sed et sua scō deuot⁹ et humilis obtulit. Deinde peni
tentis uiam ingressus. p̄grinationē suscepit i gal
liam. ad suffragia sc̄i iacobi beato seruatio specialit̄ se
suāq. uiam cōmittens. Cū q̄ illa. iamq. unreditu esset.
grauī infirmitate corrept⁹. p̄nunciare sibi mortis temp⁹
adessē credidit. Tunc pie et humilit̄ compunct⁹. fidele
seruatū cui se cōmiserat lacrimabilit̄ impellauit. ut
sibi aut celere mortē. aut celere indulgeret sanitatē.
quia p̄t̄ eum socū uineris tardabant. Mor aut̄ ut
hec orauit. misecia dī et beati seruati dormire eū
fecit. Statimq. ut a somno surrexit. ita sanū se sensit.
ut tā subitā uirtutē esse miraret. rediensq. ad serua
torē suū fidele seruatiū inñsā gr̄as retulit. omnib;
contestans manifestā in se uirtutē illi et pietatē.

Quia uita uerbū angli ad tobiā. honorificū est
op̄a dī reuelare. et confiteri. qd̄ i epe de saxonā ut

audiuit beati seruati vitam nobilissime conceptam. nobi-
lius dictatam. toto affectu cordis querebat. ab amicis
quere non desistebat. Erat enim in helisaria quedam abba-
tissa. magno genere orta. Hec nota eius et pinnitate
psalms. et dilectionis magnae in domino. Ipsa habebat libel-
lum eius. pro quo nuncijs et littere plures uelabant
in medio. Frequenter sane in hoc ipso agebant. At tamen
desideria bonorum dilata non pereunt. sed amplius crescunt.
Quapropter descendit ad eam cum militibus. non minus vicinis.
Erat autem gaudium utriusque. Pueri uero ut in maiore mense. ipsius
cuius cum equis. Erat castellum nec longius ab eis. Iuxta eum
filio qui in ipso erant. tollere eos omnino laborabant.
Domini uero episcopo primo desiderio incenat' lectioni uaca-
bat usque mane. nolens desistere donec libellum perlegis-
set. Interea fatigatus somno caput in manibus deposuit.
et obdormiuit. et ecce aderat cuius vitam legebat. et omne
consilium iniquorum retenuit. Exprobratus gratias agit. et mis-
so puero omnes equi et homines saluari sunt. ipso an-
tiste dicente. quia non est similis tui indus domine. et non est
secundum opera tua beatissime pater seruati. Post istud uero
pontifex ad sua rediit. maioribus et minoribus opera patris
amantissimi ubique reuelans. et opera magni dei.

Abbatissa debetissima religiosa deuotione vitam eandem
huius sancti legere consueuerat. et primo affectu qui in manu
super eum erat. quocumque uellet libellum hunc secum fre-
quent' ferebat. Accidit autem quodam tempore cum in
partes helisarie peruenisset. ut in domo episcopi apud quem
hospitata fuerat. quidam eius familiaris clericus esset.
qui nullis locis graues inimicitias. et uitae suae

infidiatores haberet. Oloris est enī apud duros regionis
illius incolae. ad inferendam ultionē inimicariū. etiam
sacro clero nō deferre reuerentiam. **I**die q̄ cū uigilie no-
cturne agerent. regressus a monasterio libellū sup̄dictę
uite sedili sup̄iacentē repperit. sedens q. cum lumine.
diu cupitā sibi uitā legere cepit. Itaq. cū legeret somno
repente corripit. paululūq. dormitans. uidet senē as-
stere ueneranda canitie. talia sibi dicente. Quid inq̄
dormitas? Surge. & mortē instantē quantotū effuge.
saluatus beneficio seruati cui uita legis. **G**iliens ille
subito clamat sibi subueniri. talia sibi sc̄m seruati
diuise. iam sibi equus pararet. ne dissimulans ab in-
micis comprehenderet. Cūq. ei diceretur somniū ēē. som-
nus non estē credentiū. numq̄ inq̄ ille uaniū hoc re-
putabo somniū. iam inimici inuicino sunt. **A**scensū q̄
equo q̄ntotū eripit. fugā suā salutēq. fidei seruario
magna fide committens. **V**ix aut̄ miliarū unum
q̄muis uelocit̄ currens euaserat. cum ecce multitudo
armatorū domū irumpens. incredibili furore cūc ta-
p̄turbat. cuncta diuersoria. queq. cubiculorū abdita
debachando prumpit. lecta quoq. ceteris gladioꝝ icti-
bus appetit. si forte iacentē clericū in quolibet conti-
gisset detrimcari. At ille fugiens & saluatus. magni
om̄ib. fuit exemplū. non p̄dere illos grām. q̄ huius
sc̄i pre ac fidelit̄ legerunt. ul̄ audierūt uitā.

Eadem abbatissa aliquando ifirmata sic uacebat p̄ tres
dies. ut in sola mortis expectatione pendere uideret.
Visū est ei sibi apparere beatū seruati in habitu
sacerdotali. baculū in sinistra. thuribulū tenentē in

deutera cui palliū quo indutus esse uidebat. cappā inde
habet sicut moris ē epis fieri. sequens iuuenis utraq; ma
nu abrachis exerebat. Cumq; sibi thuribulū quasi p'icen
si odore obtulisset. tamquā ab ipsiſ faucib; mortis re
uocata. in seipsā expta ē pui esse ac salubre. memoria
tanti pontificis habere.

Stem clericus quidā agnūſ
infirmat. & iam inconfinio mortis positus. hoc tñ p
eundē **seruatiū**. adiutam est reuocat. Vidit beatam
di genitē orantē. in throno sedentē. & hunc inde assiste
re illi beatū **seruatiū**. scīq; **Nicholaū** uidelicet qb;
ipse deuotus fuerat. pro se orantes. Ipsū autē beatū
seruatiū p'ius astare & attentū orare. atq; ipsi beatā
orantē salutē ei p' quo rogabat annuere. Cui rei fi
dem fecit statī subsequēta sospitas. nā deinceps con
ualluit. q' u' magna ex parte p'mortuus fuerat.

Quidā coloniensū clericū simul u' laci. ierant ad orati
onē in iherosolimā. Cūq; in mari tēpestate laboraret.
uotū fecerunt de rebus suis. q'ndecī lib's. incerti cui
libet scōz seruicio eas deuouentes. uidelicet cuius
p'cūmo. & p'sent p'culū euaderent. & de reliquo se
cūri iter pagerent. At cū incerti essent de patrono.
& singlī pro suo q'sq; arbitrio ul' affectu. illū. atq; il
lum scī p'ferrent in patrocinio. hi qui erant sani
oris consilij. incertitudinē hanc dubiā abhorrentes.
in crastinū rem distulerunt. dī poti' ordinationi
cōmittentes. n' quē ipsi eligerent. sed quē ipse eis
dignaret tūtoē annuere. Itaq; mane orto. ul' occul
ta edocti cordis inspiratione. ul' apta noctis cōmoni
ti uisione. manifeste u' grauissima compulsi imy

nebris p̄culi necessitate. omnes unanimes uno uelut ore.
p̄uī inelamant *seruatiū*. cū preceteris tū sibi clem̄tiorē
fore iudicantes. cum lacrimis inuocant & eligunt adiuto-
rem. sup̄dictas q̄ndecī lib̄s eius specialit̄ seruicio deuouē-
tes. Postq̄. ū hoc uotiū ut dictū est. ipsi specialit̄ assigna-
uerunt. extunc n̄ deinceps nullū passi p̄culū. om̄s inco-
lumes ad sua reuēsi sunt. Pecuniā illā quā hunc scō deuo-
uerant. p̄soluunt inquādā eccl̄ola. nomini ei⁹ dicata.
que olim abeato *seuerino* in eo loco quo sup̄eundem
beatū *seruatiū* aroma redeuntē hospitio susceptū &
orantē noctu celitus colūpnā luminis demissā uī-
derat. quo etiā int̄sū scī orant̄ celestē melodiam
audierat constructa. & porta celi nūcupata. nē aut̄
p̄necuriā neglecta erat atq̄. deserta. Hanc itaq̄. restru-
unt. totū altaris ibidem restituentes seruatiū. & lumina-
re impetrū. **I**ubet in monasterio ei⁹ clauis illa quā
ab ap̄lo *petro* accepit. dum oraret apud eū p̄minentī
excidio galliarū. que hui⁹ uirtutis esse dinoscit̄. ut
si quando sericū pestis. aut tale aliqd̄ agros inuasert.
ipsa p̄ agros deportata omnē hui⁹modi putredinē
finitis extinguat. Testati sunt clerici qui eam ali-
quando p̄ agros *hasbane*. *thesindrie*. atq̄ *saxome*
circūtulerunt. cum eadē qua irant̄ uia repeda-
rent. se acernos inuenisse sericū extinctariū. H̄c ec̄ ali-
quando cū thesauro eccl̄ie a furibz noctu sublata
est. Clerici aut̄ pea potius quā p̄ thesauro non
modice constriati. statuunt p̄ hoc cōmunē in-
uocare dñō. *ihuanū*q̄. ieiuniū. atq̄. sollempnes
letanias. sibi met̄ indicunt. Cum igit̄ letanias

agendo longius pcederent. uident enim eundā spi-
neto mariniū auiū multitudinē insecūisse. dō utiq.
phoc eius rei pro qua rogabatur indicū dante. siqui-
dem fures cū partē thesauri distinuerent. diuinitas
pretriti. reliquā partē & ipsā clauem sub illo spine-
to follā humo absconderunt. Foderunt igitur & ita
inueniunt. sed quod ad cumulum doloris accessit.
ipsam clauē in duas partes fractam reppererunt.
Cum q̄ fidelibz ac p̄batis artificibz. redintegnda
cōmitteret. nequēquā eoz sequeretur effectus. dolen-
tibus & a multis omnibz apparuit unū ex clericis fidelis
p̄uuius seruatus. non posse aut arte humana re-
fici quod ab homine factū non esse constaret. queren-
dum esse diuinū auxiliū. ubi humanū succum-
beret ingenū. Sic itaq. cōmoniti post solis occasum
altari illam imponunt. & ad matutinoz sollempnia
surgentes integrā ac solidam recipiunt. dō ac p̄uio.
in illo beato seruatio grās in omibz agentes.

Mulier quēdā uenit ad monasteriū hui' beatissimi
seruarij. quē miserabili peste uenerat itumuerat. ab eo
ut tamq. follis uento inflante distensus. ita toti cor-
poris eius pellis turgida ac distenta uideret. d' erat
tunc qdā cleric' nomine rado. ipsi' manasterij atq.
sacri custos. cui miseranda mulier magnopere
supplicabat. ut sibi de pignoribz. beati seruarij. ali-
quā b̄ndictionē impenderet. eo qd' haberet fidem
qd' uirtute ei' ab illa morte possi' libari. Visū ē pre-
dicto clerico particulā dñice crucis quē ibi habe-
batur aqua lauare. & ipsā aq̄m petenti mulieri si

delit p̄mare. Ad cui fecit. ualla magna fide b̄uati. egi
tari tantū noui humoris euomuit. ut mirū est. tūc ho
minis corp' tantā mortē qualiter unq. ferre potuisset. Hor
re. si cū magna uoce magnūq. lacrimis grās agebat. or
tendent inuicē suis uisus pelles. q̄s illa pestis uomi
tu egesta uacuauerat. ut q̄ illā ante n̄ uiderent. hoc ad
uente post. q̄d passa. ut aq. libata fuisset.

Patescit ne tūcē p̄dumia h̄ec in seruatio pietas. i. q. deo
seruatiua potestas. ingensq. seruatiū meriti. ingentiq.
meelis p̄miū. Quā est h̄ec. q̄tāq. splendor firmamenti
abortu usq. occasu luminos' mundo p̄cessit. quē uitalit'
adhuc intris positū. archani sui deus ēē cōseuū uoluit.
ut tamq. iudiciū celestū un' p̄nosceret. q̄ mund' supplici
obliuiscens foret. At q̄a inenitabile fuit seruatiū p̄mi
seris orare. immens entū in. mnox. lxx. inclutias po
tuit p̄telare. Quis inq. est. quē romulidis uenturū
reuelatio sup̄na p̄docet. cui dñm dñox uenienti obuiā
uenire n̄ dedecet. quē petrus clauē apiendi & claudē
di uice sua p̄fert. cui fons uolenti ante pedes scatu
rit. cui sup̄fessuro tellus obuiā instar puluinaris in
turgescit. q̄ marmor fractū redintegit. cui funeri opi
endo. sericiū deferentes angli ministrant. Hic cine ab
similitudinē moysi dubitabit etiā d̄s posse dici. qui
p̄cluit int' eos q̄bus data ē potestas filios dī fieri. &
omniū elem̄toz obsequio potit uice dī. Parīne armi
potent' fortissimos etiā gentiū deos deuicit. quoz q̄
putabant sibi officia induit. Quis armiger ad erat
interi iouy. dū alis aq̄la seruatio pariebat umbrā
dormienti. Et quibz iam iupit' lancibus imposita.

fata trutinat. dum seruatus plectens. pteruos. pregensq.
subiectos. querulosam de fato sectam disturbat. Namq. si
fato n̄ arbutō abſas neſasq. r̄ipm̄. neq. laus optimis. neq.
crimen ſceleratiſſimis iuſte deſtinat. At ſeruati iuſticię
ardore ſup̄ atra t̄ranſuectus. bonos adiuuat. ſceleſtos
cruciat. **H**aut igit̄ fato quęq̄m p̄elli. ſed iudicio ferri
complat. Idem quādoq̄e potenti prece fulminū iacula
cū ſumpnoſos torquet in nauitas. qđ uileania itellure
polunt ciclopes et̄ner. n̄ ut uocent̄ officiū. Quonā
q̄ uino ī aere. uel quonā colit̄ uentoȳ inuicere reg
nat. ſi neq. n̄uis ſum̄la. neq. pluuię guttā. hoſtilem
ſup̄ t̄umilū deferre quibant. tam n̄ ſi uentis tolli
tectū illi diuinitas uera decreuerat. **D**ari militie
uictoriam ap̄iane ſeruati dū iudicat. neq. martis
templa. neq. palladis egida curat. Pudiciā ſēmoniale
ſeruatus ſup̄ris eximens. ueneris extrudit turpitu
dines. Qui dim̄ n̄ naufragos piculis eripit. num̄ q̄
neptuno ſcep̄trū oceani. ſenūq. tridentē de manu
lure n̄ extorſit. **I**edeni q̄ ſtigis deſtinatas umbris qui
animas liberat. quā pulchre fabulas regni plūtonis
annichilat. **N**on q̄ unū depoſuit hereticū effatam.
ſed mom̄ loco ac tempe partes illeq̄ ac deſtruit ſathan.
Age deniq. qui leproſos. qui energuminos m̄ndat.
q̄ cecos illuminat. q̄ feb̄ricantes. q̄ freneticos. q̄ para
liticos curat. q̄ ſurdos. q̄ mutos de p̄nationib̄ in habi
tum recommitat. ann̄ ſatis facere ſapientiam ſeli
confutat. **N**onne ſilogiſationib̄. inſatigabilib̄. ne
gatur̄ ariſtotelici. ceco facto uſū. caluo com̄. eden
tiſlo ruriſ poſſe dentes oriri. **A**c ſunt reuera

6
sunt naturalit̃ hec irreuertibilia. neq. alit̃ primo
ap̃ianisimi tempore protanto stupet̃ miraculo q̃rieslibz
talis apparuit restauratio. nunc ũ p̃ xpi grām huiusmo-
di signa. tam penes seruatiū quā & alias p̃fectam ut
sunt assidua. ut dicant̃. ut eq̃dē sunt beneficia. non iā
uidentur mirabilia. **Ineptas** aut̃ coram deo dialecticorū
regulas seruatus ostentans. nequaquā. ab illo si dici fas est.
consanguineo suo degenerat. q̃ sole sup̃ trās presente.
dū inter horas sextam & nonā. in cruce tripudians
diē abstulit. syllogisimorū yporeticorū argum̃ta falsita-
tis arguit. Siquidē & sol sup̃ trām & nox fuit. aut si
tenebris tempore diurno mundo inductis dies fuit.
contra eosdem syllogisimos & dies fuit & non luxit.
Quid ipsa mat̃ castitatis. beati seruatiū beata **oratio**
urgo affinis. **Pulchri** ne an utilius tullii facunditatis
rethorice ducem confidit. que ratiocinationibus con-
traria illi & pepit. & urgo post partū fuit. **Haut** q̃
ergo tantorū seruatiū indignus affiniū. anne dū tem-
pori & regnū. & loca henrici imp̃atoris quarti tot
signis clarificat. n̄ hostiū etiā illius phylsophos debi-
litat. asserentes in potestate henrici non posse deo
seruari eo quod ei n̄ communicant ipsi eius inimici
Henricus quippe illos ense. terre. uastationeq. p̃seq̃t.
& ipsi quoad possunt eum. dimittū opim̃. idem est iu-
diciū. **Seruatiū** ũ dū intrinq. sup̃bos dissimulat. suppli-
cibz. aut̃ suis uñq. appropians. apparitionibz. allocutio-
nibz. & b̃nficiis cōmunicat. nunq̃ n̄ ex cōmunications
uim apud inferentes n̄ magis. qm̄ apud cōmerentes
locatā esse affirmat. **oratio de s. seruatio.**

Deus gēni rector regni. deiq. apē. coequalis splendor a.
filii. comparq. maiestas spē sēi. dē estimatione melior. intelli-
lectu potentior. spē clemētiōr. quē cuncta expetunt fontē
plene pfectionis. unū. nulliusq. societatis indigū. nō tam
adhuc equidem omnes omnino abdicare paras. quibus
tantis pſentie tue miraculis pſcōs tuos appropinquas.
Te gē sempitēni pat̄ filij. te ineffabilis adonay. papm peti-
mus. quē a te clemētiē pignus accepim. quē aduocatū
dicimus. cui humanatione nichil unquā melius
exdiuina munificentia cōmeant ad hominū genus.
papm inquā petimus. quoniāquidē eq̄tatis proprie
fiduria cāremus. ut famulos tuos p te tibi deuotos
attendas. & a tuis templis. & aris. & aditis. auita celesti
& societate bonoy. & communione scōy. ceterisq. mu-
neribus tuis. ob nullius iram aut maledictionem
areas. sed infīnē usq. nobiscū. qui pollicitus es in filio
tuo pmaneat. Aduersarios ū ueritatis siue homines.
seu demones. concordie hostes. pacis osiores. seditionū
ac sēderum conuatores. aut pceptis tuis inclinabis.
aut merita talione uiuos mortuosq. multabis. p̄nici-
osoyq. gringuib. humiles tuos liberabis. Quos aut
scōy tuoy clarificationibus iocundas. conformantem
mores spm sc̄m non subtrahas. Namq. tu remissius
futurū sōdome & gomorre. quā corozaim & capharna-
um n̄ contūsi ppter factas in eis uirtutes dixisti. Tu
porro iam seruati. similesq. ceteri signipotentis gr̄e sc̄i.
quid n̄ gaudeatis hoc tam excellenti bono uiro. & firma-
mini tam donis. quā aspectu pſentis dei. Nam cum
uī recordabimini. tam & si semp diuine uirtuti.

plerūq; tamē & felicitati concessē gratulabimini. Denob
uero quotq; uīa pmerita & pces. mors uitauerit. uita
recipēdūerit. quos exēdissima mox ignominia. q̄s ex
demonū uexatione acerbissima. quos ex hostib; ferrum
flammamq; uitantib; seu uariis ex languoribus & an
xietatibus summa pietas libauerit. om̄igenēq; mīlēcīe
aduerēcē sorti uīe quantulūcumq; ultimo gr̄tōu ad
unauerit. donobis inq; quōtēs cognābitis. toties demar
ima laude uīa. toties delibālitare serenissima. toties
de singulari luce sapientie dī. deq; p̄fundi tērectibili
tate consiliū cultābitis. Precam igitur ut regnū ecclē
sacerdotū. regnūq; sacerdotalē apianorū quod maximū.
q̄ pulcherrimū. q̄d florentissimū. potentissimūq; esse
nactemur uolūstis. hoc omnū hostiū copis t̄ra mariq;
trūmphantis. p̄ncipiosorū quoq; cuius tēmeritate coher
cita. ope continua. p̄cibusq; sacratis. usq; in eternum
extollere non desinatis. Nichil habet namq; aut feli
citas uīa pulchrius. quam ut possitis. aut natura
uīa melius. quā ut uelitis opem ferre qm plurimis.
ad ipse prestare dignetur. cuius regnū & imperium
sine fine pmanet. in secula seculorū. Amen.

Incipit uita beati Amoris antecessoris.
GITERRA DEI S. A. O. R. aquitania & patē sue
bonis p̄genitus. ut p̄mū fieri potuit. & illud ap̄icōlis
notū nom̄ dei audiuit. quātū iam tunc etatis infir
mitas ualuit. deo eide se attentius commendauit.
hoc quidē apud se ingenue m̄tis firmant p̄posi
tum. si inuobis umq; deo p̄uore euāisset iurile.
quod tunc pro te minus expleisset. illa altera mali
inuenisset.

54
de loco potuerit. Ibi continuo omnes mirari. quid scō
An̄y competeret nescire? cum p̄dicta matrona vnum
p̄saga consilij. sacrū illud corpus ferebat immune.
& forsitan tanto uestiū cultu. aīra noluisse ascendere.
Ad cui⁹ dictū quiq. cretuli lineas sibi spoliant uestes.
auriorib⁹ rursus amicti. calciam̄tisq. destituti. sese itē
eūde conatib⁹ applicarunt. Nam & illa religionis hui⁹
magistra. uestes sibi & aurū collo demens. seipsā cum
monilib⁹. & quadā dotis sue ulla p̄petue mancipat
seruituti. Posthēc ū ut crederes his placatū mune
ribus. appositis demio abcapulū manib⁹. sēs dñi mi
randa leuitate cōscendit. P̄p̄cia enī meo est apli p̄t
ulla sententia ubi ait. dñm sup̄bis resistere. humilib⁹
aut̄ suā grām dare. Mirū immovū ab omni populo
& clero laus cant⁹ deo. inde ingens ei⁹ demuat⁹ in scō
hincq. consensū omnium. ad locum ubi usq. hodie scā
ei⁹ beneficia ad plenū eūberant. dño p̄monstrante
conuectant. Sufficiant q̄ pauca de plurib⁹. quē p̄mo
dum innumera uirtutū suarū fecit insignia.
cōsult⁹ aīam referentib⁹ fidem adhibere. quā
nos scribe do totū potuisse dūterere. Meli⁹ enī est in
paucis p̄desse. quā in multis fastidiū irrogare. De egre
ro q̄cumq. hēc quē se uera tucant. infideliter legerit.
ipse peccabit. forsitan aut̄ obrectator caueat sibi plū
ab scō vñ inuisione iusticijs offendet mali. quā nos le
dendo inueniāt boni. fidelis itaq. paratū sibi. si nō
frustrata sit nos spes n̄ra. habebit adō p̄m̄yū. qui nō
legerit. sed q̄cumq. crediderit. hūme ubi est omnium
bonorū merces. quesim⁹ respiciat nos d̄s. & sēs. finis.

me dico semper te legentem a omne credente. Amen.
dñs nŕ. qđ p̄m̄ a spū scō inuit. moderat. cuncta in se
sempiterna.

Fundator orbis qui plamaros regis melodas uoces admittit clementer.

sonant. tibi uolubilis uolens. **P**arrone uolens. dñe p̄m̄.

Ex
Biblioth. Regia
Berolinensi.

gunt pōsito in amministratione.
p̄fecture galliarum. patre eius
ambrosio. natus ambrosius est.
Qui infans in area p̄toru. in
cuna positus. cum dormiret
ap̄to ore. subito examen apum
adueniens. faciem eius atq; ora
compleuit. ita ut ingrediendi
in os. egrediendi q; frequentares
uices. Que pater. qui propt̄ cu
matre. uel filia deambulabat.

nobis gerat. et
tia dona annua
hominum de ter
erigerent. Postea
cleuisset. & et in
constitutus. cum
& sorore que uir
iam p̄fessa. comite
cuius uirginis ne
ipsa eiusde p̄fessi
cartagine degit

53

54

Lee.

(ut + 1.)

